

SİYASİ İLİMLER TÜRK DERNEĞİ XVI. LİSANSÜSTÜ KONFERANSI 2018

7 Aralık 2018

Hasan Kalyoncu Üniversitesi

Gaziantep

SUNUM ÖZETLERİ

Siyasi İlimler Türk Derneği
Hasan Kalyoncu Üniversitesi

Siyasi İlimler Türk Derneği

www.siyasiilimler.org.tr

bilgi@siyasiilimler.org.tr

Siyasi Bilimler Dergisi

www.dergi.siyasiilimler.org.tr

dergi@siyasiilimler.org.tr

Siyasi İlimler Türk Derneği Lisansüstü Konferansları

konferans@siyasiilimler.org.tr

SİYASİ İLİMLER TÜRK DERNEĞİ
XVI. LİSANSÜSTÜ KONFERANSI
7 Aralık 2018, Hasan Kalyoncu Üniversitesi – Gaziantep

SİYASİ İLİMLER TÜRK DERNEĞİ Lisansüstü Konferansları Serisi XVI - 2018

SİYASİ İLİMLER TÜRK DERNEĞİ
XVI. LİSANSÜSTÜ KONFERANSI 2018 SUNUM ÖZETLERİ

Fuat Aksu– Hasret Dikici Bilgin

(Yayına Hazırlayanlar)

Yayın Yılı : Aralık 2018
Yayın Yeri : İstanbul
Yayın Türü : E-kitap
ISBN : 978-605-82965-1-0
Dizgi : Fuat Aksu

SİYASİ İLİMLER TÜRK DERNEĞİ

İLETİŞİM
İSTANBUL BİLGİ ÜNİVERSİTESİ
Santral Yerleşkesi
Eski Silahtarağa Elektrik Santrali Mah. No:2/13
PK 34060 Eyüp / İstanbul
bilgi@siyasiilimler.org.tr

Bu kitaptaki her bir sunum özetinde yazılan görüşler yazarlarını bağlar. Siyasi İlimler Türk Derneği hakem sürecinden geçerek kabul edilmiş sunumların içeriğinden sorumlu tutulamaz.

SİYASİ İLİMLER TÜRK DERNEĞİ
XVI. LİSANSÜSTÜ KONFERANSI
7 Aralık 2018, Hasan Kalyoncu Üniversitesi - Gaziantep

SİYASİ İLİMLER TÜRK DERNEĞİ XVI. LİSANSÜSTÜ KONFERANSI 2018

7 Aralık 2018, Hasan Kalyoncu Üniversitesi,
Gaziantep, TÜRKİYE

SİYASİ İLİMLER
TÜRK DERNEĞİ
Lisansüstü
Konferansları
Serisi XVI- 2018

SUNUM
ÖZETLERİ

SİYASİ İLİMLER TÜRK DERNEĞİ XVI. LİSANSÜSTÜ KONFERANSI 2018

SIYASİ İLİMLER TÜRK DERNEĞİ
XVI. LİSANSÜSTÜ KONFERANSI
7 Aralık 2018, Hasan Kalyoncu Üniversitesi – Gaziantep

DÜZENLEME KOMİTESİ

A. Fusun Türkmen

Hasret Dikici Bilgin

Fuat Aksu

Berk Esen

Hamza Yüksel Dinçer

Ateş Uslu

Ömer Faruk Gençkaya

Şakir Dinçşahin

İÇİNDEKİLER -SUNUMLAR

KONFERANS PROGRAMI	1
I. OTURUM 10.15-12.00	2
II. OTURUM 14.45-16.30	6
III. OTURUM 16.45-18.30	10
TÜRKİYE’DEKİ SURİYELİ SİĞINMACILARIN EĞİTİM İHTİYAÇLARININ GÜVENLİKLEŞTİRİLMESİ	16
MUSTAFA KANDIRMAZ.....	16
ULUSLARARASI GÖÇ EKSENİNDE SURİYELİ SİĞINMACILAR: SOSYAL DIŞLANMA VE YOKSULLUK İLİŞKİSİ	18
MURAT SERTPOLAT	18
EZİDİ KADIN DİASPORASI	19
NAZLIGÜL CANDAŞ	19
KARŞILAŞTIRMALI BÖLGESELLEŞME ÇALIŞMALARINDA YAŞANILAN TEMEL ANALİZ PROBLEMLERİNE DAİR BİR BAKIŞ	21
OSMAN ERGÜL	21
İRAN’IN AHMEDİNEJAD BAŞKANLIĞI SIRASINDA (2005- 2013) KÜRESELLEŞMEDEN AYRILMASI	23
AYDIN KHAJEİ	23
BORİS TADİC DÖNEMİ SIRBİSTAN DIŞ POLİTİKASININ AVRUPALILAŞMASI	24
BEKİR TURAN	24
BOSNA-HERSEK’İN İDARİ YAPISI: ÜÇ BAŞLI YÖNETİM	25
RENGİN YAVUZ	25
POLONYA’NIN ULUS-ALTI BÖLGESELÇİLİK MESELESİ OLARAK SİLEZYA	26
MERT GEVREK	26
MODERNLEŞEN TÜRKİYE VE RUSYA’DA ENTELEKTÜELİN GELİŞİMİ	27
MURAT PEŞTELİ	27
SEKÜLER TÜRKİYE’DE ANLAM ARAYIŞI: DİN VE BİLİM İKİLEMİNDE BEDRİ RUHSELMAN VE RUHÇULUK	28
HATİCE SENA ARICIOĞLU	28
AYDINLANMA DÖNEMİ DÜŞÜNÜRLERİNİN ETKİSİYLE NAMIK KEMAL’İN TOPLUMSAL SÖZLEŞME MODELİ	29
İBRAHİM HALİL MENEK	29
DİSTOPIK KURGUDAN DİSTOPIK SİYASETE GEÇİŞ: SİYASETTE KÖTÜ “GELECEK” SENARYOLARI	31
BESTE BATUR VE YAĞMUR AYCAN AYDIN.....	31

SİYASİ İLİMLER TÜRK DERNEĞİ
XVI. LİSANSÜSTÜ KONFERANSI
7 Aralık 2018, Hasan Kalyoncu Üniversitesi – Gaziantep

MUHALEFETTEN İKTİDARA BALIKESİR'DE DEMOKRAT PARTİ'NİN YEREL BASINA YANSIMALARI	32
BAŞAK BOZKURT	32
KAMUSAL ALAN KAVRAMININ SOSYAL MEDYA ARAÇLARI ÇERÇEVESİNDE DEĞERLENDİRİLMESİ	33
DİLALE ÖZ DÖNMEZ	33
FRANSA'DA GÖRSEL-İŞİTSEL MEDYADA SEÇİM DÖNEMLERİNDE SİYASİ ÇOĞULCULUK İLKESİNİN GÖZETİLMESİ	35
PELİN ALİYEV.....	35
SİYASAL KATILIM AÇISINDAN TOPLULUK MEDYASININ ROLÜ.....	37
DAYANÇ IŞIK	37
REKLAMDA KADIN VE TOPLUMSAL CİNSİYET	38
BILGENUR KIZILKOCA	38
BARIŞ İNŞA SÜREÇLERİNDE YENİ BİR YAKLAŞIM OLARAK MELEZ BARIŞ: BİR YAZIN DEĞERLENDİRMESİ VE ELEŞTİRİSİ	39
EFSER RANA COŞKUN.....	39
LİBERAL BARIŞ İNŞASININ SİYASAL İKTİSADI: KAMBOÇYA VE AFGANİSTAN ÖRNEKLERİNİN ELEŞTİREL İNCELEMESİ	40
ARDAHAN ÖZKAN GEDİKLİ	40
BM'NİN 21.YY'DAKİ BARIŞI KORUMA OPERASYONLARININ ENERJİ JEOPOLİTİĞİ İLE İLİŞKİSİ.....	42
MURAT DÖNMEZ.....	42
DÜNYA SİSTEMLER ANALİZİ BAĞLAMINDA DEVLET VE DEVLETLERARASI SİSTEM.....	43
ESRA GİDİK	43
ULUSLARARASI KRİZLERDE KİTLESEL İNSAN HAREKETLİLİĞİ VE ARAÇSALLAŞTIRMA	44
K. DİCLE BAYIR	44
SOĞUK SAVAŞ DÖNEMİ LİTERATÜRÜNÜN ELEŞTİRİSİ.....	46
H. EREN ÖZTÜRK	46
İKLİM MÜLTECİLERİ: TANIM SORUNLARI VE BİRLEŞMİŞ MİLLETLER SİSTEMİ TARAFINDAN KORUMA.....	47
AYŞEN ARIKAZAN	47
ABD BAŞKANI DONALD TRUMP'IN SÖYLEMLERİNDE İSLAMOFOBİ	49
NACİYE KARAKUŞ	49
TÜRKİYE – AFRIKA İLİŞKİLERİNİN POLİTİK EKONOMİSİ: SUDAN ÖRNEĞİ	50
KAAN DEVECİOĞLU.....	50
ARAP BAHARI EKSENİNDE TÜRKİYE-İRAN İLİŞKİLERİ	51
FATMA NUR ÖZDEMİR	51

BİR MEKTUPTAN DAHASI: 1964 JOHNSON MEKTUBUNDAN SONRA BASIN VE KAMUOYU ÜZERİNDEN TÜRKİYE’DE ABD İMAJI	52
HAMDİ KARAKAL.....	52
1939-1945 ARASI TÜRK DIŞ POLİTİKASI	53
TAYANÇ GÜNGÖR.....	53
KEMALİST VE MUHAFAZALAR LİBERAL KİMLİKLERİN TÜRK DIŞ POLİTİKASINDAKİ "ÖTEKİ" ALGISI VE ULUSLARARASI YAPIYLA UYUMU	54
EMRAH UTKU GÖKÇE.....	54
6-7 EYLÜL OLAYLARI DIŞ POLİTİKA KRİZİNİN LİDER ALGILAMALARI ÜZERİNDEN DEĞERLENDİRİLMESİ	56
ZEHRA GÜRİSOY.....	56
ALEXANDER GEORGE’UN KRİZ YÖNETİMİ STRATEJİLERİ BAĞLAMINDA MAVİ MARMARA KRİZİ	58
AYŞE KÜÇÜK VE TUĞÇE KAFDAĞLI KORU	58
TÜRK DIŞ POLİTİKASINDA MEZHEPÇİLİK VE HAŞDİ ŞABİ ÖRNEĞİ.....	59
HALİL ÜLKER	59
AVRUPA’DA YÜKSELEN MİLLİYETÇİLİK.....	60
TUNAHAN HAZIR	60
SAĞ POPÜLİST PARTİLERİN FARKLI COĞRAFYALAR ÜZERİNDE KARŞILAŞTIRMASI: TÜRKİYE VE ALMANYA ÖRNEĞİ	61
ALİ GÜLYÜZ.....	61
LATİN AMERİKA’DA SOL POPÜLİZM: VENEZUELA VE BOLİVYA ÖRNEKLERİ.....	62
MEHMET MERT DEMİR	62
AVRUPA’NIN ÇEPERLERİNDE SAĞ POPÜLİZM VE YENİ KALKINMACILIK: TÜRKİYE VE POLONYA ÜZERİNE KARŞILAŞTIRMALI ÇALIŞMA.....	63
NEZİH ONUR KURU.....	63
YARIM KALAN KEMALİZM’DEN NEO-KEMALİZM’E	65
EMRE TEKİN	65
GELECEKTEKİ “GEÇMİŞİN” PARADİGMASI: POST-KEMALİZM’İN “KURTULUŞ SAVAŞI” ANLATILARI	67
ALİ AÇIKGÖZ	67
TÜRKİYE’DE MUHAFAZAKÂR, MİLLİYETÇİ VE SOL DÜŞÜNCELERDE ATATÜRK’ÜN SİYASAL SEMBOL OLARAK KULLANIMI	68
OĞUZHAN KOCA	68
LİBERALİZMİN KOMÜNİTERYEN ELEŞTİRİSİ	70
ALİ EKMEKÇİ.....	70

SİYASİ İLİMLER TÜRK DERNEĞİ
XVI. LİSANSÜSTÜ KONFERANSI
7 Aralık 2018, Hasan Kalyoncu Üniversitesi – Gaziantep

AÇIK TOPLUM VE DÜŞMANLARI: WOODROW WILSON VE LİBERALİZM	71
SELAHATTİN KIRAL.....	71
THOMAS HOBBS VE JOHN LOCKE'UN SİYASİ DÜŞÜNÇESİNDE DOĞA DURUMU VARSAYIMININ KARŞILAŞTIRMALI ANALİZİ	72
ELİFCAN ÇORUK	72
GÜÇLÜ YÜRÜTME: FÜHRER DEMOKRASİSİ VE FÜHRUNG	73
MUSTAFA KARAHÖYÜK	73
ANTONIO GRAMSCI'NİN İNTEGRAL DEVLET KONSEPTİ	74
MUSTAFA DENİZ DURDU	74
BİR AHLÂK-BİLİM OLARAK MARKSİZM	76
AHMET VEDAT KOÇAL.....	76
DERRİDA VE KONUKSEVERLİK ÜZERİNE: EGEMENLİK VE SORUMLULUK GERİLİMİNDE KONUKSEVERLİK	77
BURCU GÜLER.....	77
ONARICI ADALET YAKLAŞIMI KAPSAMINDA İNSAN HAKLARI İHLALLERİNİN İNCELENMESİ	79
DİLA ALGAN TEZCAN.....	79
RAPÇİNİN GÖZÜNDEN RAP'E BAKMAK: SINIFSAK BİR ANALİZ	81
HAZAL ÇAKMAK	81
1968 KUŞAĞINDA FEMİNİZM	83
CANSIN KAHYALAR	83
21. YÜZYILDA TOPLUMSAK HAREKETLER VE PREKARYA İLİŞKİSİ	84
PELİN ARSLAN	84
'KÜRESEL GÜNEY'DE CÖMERT VE KAPSAYICI REFAH DEVLET REJİMİNE YOL AÇAN FAKTÖRLER: EN FARKLI SİSTEMLER TASARIMINA DAYALI BİR TİPOLOJİK TEORİ	86
ALPER ŞÜKRÜ GENCER	86
KÜRESEL SERVET EŞİTSİZLİĞİ VE BİR KRİTİK VAKA OLARAK TÜRKİYE	87
EZGİ ÖZÇELİK	87
SURİYE İÇ SAVAŞI DÖNEMİNDE TÜRKİYE'NİN BÖLGESEL DEVLET-DİŞİ AKTÖRLERLE İLİŞKİLERİ: PKK/PYD VE KDP VAKALARI	88
MERVE KESKİN	88
DİRENİŞİ BENİMSEYENLER: 2013 GEZİ PARKI EYLEMLERİNE KATILAN ORTA SINIFI KÜRESEL BAĞLAMDA YENİDEN DEĞERLENDİRMEK	89
BATUHAN EREN	89
KİTLESEL SİĞİNMA HAREKETLERİNE YÖNELİK DEVLET STRATEJİLERİ İÇİN ÖNERİLEN TİPOLOJİK TEORİ	90
SALİH TOSUNVE ENES AYAŞLI.....	90

TARİHİ OLAY: BREXİT VE AVRUPA BİRLİĞİ’NİN GELECEĞİ HAKKINDA BİR DEĞERLENDİRME	91
AYŞEN KEKLIK	91
ENERJİ BAĞLAMINDA AVRUPA BİRLİĞİ VE RUSYA İLİŞKİLERİ	92
SEDA HANEGELİOĞLU	92
GÖÇ VE GÜVENLİK EKSENİNDE AVRUPA BİRLİĞİ	93
ÖZGE ÇETİNER	93
MÜLTECİ KRİZİ EKSENİNDE YENİDEN ŞEKİLLENEN TÜRKİYE-AB İLİŞKİLERİ: HARİCİ FARKLIlaştırılmış ENTEGRASYON MODELİ ÇERÇEVESİNDE İŞBİRLİĞİNDE YENİ DÖNEM TARTIŞMALARI	95
ESRA AĞRALI	95
SİYASİ GELİŞMELER, EKONOMİK YANSIMALAR: AB-TÜRKİYE İLİŞKİLERİNE YENİ BİR BAKIŞ	97
MURAT AKDOĞAN	97
TOPLUMUN KARAGÖZ PERDESİNİ KALDIRMAK: ERKEN CUMHURİYET DÖNEMİNİN CİNSEL ŞİDDET OLAYLARININ TOPLUMSAL PSİKOLOJİ YÖNTEMLERİYLE ANALİZİ	99
ONUR ASLAN	99
TÜRK ULUS İNŞA SÜRECİNDE KADINLARIN SESİNİ DUYSUN VE HATIRLAMAK: KADINLAR DÜNYASI VE TÜRK KADIN YOLU	100
DENİZ UÇAK	100
ERKEN CUMHURİYET DÖNEMİ’NİN BİYOPOLİTİK VEÇESİ; KADINLAR ÜZERİNDEKİ İDEOLOJİK TAHAKKÜM	101
GİZEM TAŞ	101
TÜRKİ MUHAFAZAKARLIĞINDA MİZOJİNİK ALAMETLER: PEYAMİ SAFA ÖRNEĞİ	103
ERDOĞAN ALTUN	103
1970’LERDE İSLAMCILARIN KÜRT MESELESİNE YAKLAŞIMI	105
BAYRAM KOCA	105
CHP’NİN KÜRT SORUNU SÖYLEMİ: SÜREKLİLİKLER VE KOPUŞLAR	106
ONUR ALP YILMAZ	106
SOSYOLOJİK AZINLIKLAR VE ALEVİLER: ‘ALEVİLER AZINLIK MIDIR?’ TARTIŞMASINA KAVRAMSAL BİR BAKIŞ	107
OĞUZHAN KOCA	107
1973 SEÇİMİNE DOĞRU TÜRK SİYASETİNDE CUMHURİYET HALK PARTİSİ VE ALEVİLİK	109
KEREM HOCAOĞLU	109
KADIN BEDENİ VE DOĞURGANLIĞININ BİYO-SİYASETİ: TANZİMAT’TAN ERKEN CUMHURİYET’E BİR DEĞERLENME	110
KARDELEN DİLARA CAZGIR	110

SİYASİ İLİMLER TÜRK DERNEĞİ
XVI. LİSANSÜSTÜ KONFERANSI
7 Aralık 2018, Hasan Kalyoncu Üniversitesi – Gaziantep

TOPLUMSAL YAPIYI GÜNDELİK YAŞAM FOTOĞRAFLARI ÜZERİNDEN OKUMAK	112
ELİF BENGİ AKKUŞ ELMALI	112
ERKEKLİĞİ ANLAMAK	114
ELİF BERFİN YAĞBASAN	114
ÇALIŞMA VE EĞİTİM ALANINDA AFGAN KADINI	115
BÜŞRA DEMİRYÜREK	115
EMEK PAYLAŞIM SÜRECİNDE YENİ BİR MÜBADELE YÖNTEMİ: "FISTIKKART" VE GAZİANTEP'TE FISTIK İŞÇİLİĞİ YAPAN KADINLAR.....	116
NURAY KORKMAZ	116
TÜRK SİYASETİ VE DIŞ POLİTİKASI TARIM POLİTİKALARINDA NASIL BİR ROL OYNAMAKTADIR? ...	117
İLKNUR DEDE	117
ENERJİ NAKLİNDE TÜRKİYE’NİN ÖNEMİ.....	119
GİZEM BALCI	119
DEĞİŞEN AVRASYA DENGELERİNDE YENİ İPEK YOLU PROJESİ: KAZAKİSTAN	121
BEYZANUR AKSOY	121
TÜRKİYE’DE TEMSİLİ DEMOKRASİNİN AÇMAZLARI	122
BATIKAN AKSOY	122
KARADENİZ’DEN ARJANTİN’E GÖÇLER (1889-1979).....	124
CAFER SARIKAYA	124
MİLLETVEKİLİ ADAY BELİRLEME YÖNTEMLERİ VE GENÇLERİN PARLAMENTODA TEMSİLİ: AK PARTİ ÖRNEĞİ	126
ZEYNEP ÖZGE İĞDIR.....	126
ASKERİ DARBEDEN MİLENYUMA: TÜRKİYE’DE POPÜLER KÜLTÜR TARİHİ	128
ALİ MURAT AYDIN	128
TÜRKİYE’DE TÜKETİM KÜLTÜRÜNÜN GELİŞİMİ: SİYASAL BİR ANALİZ	130
NERMİN KILIÇ AKOĞLAN VE ESTER RUBEN	130

SIYASİ İLİMLER TÜRK DERNEĞİ XVI. LİSANSÜSTÜ KONFERANSI

7 Aralık 2018
HASAN KALYONCU ÜNİVERSİTESİ, GAZİANTEP

KONFERANS PROGRAMI

09.00-09.15	Kayıt (Hukuk Amfi önü)
09.15-10.00	Açılış Konuşmaları (Hukuk Amfi) Prof. Dr. Edibe Sözen (Hasan Kalyoncu Üniversitesi Rektörü) Prof. Dr. A. Füsün Türkmen (Siyasi İlimler Türk Derneği) Doç. Dr. Şakir Dinçşahin (Hasan Kalyoncu Üniversitesi)
10.15-12.00	I. Oturum
12.15-13.15	Öğle Yemeği
13.15-14.30	Konferans Ana Konuşması (Hukuk Amfi) “1838 Ticaret Sözleşmesinin Osmanlı Sosyoekonomik Yapısına Etkileri” Prof. Dr. Ahmet Naki Yücekök
14.30-14.45	Çay-Kahve Molası
14.45-16.30	II. Oturum
16.30-16.45	Çay-Kahve Molası
16.45-18.30	III. Oturum

Oturum detayları ekli programdadır.

Ulaşım bilgileri için:

<https://www.hku.edu.tr/ulasim/#>

Hasan Kalyoncu Üniversitesi Havaalanı Yolu Üzeri 8. km. Şahinbey / GAZİANTEP

SIYASİ İLİMLER TÜRK DERNEĞİ
XVI. LİSANSÜSTÜ KONFERANSI
7 Aralık 2018, Hasan Kalyoncu Üniversitesi – Gaziantep

I. OTURUM 10.15-12.00

SALON 1: GÖÇ ÇALIŞMALARI (HUK 101)

Oturum Başkanı

Emel Topcu (Hasan Kalyoncu Üniversitesi)

**Türkiye'deki Suriyeli Sığınmacıların Eğitim İhtiyaçlarının
Güvenleştirilmesi**

Mustafa Kandırmaz (Hasan Kalyoncu Üniversitesi)

**Uluslararası Göç Ekseninde Suriyeli Sığınmacılar: Sosyal Dışlanma ve
Yoksulluk İlişkisi**

Murat Sertpolat (Adıyaman Üniversitesi)

Ezidi Kadın Diasporası

Nazlıgül Candaş (Beykent Üniversitesi)

SALON 2: BÖLGE ÇALIŞMALARI (FEAS 004)

Oturum Başkanı

İhsan Kuyumcu (Hasan Kalyoncu Üniversitesi)

**Karşılaştırmalı Bölgeselleşme Çalışmalarında Yaşanılan Temel Analiz
Problemlerine Dair Bir Bakış**

Osman Ergül (Galatasaray Üniversitesi)

**İran'ın Ahmedinejad başkanlığı sırasında (2005- 2013) Küreselleşmeden
Ayrılması**

Aydın Khajei (Bilkent Üniversitesi)

Boris Tadic Dönemi Sırbistan Dış Politikasının Avrupalılaşması

Bekir Turan (İstanbul Şehir Üniversitesi)

Bosna-Hersek'in İdari Yapısı: Üç Başlı Yönetim

Rengin Yavuz (Uşak Üniversitesi)

Polonya'nın Ulus-Altı Bölgeselcilik Meselesi Olarak Silezya

Mert Gevrek (Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi)

SALON 3: KÜLTÜR VE DÜŞÜNCE TARİHİ (FEAS 103)

Oturum Başkanı

Kieran E. Uchehara (Hasan Kalyoncu Üniversitesi)

Modernleşen Türkiye ve Rusya’da Entelektüelin Gelişimi

Murat Peşteli (İstanbul Bilgi Üniversitesi)

Seküler Türkiye’de Anlam Arayışı: Din ve Bilim İkileminde Bedri Ruhselman ve Ruhçuluk

Hatice Sena Arıcıoğlu (Bilkent Üniversitesi)

Aydınlanma Dönemi Düşünürlerinin Etkisiyle Namık Kemal’in Toplumsal Sözleşme Modeli

İbrahim Halil Menek (Hasan Kalyoncu Üniversitesi)

Distopik Kurgudan Distopik Siyasete Geçiş: Siyasette Kötü “Gelecek” Senaryoları

Beste Batur (Yeditepe Üniversitesi) & Y. Aycan Aydın (Yeditepe Üniversitesi)

SALON 4: MEDYA VE SİYASET (FEAS 104)

Oturum Başkanı

Berk Esen (Bilkent Üniversitesi)

Muhalefetten İktidara Balıkesir’de Demokrat Parti’nin Yerel Basına Yansımaları

Başak Bozkurt (Yeditepe Üniversitesi)

Kamusal Alan Kavramının Sosyal Medya Araçları Çerçevesinde Değerlendirilmesi

Dilale Öz Dönmez (İstanbul Bilgi Üniversitesi)

Fransa’da Görsel-İşitsel Medyada Seçim Dönemlerinde Siyasi Çoğulculuk İlkesinin Gözetilmesi

Pelin Aliyev (Hasan Kalyoncu Üniversitesi)

Siyasal Katılım Açısından Topluluk Medyasının Rolü

Dayanç Işık (Yeditepe Üniversitesi)

Reklamda Kadın ve Toplumsal Cinsiyet

Bilgenur Kızılkoca (Çukurova Üniversitesi)

SIYASİ İLİMLER TÜRK DERNEĞİ
XVI. LİSANSÜSTÜ KONFERANSI
7 Aralık 2018, Hasan Kalyoncu Üniversitesi – Gaziantep

SALON 5: BARIŞ İNŞASI VE BARIŞI KORUMA (MF 303)

Oturum Başkanı

Fusun Türkmen (Galatasaray Üniversitesi)

Barış İnşa Süreçlerinde Yeni Bir Yaklaşım Olarak Melez Barış: Bir Yazın Değerlendirmesi ve Eleştirisi

Efser Rana Coşkun (Bilkent Üniversitesi)

Liberal Barış İnşasının Siyasal İktisadı: Kamboçya ve Afganistan Örneklerinin Eleştirel İncelemesi

Ardahan Özkan Gedikli (ODTÜ)

BM'nin 21.yy'daki Barışı Koruma Operasyonlarının Enerji Jeopolitiği ile İlişkisi

Murat Dönmez (Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi)

SALON 6: DIŞ POLİTİKA ANALİZİ (MF 205)

Oturum Başkanı

Ömer Ertuğrul Meral (Hasan Kalyoncu Üniversitesi)

Dünya Sistemler Analizi Bağlamında Devlet ve Devletlerarası Sistem

Esra Gidik (Çukurova Üniversitesi)

Uluslararası Krizlerde Kitlese İnsan Hareketliliği ve Araçsallaştırma

K. Dicle Bayır (Yıldız Teknik Üniversitesi)

Soğuk Savaş Dönemi Literatürünün Eleştirisi

H. Eren Öztürk (Marmara Üniversitesi)

İklim Mültecileri: Tanım Sorunları ve Birleşmiş Milletler Sistemi Tarafından Koruma

Ayşen Arıkazan (İstanbul Bilgi Üniversitesi)

ABD Başkanı Donald Trump'ın Söylemlerinde İslamofobi

Naciye Karakuş (Hasan Kalyoncu Üniversitesi)

SALON 7: TÜRK DIŞ POLİTİKASI (FEAS Fakülte Toplantı Salonu)

Oturum Başkanı

Bilal Ulusoy (Hasan Kalyoncu Üniversitesi)

Türkiye – Afrika İlişkilerinin Politik Ekonomisi: Sudan Örneği

Kaan Devecioğlu (Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi)

Arap Baharı Ekseninde Türkiye-İran İlişkileri

Fatma Nur Özdemir (Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi)

Bir Mektuptan Dahası: 1964 Johnson Mektubundan Sonra Basın ve Kamuoyu Üzerinden Türkiye’de ABD İmaji

Hamdi Karakal (Bilkent Üniversitesi)

SIYASİ İLİMLER TÜRK DERNEĞİ
XVI. LİSANSÜSTÜ KONFERANSI
7 Aralık 2018, Hasan Kalyoncu Üniversitesi – Gaziantep

II. OTURUM 14.45-16.30

SALON 1: TÜRK DIŞ POLİTİKASI (HUK 101)

Oturum Başkanı

Ömer Faruk Gençkaya (Marmara Üniversitesi)

1939-1945 Arası Türk Dış Politikası

Tayanç Güngör (ODTÜ)

Kemalist ve Muhafazalar Liberal Kimliklerin Türk Dış Politikasındaki "Öteki" Algısı ve Uluslararası Yapıyla Uyumu

Emrah Utku Gökçe (Yıldız Teknik Üniversitesi)

6-7 Eylül Olayları Dış Politika Krizinin Lider Algılamaları Üzerinden Değerlendirilmesi

Zehra Gürsoy (Yıldız Teknik Üniversitesi)

Alexander George'un Kriz Yönetimi Stratejileri Bağlamında Mavi Marmara Krizi

Ayşe Küçük ve Tuğçe Kafdağlı Kuru (Yıldız Teknik Üniversitesi)

Türk Dış Politikasında Mezhepçilik ve Haşdi Şabi Örneği

Halil Ülker (Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi)

SALON 2: POPÜLİZM (FEAS 004)

Oturum Başkanı

Şakir Dinçşahin (Hasan Kalyoncu Üniversitesi)

Avrupa'da Yükselen Milliyetçilik

Tunahan Hazır (Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi)

Sağ Popülist Partilerin Farklı Coğrafyalar Üzerinde Karşılaştırması: Türkiye ve Almanya Örneği

Ali Gülyüz (İstanbul Bilgi Üniversitesi)

Latin Amerika'da Sol Popülizm: Venezuela ve Bolivya Örnekleri

Mehmet Mert Demir (Ankara Üniversitesi)

Avrupa'nın Çeperlerinde Sağ Popülizm ve Yeni Kalkınmacılık: Türkiye ve Polonya üzerine Karşılaştırmalı Çalışma

Nezih Onur Kuru (Koç Üniversitesi)

SİYASİ İLİMLER TÜRK DERNEĞİ
XVI. LİSANSÜSTÜ KONFERANSI
7 Aralık 2018, Hasan Kalyoncu Üniversitesi - Gaziantep

SIYASİ İLİMLER TÜRK DERNEĞİ
XVI. LİSANSÜSTÜ KONFERANSI
7 Aralık 2018, Hasan Kalyoncu Üniversitesi – Gaziantep

SALON 3: TÜRKİYE SİYASETİ (FEAS 103)

Oturum Başkanı

İlker Aytürk (Bilkent Üniversitesi)

Yarım Kalan Kemalizm'den Neo-Kemalizm'e

Emre Tekin (Hacettepe Üniversitesi)

Gelecekteki "Geçmişin" Paradigması: Post-Kemalizm'in "Kurtuluş Savaşı" Anlatıları

Ali Açıkgöz (Bilkent Üniversitesi)

Türkiye'de Muhafazakâr, Milliyetçi ve Sol Düşüncelerde Atatürk'ün Siyasal Sembol Olarak Kullanımı

Oğuzhan Koca (İnönü Üniversitesi)

SALON 4: SİYASET TEORİSİ (FEAS 104)

Oturum Başkanı

Murat Peşteli (İstanbul Bilgi Üniversitesi)

Liberalizmin Komüniteryen Eleştirisi

Ali Ekmekçi (Üsküdar Üniversitesi)

Açık Toplum ve Düşmanları: Woodrow Wilson ve Liberalizm

Selahattin Kıral (Isparta Süleyman Demirel Üniversitesi)

Thomas Hobbes ve John Locke'un Siyasi Düşüncesinde Doğa Durumu Varsayımının Karşılaştırmalı Analizi

Elifcan Çoruk (Hacettepe Üniversitesi)

Güçlü Yürütme: Führer Demokrasisi Ve Führung

Mustafa Karahöyük (Beykent Üniversitesi)

SALON 5: SİYASET TEORİSİ (FEAS 202)

Oturum Başkanı

Hasret Dikici Bilgin (İstanbul Bilgi Üniversitesi)

Antonio Gramsci'nin İntegral Devlet Konsepti

Mustafa Deniz Durdu (Yıldız Teknik Üniversitesi)

Bir Ahlâk-Bilim Olarak Marksizm

Ahmet Vedat Koçal (Dicle Üniversitesi)

Derrida ve Konukseverlik Üzerine: Egemenlik ve Sorumluluk Geriliminde Konukseverlik

Burcu Güler (Hacettepe Üniversitesi)

SALON 6: TOPLUMSAL HAREKETLER VE MUHALEFET (Yeni Amfi 2)

Oturum Başkanı

Berk Esen (Bilkent Üniversitesi)

Onarıcı Adalet Yaklaşımı Kapsamında İnsan Hakları İhlallerinin İncelenmesi

Dila Algan Tezcan (Marmara Üniversitesi)

Rapçinin Gözünden Rap'e Bakmak: Sınıfsal Bir Analiz

Hazal Çakmak (Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi)

1968 Kuşağında Feminizm

Cansın Kahyalar (Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi)

21. Yüzyılda Toplumsal Hareketler ve Prekarya İlişkisi

Pelin Arslan (İstanbul Üniversitesi)

SIYASİ İLİMLER TÜRK DERNEĞİ
XVI. LİSANSÜSTÜ KONFERANSI
7 Aralık 2018, Hasan Kalyoncu Üniversitesi – Gaziantep

III. OTURUM 16.45-18.30

SALON 1: KAVRAMSAL VE METODOLOJİK ÇALIŞMALARDA TÜRKİYE:
FARKLI ÇALIŞMA ALANLARINA TÜRKİYE'NİN VAKA OLARAK
KATKISI (HUK 101)

Oturum Başkanı

Enes Ayaşlı (Sakarya Üniversitesi)

**'Küresel Güney'de Cömert ve Kapsayıcı Refah Devlet Rejimine Yol Açan
Faktörler: En Farklı Sistemler Tasarımına Dayalı Bir Tipolojik Teori**

Alper Şükrü Gencer (Koç Üniversitesi)

Küresel Servet Eşitsizliği ve Bir Kritik Vaka Olarak Türkiye

Ezgi Özçelik (Koç Üniversitesi)

**Suriye İç Savaşı Döneminde Türkiye'nin Bölgesel Devlet-Dışı Aktörlerle
İlişkileri: PKK/PYD ve KDP Vakaları**

Merve Keskin (Koç Üniversitesi)

**Direnışı Benimseyenler: 2013 Gezi Parkı Eylemlerine Katılan Orta Sınıfı
Küresel Bağlamda Yeniden Değerlendirmek**

Batuhan Eren (Koç Üniversitesi)

**Kitlesel Sığınma Hareketlerine Yönelik Devlet Stratejileri için önerilen
Tipolojik Teori**

Salih Tosun (Koç Üniversitesi) & Enes Ayaşlı (Sakarya Üniversitesi)

SALON 2: AVRUPA BİRLİĞİ (FEAS 004)

Oturum Başkanı

Ömer Faruk Gençkaya (Marmara Üniversitesi)

Tarihi Olay: Brexit ve Avrupa Birliği'nin Geleceği Hakkında Bir Değerlendirme

Ayşen Keklik (Marmara Üniversitesi)

Enerji Bağlamında Avrupa Birliği ve Rusya İlişkileri

Seda Hanegeliolu (Yeditepe Üniversitesi)

Göç ve Güvenlik Ekseninde Avrupa Birliği

Özge Çetiner (Çağ Üniversitesi)

Mülteci Krizi Ekseninde Yeniden Şekillenen Türkiye-AB İlişkileri: Harici Farklılaştırılmış Entegrasyon Modeli Çerçevesinde İşbirliğinde Yeni Dönem Tartışmaları

Esra Ağralı (Marmara Üniversitesi)

Siyasi Gelişmeler, Ekonomik Yansımalar: AB-Türkiye İlişkilerine Yeni Bir Bakış

Murat Akdoğan (Boğaziçi Üniversitesi)

SALON 3: TÜRKİYE SİYASETİ (FEAS 103)

Oturum Başkanı

Fusun Türkmen (Galatasaray Üniversitesi)

Toplumun Karagöz Perdesini Kaldırmak: Erken Cumhuriyet Döneminin Cinsel Şiddet Olaylarının Toplumsal Psikoloji Yöntemleriyle Analizi

Onur Aslan (İstanbul Bilgi Üniversitesi)

Türk Ulus İnşa Sürecinde Kadınların Sesini Duymak ve Hatırlamak: Kadınlar Dünyası ve Türk Kadın Yolu

Deniz Uçak (ODTÜ)

Erken Cumhuriyet Dönemi'nin Biyopolitik Veçhesi; Kadınlar Üzerindeki İdeolojik Tahakküm

Gizem Taş (Hacettepe Üniversitesi)

Türki Muhafazakarlığında Mizojinik Alametler: Peyami Safa Örneği

Erdoğan Altun (Hacettepe Üniversitesi)

SIYASİ İLİMLER TÜRK DERNEĞİ
XVI. LİSANSÜSTÜ KONFERANSI
7 Aralık 2018, Hasan Kalyoncu Üniversitesi – Gaziantep

SALON 4: KİMLİK VE SİYASET (FEAS 104)

Oturum Başkanı

Hasret Dikici Bilgin (İstanbul Bilgi Üniversitesi)

1970'lerde İslamcıların Kürt Meselesine Yaklaşımı

Bayram Koca (Hacettepe Üniversitesi)

CHP'nin Kürt Sorunu Söylemi: Süreklilikler ve Kopuşlar

Onur Alp Yılmaz (Ankara Üniversitesi)

Sosyolojik Azınlıklar ve Aleviler: 'Aleviler Azınlık Mıdır?' Tartışmasına Kavramsal Bir Bakış

Oğuzhan Koca (İnönü Üniversitesi)

1973 Seçimine Doğru Türk Siyasetinde Cumhuriyet Halk Partisi ve Alevilik

Kerem Hocaoğlu (Hacettepe Üniversitesi)

SALON 5: TOPLUMSAL CİNSİYET (FEAS 202)

Oturum Başkanı

Berk Esen (Bilkent Üniversitesi)

Kadın Bedeni ve Doğurganlığının Biyo-Siyaseti: Tanzimat'tan Erken Cumhuriyet'e Bir Değerlenme

Kardelen Dilara Cazgır (ODTÜ)

Toplumsal Yapıyı Gündelik Yaşam Fotoğrafları Üzerinden Okumak

Elif Bengi Akkuş Elmalı (Uludağ Üniversitesi)

Erkekliği Anlamak

Elif Berfin Yağbasan (Hacettepe Üniversitesi)

Çalışma ve Eğitim Alanında Afgan Kadını

Büşra Demiryürek (Çukurova Üniversitesi)

Emek Paylaşım Sürecinde Yeni bir Mübadele Yöntemi: "Fıstıkkart" ve Gaziantep'te Fıstık İşçiliği Yapan Kadınlar

Nuray Korkmaz (Gaziantep Üniversitesi)

SALON 6: EKONOMİ POLİTİK (Yeni Amfi 2)

Oturum Başkanı

Ayşe Küçük (Yıldız Teknik Üniversitesi)

Türk Siyaseti ve Dış Politikası Tarım Politikalarında Nasıl Bir Rol Oynamaktadır?

İlknur Dede (ODTÜ)

Enerji Naklinde Türkiye'nin Önemi

Gizem Balcı (Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi)

Değişen Avrasya Dengelerinde Yeni İpek Yolu Projesi: Kazakistan

Beyzanur Aksoy (Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi)

SALON 7: TÜRKİYE SİYASETİ (FEAS Fakülte Toplantı Salonu)

Oturum Başkanı

İlker Aytürk (Bilkent Üniversitesi)

Türkiye'de Temsili Demokrasinin Açmazları

Batıkan Aksoy (Hacettepe Üniversitesi)

Karadeniz'den Arjantin'e Göçler (1889-1979)

Cafer Sarıkaya (Boğaziçi Üniversitesi)

Milletvekili Aday Belirleme Yöntemleri ve Gençlerin Parlamentoda Temsili: AK Parti Örneği

Zeynep Özge Iğdır (Sabancı Üniversitesi)

Askeri Darbeden Milenyum: Türkiye'de Popüler Kültür Tarihi

Ali Murat Aydın (İstanbul Kültür Üniversitesi)

Türkiye'de Tüketim Kültürünün Gelişimi: Siyasal Bir Analiz

Nermin Kılıç Akoğlan (Yıldız Teknik Üniversitesi) ve Ester Ruben (Yıldız Teknik Üniversitesi)

SIYASİ İLİMLER TÜRK DERNEĞİ
XVI. LİSANSÜSTÜ KONFERANSI
7 Aralık 2018, Hasan Kalyoncu Üniversitesi – Gaziantep

SUNUM ÖZETLERİ

SIYASİ İLİMLER TÜRK DERNEĞİ
XVI. LİSANSÜSTÜ KONFERANSI
7 Aralık 2018, Hasan Kalyoncu Üniversitesi – Gaziantep

**Türkiye’deki Suriyeli Sığınmacıların Eğitim İhtiyaçlarının
Güvenlikleştirilmesi**

Mustafa Kandırmaz*

Suriye’de iç savaştan en fazla etkilenen konuların başında genç ve çocukların eğitimi gelmektedir. Çatışmaların başladığı tarihten itibaren okulların kapanmaya başlamış olmasından dolayı, Türkiye’ye sığınmadan önce de Suriyeliler için eğitim-öğretim olmadan geçen bir zaman dilimi mevcuttur. Sığınmacıların tahmin edilen sayıları ve süreleri fazlasıyla geçmesi eğitim ihtiyacının önemini daha da artırmıştır. Türkiye’nin kamplara aldığı Suriyeli sığınmacıların her türlü ihtiyaçlarının yanı sıra, öğrenim ihtiyacını da büyük ölçüde karşıladığı ve Türkiye’nin bu konuda atmış olduğu adımlar. Birleşmiş Milletler (BM) başta olmak üzere birçok uluslararası örgüt olumlu karşılanmıştır. Resmi istatistiklere göre yaklaşık 600.000 eğitim çağındaki Suriyeli sığınmacı Türkiye’de eğitim görmektedir. Bu kadar büyük bir sayı eğitimde öncü olarak görülen Finlandiya’nın eğitim çağındaki öğrenci sayısına eşittir. Böylesine büyük bir sığınmacı kitlesinin eğitim ihtiyacının güvenlikleştirilmesi Türkiye açısından önemli bir dış gelişmenin iç politikaya yansımalarıdır.

2013’e kadar çok fazla gündeme alınmayan sığınmacıların eğitim hakları ile ilgili, özellikle Eylül 2013’ten bu yana Türkiye’de hareketlilik görülmeye başlanmıştır. Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), Cumhurbaşkanlığına bağlı kuruluşlar ve Yükseköğretim Kurulu (YÖK) tarafından sığınmacıların eğitim durumlarıyla ilgili kısa sürede önemli kararlar alınmıştır. Eylül 2012 yılından itibaren YÖK tarafından Suriyeli üniversite öğrencilerine gerekli belgeler ile bu belgeler karşılanamaması durumunda ise beyana dayalı olarak üniversitelerde özel ders alma imkânı sunulmuştur. Bu kapsamda Suriyeli sığınmacı öğrencilere 7 üniversitede özel öğrenci statüsünde ders alma hakkı tanınmıştır. Ayrıca YÖK Suriyeli sığınmacı öğrenciler için öğrenim ücretini kaldırmıştır. Bu kararlar alınırken gerek toplumun gerekse de muhalefet partili siyasetçilerin yoğun tepkileriyle karşılaşmıştır.

Bu bağlamda çalışmada; Suriyeli sığınmacıların eğitim durumlarına yönelik alınan kararlar, güvenlikleştirici aktörlerin söylemleri ve akabinde çıkarılan genelgeler dikkate alınarak güvenlikleştirici aktörlerin sığınmacıların eğitimlerini bir güvenlik sorunu olarak gördükleri ancak güvenlikleştirme teorisi çerçevesinde politika üretmedikleri bu teori ekseninde açıklanmıştır. Çalışma üç ana bölüme ayrılmıştır. İlk kısımda Kopenhag Okulu güvenlikleştirme teorisi açıklanarak kavramsal ve teorik çerçeve verilmekte, ikinci kısımda Türkiye’deki Suriyeli sığınmacıların eğitim hakkından faydalanabilmelerine yönelik güvenlikleştirici aktörlerin söylemleri ve yayımlanan genelgeler analiz edilmiştir.

Güvenlikleştirme sürecinde, bir konu başlangıç aşamasında bir tehdit olarak sunulmakta ve böylelikle önlem almayı gerektiren konu diğer tüm konular ve

* (Hasan Kalyoncu Üniversitesi)

sorunlar üzerinde kesin öncelik kazanmaktadır ve sorun çözülmeden diğer güvenlik konularının çözülemeyeceği algısı oluşturulmaya başlanmaktadır. Böylelikle etkin aktörler bu konuyu olağandışı materyaller kullanarak ya da önlemler olarak çözebilme meşruiyetini kazanır. Güvenikleştirme sürecini başlatacak olan aktör(ler), bu durumun bilinçli olarak, sıra dışı önlemler almak istediği konuları güvenlik problemi olarak sunar. Güvenikleştirme teorisine göre politik gruplar ve söylemleri üzerinde odaklanarak güvenikleştirme çalışılabilir. Burada güvenikleştirici aktörlere düşen görev olağanüstü önlemler almayı gerektiren durumun ne zaman, nerde ve nasıl dinleyici kitle üzerinde ikna etkisi yaratabileceğini iyi analiz etmek ve sürece başlamaktır. Buna göre güvenikleştirme çalışmaları, kimin (güvenikleştirici), hangi konuları (tehditler), kimin, neden (referans nesnelere), hangi sonuçlarla ve hangi koşullar altında güvenikleştirdiğinin açık bir şekilde anlaşılmasını hedeflemektedir.

Suriye’de yaşanan çatışmaların kısa süreceği öngörüsü ile sığınma sürecinin başlarında eğitim konusuna yönelik söylem ve çalışmalara çok az rastlanmaktadır. Sığınmacıların eğitim ihtiyaçlarının güvenikleştirilmesine yönelik söylemlerin ve etkinliklerin sürecin ikinci yılından itibaren gözle görülür bir şekilde arttığı ifade edilebilir.

Araştırma kapsamında ulaşılan veriler ışığında güvenikleştirici aktörler (Başbakan, Başbakan Yardımcısı, Milli Eğitim Bakanları...) sığınmacıların eğitimlerine yönelik alınacak kararların öncesinde söz-edimler yoluyla konuyu bir güvenlik sorunu olarak etiketledikleri görülmüştür. Ayrıca araştırmada, Türkiye’de Suriyeli sığınmacıların eğitim ihtiyaçlarının giderilmesinin güvenikleştirilmesi sürecinde, güvenikleştirici aktörlerin güvenikleştirme teorisi öğeleri ve aşamaları bağlamında hareket ettikleri, ancak dinleyici kitleyi ikna etme yoluna çok fazla başvurmadıkları sonucuna ulaşılmıştır.

SİYASİ İLİMLER TÜRK DERNEĞİ
XVI. LİSANSÜSTÜ KONFERANSI
7 Aralık 2018, Hasan Kalyoncu Üniversitesi – Gaziantep

**Uluslararası Göç Ekseninde Suriyeli Sığınmacılar: Sosyal Dışlanma ve
Yoksulluk İlişkisi**

Murat Sertpolat*

Bu çalışmada, Suriye'deki iç savaş nedeniyle, ülkemize göç eden Suriyeli sığınmacıların, ekonomik, sosyal ve kültürel anlamda kendilerine özgü yaşamsal alanını oluşturmaktadır. Suriyeli sığınmacıların yeni ikametgâh ettikleri illerde uyum sürecinde karşılaştıkları yeni ekonomik, sosyo-kültürel birçok problem yaşamaktadırlar. Sosyal hareketlilik olgusu bağlamında göç, insanlığın var olduğu dönemlere kadar uzanabilmektedir. İnsanlar, yaşamın varoluşundan bu yana insanlar doğa olayları, dini nedenler, ekonomik sıkıntılar, çatışmalar, savaşlar vb. sebeplerle oldukları yerlerinden bir başka yere göç etmişlerdir. Sosyal ise dışlanmayı, bireyin toplumla bütünleşmesini sağlayan sivil, politik, ekonomik ve sosyal haklara bazı kişi ve grupların ulaşamaması süreçleri olarak tanımlayabiliriz. Sosyal dışlanma; işsizlik, gelir yetersizliği gibi ekonomik nedenler; eğitimsizlik, yaş ve cinsiyet gibi bireysel nedenler; sosyal güvence eksikliği ve toplumsal destek yoksunluğu gibi sosyal ve kurumsal nedenler ve politik haklardan yaralanamamak ve politik karar alma mekanizmalarına katılamamak gibi politik nedenler neticesinde ortaya çıkmaktadır.

Çalışmanın amacı, sosyal dışlanma kavramının tanımlamak; sosyal dışlanmanın nedenlerinin, sonuçlarının, türlerinin belirlenmesini; sosyal dışlanma kavramın yoksullukla ilişkisinin açıklanmak. Sosyal dışlanma ile yoksulluk kavramların uluslararası göç kapsamından ülkemizde bulunan Suriyeli sığınmacılara olan etkisini araştırılması amaçlanmaktadır.

---

* (Adıyaman Üniversitesi)

Ezidi Kadın Diasporası

Nazlıgül Candaş*

Uluslararası göç konusu tarihsel çerçevede her dönemde bir şekilde varlığını göstermektedir. Günümüzde bakıldığında göç konusu rn önemli siyasi ve sosyal konuların başında gelmektedir. Özellikle, dini ve etnik çatışmalar küreselleşme ile birlikte bir yerden bir yere gitmek kolaylaşmış ve daha imkanı hale gelmiştir.

Bu çalışmada Ezidi kadının göç sonrası yaşadıkları sosyal ve siyasal süreçleri içermektedir. Ezidi kadınların yaşadıkları dinsel ve sosyal sorunlar göz önüne alınarak tarihsel süreç ile değişimleri incellenmektedir. Yaşam pratikleri ve kimlik algılarının göç ile nasıl şekillendiği ve yeni bir yapı oluşturup oluşturulmadığı konusuna değinilmiştir.

Göç, hem kadınlar hem de erkekler için sadece baskıdan kaçış anlamına değil aynı zamanda eğitim hakkının, geçinme şansının ve birey olarak var olmayı ifade etmektedir. Türkiye’de Ezidiler üzerine yapılan az sayıda çalışma genellikle inançın yapısı ve kökenleri üzerinde durmaktadır. Sosyolojik araştırmalar çok fazla konu edilmemektedir. İçe kapalı, çok fazla alana dağılmış olan Ezidi topluğu ile ilgili hazırladığım çalışmada öncelikli olarak yurt dışında bulunan derneklerle iletişim haline geçerek gerçekleştirilmiştir.

Temelde görünen problemlerin temelinde dinine mensup kişilerin birçok kez soykırıma uğramaları, kaçtıkları ülkelerin kültürlerinden etkilenmeleri ve birlikte yaşadıkları toplumlarının tarihsel olarak bakıldığında uyguladıkları baskı ve şiddet dini ritüellerinin kullanılmasını engellemiş ve değişime uğramasına neden olmuştur.Sözlü bir geleneğe sahip olan Ezidiliğin temelde yazılı bir kaynağa sahip olmamasıda göçlerle ve zamanla uygulanan ritüellerde değişimleri göstermektedir. Göçler bu noktada etkisini keskin bir şekilde göstermektedir.

Yapılan bu çalışmada birçok bölgeye dağılmış olan Ezidiliği farklı bakış açılarıyla anlatmak hedeflenmiştir. Diğer bir çıkış noktası ise Ezidiliğe karşı oluşturulan olumsuz algının temellerini incelemektir. Çoğu zaman, saklanarak ve dinlerini gizleyerek yaşamaya çalışmışlar ve ortaya çıkan durumdan en fazla kadınlar etkilenmiştir.

Bu durum, genel algının sonucu olarak Yezidilerin toplumsal anlamda çoğunlukla paylaştığı ortak hiçbir şey yokmuş, dünyevi bir yaşam biçimleri yokmuş gibi sadece farklı dinsel inançları bağlamında gündeme gelmektedirler. Ki bu farklı dinsel inançlar da tarihsellikten ve toplumsallıktan uzak ele alınmaktadır. Bu sadece Ezidilere karşı vurgulanan bir özellik değil aynı zamanda bir çok etnik gruba karşı yöneltilen bir imge olarak karşımıza çıkmaktadır. Ortaya çıkan bu algı sayesinde bizden her zaman çok uzakta oldukları ve farklı oldukları algısı karşımıza çıkarılmaya

* (Beykent Üniversitesi)

SIYASİ İLİMLER TÜRK DERNEĞİ
XVI. LİSANSÜSTÜ KONFERANSI
7 Aralık 2018, Hasan Kalyoncu Üniversitesi – Gaziantep

---

ve bu anlamda ötekileştirilmektedirler. Aynı zamanda, bu durum modern dünyaya ayak uyduramayan farklı bir algı ortaya çıkarmaktadır.

Genel bir bakış açısı olarak kurallara uymak istemeyen kadınlar toplum tarafından dışlanmaya, ailesi tarafından uzaklaştırılmayı göze almak zorunda kalmışlardır. Bu durum Ezidi kadınlar tarafından en çok haksızlık olarak görülen nokta olmaktadır. Genelleme yapmak mümkün olmayacağı gibi birçoğu bu durumun olması gerek olduğunu söylemekte yine bir kısmı ise adaletsiz bir durum ile karşılaştığını vurgulamaktadır.

Karşılaştırmalı Bölgeselleşme Çalışmalarında Yaşanılan Temel Analiz Problemlerine Dair Bir Bakış

Osman Ergül*

Farklı politik, kültürel ve sosyo-ekonomik geçmişlerin ürünü olarak ortaya çıkan bölgesel işbirliği süreçlerini açıklamaya ve anlamaya yarayacak kapsayıcı bir analize ulaşmak öncelikle bölge araştırmalarında ortaya konan ampirik analiz ve teorik bakış açılarındaki tercih ve eğilimlerin anlaşılmasıyla mümkün olabilir. Bu bağlamda siyasal, ekonomik ve kültürel değişimleri tarihsel düzlemde analiz eden ampirik bölge etütleri karşılaştırmalı bölgeselleşme çalışmaları için önemli bir veri tabanı sağlamaktadır. Bununla birlikte karşılaştırmalı bölgeselleşme çalışmaları, bölge etütlerinden bu ampirik bilginin hangi metodolojik ve teorik altyapı çerçevesinde nasıl kavramsallaştırıldığı sorusuna sağladığı cevap oranında ayrılmaktadır.

Bu noktada, tek bir örnek üzerinden ortaya konulan teorik ve kavramsal altyapının (N=1 sorunsalı) karşılaştırmalı bölgeselleşme etütleri için kapsayıcı bir analiz metodu sağladığını söylemek mümkün değildir. Bu yaklaşım aynı zamanda araştırmacıların karşılaştığı kavramsal, teorik ve metodolojik problemlerinde temelinde yer almaktadır. Zira Avrupa Birliği deneyimi çerçevesine oturtulan karşılaştırmalı bölgeselleşme analizleri diğer bölgelerde yaşanan deneyimlerin başarı şansı ve yaşam süresini, bölgesel girişimin nihai amaç ve oluşturulma süreçlerinden bağımsız olarak Avrupa Birliği modeli benzerliği üzerinden açıklama eğilimini güçlendirmektedir. Bu durum ise farklı bölgesel deneyimlerin ortaya koyduğu teorik yaklaşım ve bakış açılarının göz ardı edilmesini beraberinde getirmektedir. Özellikle 2000 sonrası süreçte yeni –yeni bölgeselleşme (neo-neo regionalism) sürecinin yaşandığı günümüzde hem eski hem de yeni bölgeselleşme dalgalarının özelliklerini bünyesinde barındıran birçok farklı bölgesel işbirliği ve örgütlenme modelini görmekteyiz. Bu girişimlerin “ne” olduğu ve “nasıl” değerlendirilip tanımlanabileceğini Avrupa modeli özelinde ortaya konan kavramsal ve teorik altyapı çerçevesinde analiz etmek bu girişimlerin bölgesel entegrasyondan ziyade ancak bölgeselleşme (regionalism) ve bölgeselcilik (regionalisation) örneklerini teşkil edebileceği çıkarımından öte bir katkı sağlamayacaktır. Ancak Avrupa Birliği bütünleşme sürecindeki teorik ve kavramsal altyapıyı tamamen dışlayan bir yöntemin de ortaya konan analizin karşılaştırmalı bölgeselleşme çalışmalarından daha ziyade bölge etütleri kapsamında değerlendirilmesi gereğini beraberinde getirebileceği unutulmamalıdır.

Buna göre, bölgesel işbirliği girişimi ile hedeflenen “bölgesel entegrasyon” olup olmadığı ve başarı şansının analizinden daha ziyade bu girişimin bir bölge yaratma sürecine olan etkisini analiz etmek bölgeselleşme çalışmalarında karşılaşılan temel problemlerden ve özellikle N=1 sorunsalından uzaklaşmayı sağlayacak ve

* (Galatasaray Üniversitesi)

SIYASİ İLİMLER TÜRK DERNEĞİ
XVI. LİSANSÜSTÜ KONFERANSI
7 Aralık 2018, Hasan Kalyoncu Üniversitesi – Gaziantep

---

bölgesel girişimlere farklı bir düzlemden bakmaya hizmet edecektir. Bu durum daha kapsayıcı bir analiz yöntemi sunmaktadır zira karşılaştırma yöntemi olarak 'nomothetic' bir yaklaşım için daha fazla imkân sunarken 'idiographic' analiz yönteminin önemini ise dışlamamaktadır. Bu noktada bölgesel girişimleri tanımlamak ve kategorize etmekten daha ziyade oluşma nedenleri ve gelişim süreçlerini anlaşılmasını ön plana çıkartacaktır. Çalışmada bölgesel işbirliği girişimlerine bölgenin tanımlanması sorunsalından bakmanın nasıl kapsayıcı bir yöntem sunma potansiyeli taşıdığı gösterilmektedir.

İran'ın Ahmedinejad başkanlığı sırasında (2005- 2013) Küreselleşmeden Ayrılması

Aydın Khajei*

90'lı yıllardaki küreselleşme eğilimi doğrultusunda, İran Batı ve özellikle komşularıyla ılımlı, ulaşımcı ve liberal bir yol seçmişti. Dış politikasındaki liberal eğilim, İran'ın ekonomik liberalleşmesi ve 1990'lardaki savaş sonrası siyasal ve toplumsal söylemin evrilmesi gibi iç gelişmelerle oldukça tutarlıydı. Ne var ki, 2005'ten beri, özellikle de İran'ın yeni doğmuş bir sağ elit grubu, küresel ekonomideki büyük krizlerin ve ABD'nin müdahaleci ve reddedici tutumları gölgesinde, İran'ın ulusal çıkarlarını önceki işbirlikçi politika çizgisinden uzaklaşmakta olduğunu düşünüyordu. Bu araştırma, Zaman diliminin çeşitli anlaşmalarını, analizlerini, raporlarını ve ilgili dokümanlarını dahil ederek, İranlı politika yapımcıları Batı ile yeniden çatışmaya sürükleyen etkili etmenleri ve İran'ın liberal küreselleşmeden önceki yolundan ayrılmaya başlamasını izler ve Ahmedinejad'ın milliyetçi söyleminin bileşenlerini o dönemde analiz etmeyi amaçlamaktadır. Araştırma sonucu, İran'ın politika oluşturma mekanizmasını ve daha da önemlisi, politika belirleme seçeneklerine önemli ölçüde yol açan faktörleri aydınlatıyor. Daha geniş anlamda, sonuçlar devletlerin dış politika davranışlarını benzer durumlarda öngörmede yardımcı olacaktır.

* (Bilkent Üniversitesi)

SIYASİ İLİMLER TÜRK DERNEĞİ
XVI. LİSANSÜSTÜ KONFERANSI
7 Aralık 2018, Hasan Kalyoncu Üniversitesi – Gaziantep

Boris Tadic Dönemi Sırbistan Dış Politikasının Avrupalılaşması

Bekir Turan*

Akademik literatüre baktığımızda, Batı Balkanlar ülkelerinde Avrupalılaşma kavramı son yıllarda oldukça dikkat uyandırmıştır ancak teorinin etkilerine ve sonuç olarak başarısı hakkında farklı yargılara değişik perspektiflerden yol açtığı görülmektedir. Yugoslavya sonrası bölgede yaşanan değişim ve süreklilikler ele alındığında, Batı Balkan ülkelerinin kalkınma isteği Avrupalılaşma'nın özellikle bölgede önemli bir aktör olan Sırbistan için akılcı (rational) karakteri üzerinde yoğunlaştığını sağlamaktadır. Bu durum Sırbistan'ın Avrupalılaşmasındaki iki temel konuyu koruduğunu göstermektedir. Birincisi, maliyet kazancı (cost-benefit) diğer ise kendi kimliğidir (identity). Bu çalışmamda, Avrupa Birliği genişleme süreci yolunda Sırbistan'ın Boris Tadic dönemi dış politika eğilimlerindeki tutum ve davranışlarını, iç politikanın dış politikaya olan yansımalarını ve bunun Avrupa Birliği ile olan genişleme süreçlerine olan etkilerini "içerik ve söylem analiz" (content analysis) yöntemlerini de kullanarak dinleyicilerle paylaşmayı hedeflemekteyim. Özellikle, 20.yılına doğru adım attığımız Kosova krizinin çözümünde Avrupa Birliği'nin Sırbistan üzerindeki etkisi, ülkenin dış politikasında ne gibi değişikliklere yol açıyor ya da açmaktadır. Dış politikada Rusya'ya daha yakın bir Sırbistan yaklaşımı var mı yok mu? ana sorusu üzerinden yukarıdan aşağı eğilimli olan Avrupalılaşma'nın Tadic dönemindeki dış politika analizini ele almayı planlamaktayım. 2005 yılında AB İstikrar ve Ortaklık Anlaşması ile başlayan süreçten günümüze değin yayımlanan AB ilerleme raporları, ülkenin dışişleri bakanlığı sitesinden yapılan resmi açıklamalar ve ulusal ve uluslararası basındaki haberlerin içerik analiz yöntemi ile birlikte Avrupalılaşma kavramının etkilerini değerlendirerek Sırbistan dış politikası hakkında söz hakkı alacağım.

---

* (İstanbul Şehir Üniversitesi)

Bosna-Hersek'in İdari Yapısı: Üç Başlı Yönetim

Rengin Yavuz*

Bosna-Hersek toprakları, 1990'lı yılların değişen siyasal yapısından en çok etkilenen bölge olmuştur. Yugoslavya'dan bağımsızlığını referandumla kazanan Bosna-Hersek, bünyesinde Boşnak, Sırp ve Hırvat olmak üzere 3 önemli etnik unsur barındırmaktaydı. Üçlü ensititeye sahip olan ülkenin bağımsızlık referandumuna Sırlar katılmazken Boşnak ve Hırvat nüfusunun katılımıyla %98'lik oranda bağımsızlık için evet oyu alınmıştır. Bosnalı Sırların ve Sırbistan'ın bağımsızlığa karşı çıkması, ülkede çok geçmeden bir Sırp-Boşnak çatışmasına neden oldu. Ülkede 1992-1995 yılları arasında bir iç savaş yaşanmıştır. İç savaş sırasında birçok toplu katliam gerçekleştirilmiştir. Bunlardan biri Srebrenitsa soykırımıdır. 1993 yılında BM Güvenlik Konseyi kararıyla "Güvenli Bölge" olarak ilan edilen Srebrenitsa, 11 Temmuz 1995'te Sırp kuvvetleri tarafından işgal edilmiştir. Srebrenitsa soykırımı sırasında 8.000-12.000 Boşnak, Sırlar tarafından toplu mezarlara atılmış, 30.000 civarında Müslüman silah zoruyla evlerinden kovulmuştur. 43 ay süren savaşta 200.000-250.000 Boşnak planlı ve sistemli bir şekilde katledilmiştir. Yaşanan olayların akabinde ABD ve AB'nin girişimleriyle 14 Aralık 1995'te Dayton Antlaşması imzalanmıştır. Antlaşma ile Bosna-Hersek Cumhuriyeti, Sırp-Hırvat ve Boşnak bölgelerine bölünmüştür. Bosna-Hersek, biri Bosna-Hersek Federasyonu, diğeri Republika Srpska olmak üzere iki entite ile Boşnak, Hırvat ve Sırp olmak üzere üç kurucu halktan ve ayrı bir yönetimi bulunan Brčko Bölgesi'nden oluşmaktadır. Boşnak ve Hırvatların oluşturduğu Bosna Hersek Federasyonu içerisinde ayrıca 10 kanton bulunmaktadır. Barış ve çözüm adına imzalanan antlaşmanın maddeleri üçlü ensititeye sahip olan bölgeye ciddi sorunlar getirmiştir. Bosna'nın idari ve siyasi yönetimi üç başlı sistemden meydana geldiği için her bir sistem bakanlar dahil sekiz ayda bir değişmekte olup devlet mekanizmasının devam etmesi için üç ayrı enstite temsilcisinin kararı gerekmektedir. Bu durum, devlet içinde karar alma mekanizmasını aksatmaktadır. Birçok karar oy çoğunluğu oluşturmadığı için onaylanmamakta ya da gecikmeye uğramaktadır.

Çalışma Dayton Antlaşmasının oluşturduğu 3'lü idari yönetime giden süreci kapsarken, var olan üç başlı idari yapının yaşattığı sıkıntılara değinmektedir.

* (Uşak Üniversitesi)

SIYASİ İLİMLER TÜRK DERNEĞİ
XVI. LİSANSÜSTÜ KONFERANSI
7 Aralık 2018, Hasan Kalyoncu Üniversitesi – Gaziantep

Polonya'nın Ulus-Altı Bölgeselcilik Meselesi Olarak Silezya

Mert Gevrek*

Silezya, tarihten günümüze değin siyasi, ekonomik, toplumsal ve kültürel nedenlerle özel bir bölge olarak kabul edilmiştir. Tarih boyunca Silezyalılar kendilerini egemenliği altında yaşadıkları farklı ülkelerin ulusal kimliklerinden ayrı bir bölgesel kimlikle ifade etmişlerdir. Bu nedenle de hiçbir zaman yöneten konumundaki ulusal kimliklere aidiyet duymamışlar ve tarihsel süreç içerisinde Silezyalı biçiminde kendilerine özgün bir ulus-altı kimlik inşa etmişlerdir. Oluşturulan kimlik daha sonra siyasallaşmış ve günümüzde ayrı bir etnik kimlik olarak mevcudiyetini korumaktadır. İkinci Dünya Savaşı'nın sonuna kadar çeşitli ülkelerin egemenliği altına giren bölge, 1945 yılında Kızıl Ordu'nun Silezya'ya girmesiyle 1989 yılına kadar sürecek olan merkezi ve otoriter idareye bağlanmıştır. Polonya'da komünist düzenin yıkılmasıyla beraber tüm Polonya topraklarında olduğu gibi Silezya'da da bölgesel ve etnik talepler daha özgür bir şekilde ifade edilmeye başlanmıştır. Avrupa Birliği'ne üyelik sürecinin de bu konuda olumlu etkide bulunduğu savunulmaktadır. Bu özgür ortamda Silezya'da otonomi talebinde bulunan siyasi hareketler, yerel Silezyalıların menfaatlerini temsil eden sivil toplum kuruluşları ve Alman azınlığın taleplerini dile getiren kar amacı gütmeyen toplumsal örgütler kurulmuştur. Bu makalede söz konusu bölgesel hareketler ve Polonya merkezi idaresinin politikaları temelinde Silezya meselesi ele alınacaktır. Günümüzde Silezya bölgesi Polonya, Almanya ve Çekya olmak üzere üç farklı ülkenin topraklarına yayılmış bir alanı ifade ediyor olsa da, bu çalışmanın kapsamı Polonya'daki Silezya bölgesi ile sınırlı kalmıştır. Bu çalışmanın, Orta ve Doğu Avrupa'daki ulus-altı kimlik inşası süreçlerinin ve bölgeselcilik hareketlerinin daha iyi anlaşılmasına katkıda bulunacağı düşünülmektedir.

---

* (Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi)

Modernleşen Türkiye ve Rusya’da Entelektüelin Gelişimi

Murat Peştelî*

Geç modernleşmenin ilk örneklerinden olan Rusya’da ve Türkiye’de “entelektüel” kavramı, Batı’daki aslından oldukça farklı bir tarihsel gelişim süreci izlemiştir. Literatürde çeşitli entelektüel tanımları bulunuyor olsa da Schumpeter’in 1932 yılında Sosyal Bilimler Ansiklopedisi’nin “Intellectual” başlığında ortaya koyduğu tanım kanaatimce kavramın özünü açık bir biçimde ortaya koymaktadır. Buna göre entelektüel, kararlarını duyuşsal algılardan çok bilgi ve düşünceye dayanarak alan kişiler için kullanılan bir tanımlamadır.

Rusya’da modernleşmenin başladığı 18. yüzyıldan itibaren ileride entelektüel olarak tanımlayacağımız kişilerin doğuşuna zemin hazırlayacak eğitim kurumlarının gelişmeye başladığını görmekteyiz. Tıpkı Rusya’da olduğu gibi Osmanlı İmparatorluğu’nda da 18. yüzyılın birinci yarısında Modernleşme-Batılılaşma yönünde atılan adımlar görülmüş olsa da söz konusu süreç kısa bir süre sonra akamete uğramış ve modern devletin kurulması bir yüzyıl sonraya kalmıştır. Sonuç olarak Rusya’da entelektüelin ortaya çıkışıyla Osmanlı İmparatorluğu’nda entelektüelin ortaya çıkışı arasında kayda değer bir zaman farkı bulunmaktadır. Araştırdığımız kavram itibariyle bir diğer fark da kelimenin etimolojisine ilişkindir. Rusya’da kullanılan “intelligentsia” kavramının Osmanlı İmparatorluğu’ndaki karşılığı “münevver”dir. Akli ön plana çıkararak “Intelligentsia” kelimesi Latince “intellectus” köküne dayanmaktayken Osmanlı İmparatorluğu’nda kullanılan kavram “münevver”dir ve Arapça aydın anlamına gelen “tenevvür” kelimesinden gelmektedir. Bir diğer deyişle Türkiye’de aydın daha doğum anından itibaren akıldan çok belirli bir misyona yapılan vurguyla eşdeğer görüldü. Murat Belge’ye göre Türk ve Rus aydınları arasında nitelik ve nicelik konusunda önemli bir fark görülmektedir. İzlerini Türk ve Rus edebiyatlarında da görebileceğimiz şekilde Rusya’da Batı’ya dair derinlemesine bir bilgi birikimi görülmekteyken Osmanlı İmparatorluğu’nda, 1890-1905 arasında doğan kuşak hariç tutulmak kaydıyla, Batı’ya ilişkin bilgiler son derece yüzeysel ve eksiktir. Nitelik arasındaki bu farka ek olarak her iki ülke aydını arasında nicelik olarak da ciddi bir fark bulunmaktadır.

Rusya’da ve Türkiye’de entelektüelin gelişimi bakımından birtakım benzerlikler de gözlenmektedir. Ortaya çıktığı koşullar itibariyle “entelektüel” gerek Rusya’da gerekse de Türkiye’de, Batı’dan tamamen farklı bir biçimde devletle iç içedir. Bu benzerlik her iki ülkenin de savunmacı bir modernleşme yolu izlemesiyle ilişkilidir; ancak aydının oynadığı bu rol Türkiye’de çok daha belirgin bir şekilde hayata geçmiştir. Aydını koruyacak bir burjuvazinin ya da onu finanse edecek genel bir okuyucu kitlesinin olmadığı bir ortamda Türk aydını kendi var oluşunu devletle özdeşleştirmiştir. Bu sebeple devletten tamamen bağımsız ve sınırsız bir özgürlükle düşünebilen aydınlara Türkiye’de sıklıkla rastlanmamaktadır.

* (İstanbul Bilgi Üniversitesi)

SIYASİ İLİMLER TÜRK DERNEĞİ
XVI. LİSANSÜSTÜ KONFERANSI
7 Aralık 2018, Hasan Kalyoncu Üniversitesi – Gaziantep

**Seküler Türkiye’de Anlam Arayışı: Din ve Bilim İkileminde Bedri
Ruhselman ve Ruhçuluk**

Hatice Sena Arıcıoğlu*

Modern Türkiye bağlamında bir imparatorluktan cumhuriyete geçişte, bilimsel araştırma ve bilgi üretiminin tarihi, genellikle rasyonel aklın batıl inanca, hakikatin dalalete üstün geldiği, akademinin kümülatif bir zafer deneyimi yaşadığı doğrusal bir entelektüel ilerleme süreci olarak tasvir edilmektedir. Bu tek doğrultulu ilerleme öyküsü, kaçınılmaz olarak, sürece dahil olan aktörlerin, gerici gelenekçi güçlerle savaştan seküler pozitivist ilerlemeci modernistler olarak karikatürize edilmesine yol açmaktadır. Ancak bu sekülerleşme süreci gerçeği olduğu gibi yansıtmamakta ve ortaya koyulan ikili karşıtlık anlayışı hibrit oluşumlarla karşı karşıya kalmaktadır. Bu hibrit oluşumlardan biri olan Ruhçuluk veya Spiritüalizm, ortaya çıkışı, oluşumu ve etkisi ile Türk modernleşmesi ve modernleştiricileri hakkında çok yönlü bir anlayış sunma potansiyeline sahip, keşfedilmemiş bir konudur. 20. yüzyılın ilk yarısında Türkiye’de cumhuriyetçi aşırı-sekülerizm ve Ruhçuluk nasıl keşişmiştir? Eğitimli ve seküler görünümlü bir grup Türkün, Ruhçuluk gibi doğaüstü bir uğraşla ilgilenme sebebi nedir? Çağın bilimselliğine karşı doğan bir tepki midir? Muhtemel bir anlam arayışı içinde neden yerel bir tarikat yerine Avrupa kökenli bir harekete dahil olunmuştur? Bu makale, bu sorulara getirdiği cevaplarla, Türkiye’deki modern ve Batılı kimlikliklerin çeşitliliğini ve karmaşıklığını ortaya koymakta ve bilimsellik anlayışına hakim olan ikiliği deşifre etmektedir. Araştırma kapsamında, Ruhselman’ın ortaya koyduğu Ruhçuluk, kendi tabiriyle, Neo-Spiritüalizm anlayışının Osmanlı dönemindeki erken örneklerden ayrılan noktaları ortaya konulmuş ve Avrupa, Güney Amerika ve Orta Doğu’daki diğer ruhçu akımlar içindeki yeri tespit edilmiştir. Ruhselman’ın doktrininin içeriği incelenerek ve harekete dahil olan üyelerin grup biyografisi çıkarılarak anlam arayışının arka planı anlaşılmasına çalışılmıştır. Örgütlenme yapısı, ritüeller ve gruplar arasındaki ilişkiler, ruhçuluğun Kemalist rejimle ve toplumun geri kalanıyla etkileşimleri üzerinden analiz edilmiştir. Neticede, modern ve gerici güçler arasındaki çekişmeyle özdeşleştirilen Türk modernleşme süreci içinde, Ruhçuluğun bir uzlaşma arayışı olduğu ve keskin sınırlarla çizilmiş kategorilerin ve kutupların gerçeği yansıtmadığını savunulmuştur.

---

* (Bilkent Üniversitesi)

Aydınlanma Dönemi Düşünürlerinin Etkisiyle Namık Kemal'in Toplumsal Sözleşme Modeli

İbrahim Halil Menek*

Tarih içerisindeki sosyal ve siyasal hareketler, şüphesiz o devirde yaşanan şartlara ve mevcut bulunan fikir dünyasına göre şekillenmektedir. Osmanlı Devleti'nin duraklama döneminden itibaren birincil meşguliyetini oluşturan modernleşme ve yenileşme hareketleri, toplumsal ve siyasal zeminlerde uzun süre tartışılmıştır. İmparatorluğun duraklama ve gerilemesine karşı bir önlem alma çabasının yansıması olan bu çalışmalar sistematik olarak III. Selim döneminde başlasa da, bunun Lale devrine kadar uzandığını savunanlar da vardır (Berkes, 1975).

Osmanlı'da modernleşme ve yenileşme hareketlerinden bahsedildiği zaman, 19. yüzyıla ayrı bir parantez açmamız gerekmektedir. Çünkü 19. yüzyılın başlarında bir değişim ve dönüşüm sürecine giren Osmanlı, değişim ve dönüşümün niteliği ile yönü açısından önceki dönemlere göre bambaşka bir sürecin içerisine girmişti. Zorunlu olarak başlayan bu proje, devlet eliyle yukarıdan aşağıya doğru uygulanan köklü bir değişim ve dönüşümü içermekteydi. Zaman içerisinde benimsenen ve farklı görüşlerle zenginleşerek dönüşüme uğrayan bu yenileşme hareketleri, Osmanlı aydınlarının yeni bir yönelim içerisine girmesine sebep olmuştur. Hedefleri, devleti içerisinde bulunduğu çöküşten kurtararak yeniden eski gücüne kavuşmasına katkı sağlamak olan Osmanlı aydınları, nihai amaç konusunda ortak bir payda da buluşmuşlardı. Ancak bu aydınların değişim ve dönüşüm sürecine bakış açıları farklı olduğu için bahsedilen hedefe ulaşma bakımından yöntem ve içerikte birbirlerinden ayrılıyorlardı (Çağın, 2012).

Bahsedilen aydınlardan oluşan bu jenerasyon, sonraları çeşitlenerek ve zenginleşerek devam edecek olan ideolojik yaklaşımların ve teorilerin Osmanlı ve Türkiye'de ki zeminini oluşturmuşlardır. Yeni Osmanlılar olarak adlandırılan bu grup, birçok açıdan Osmanlı'da öncü bir karaktere sahiptir. Şerif Mardin (2004), Yeni Osmanlıların, demokratik ve liberal düşüncenin Osmanlı'da ki ilk örneğini teşkil ettiklerini belirtmiştir (Mardin,2004). Bu aydın ve düşünürler öncü niteliklerinden dolayı, sonraki dönemlerin entelektüel hayatının şekil almasına da büyük katkı sağlamışlardır.

Sosyal şuuru üst düzey olan bu jenerasyon içerisinde, çok sayıda büyük düşünürün olduğu kabul edilen bir gerçektir. Ancak bazı isimler vardır ki bu döneme damgasını vurmuş ve literatürde yaygın bir şekilde dönemin en önemli düşünürleri olarak zikredilmişlerdir. Nitekim İhsan Sungu'da (1999) dönemin en önemli iki isminin Ziya Paşa ve Namık Kemal olduğunu belirtmiştir (Sungu, 1999). Bu aydınlardan Namık Kemal, seküler düşüncenin doğum noktası olan Paris'te eğitim alarak materyalist fikirleri ile tanınan düşünürlerin etkisinde kalmış olmasına rağmen

* (Hasan Kalyoncu Üniversitesi)

SIYASİ İLİMLER TÜRK DERNEĞİ
XVI. LİSANSÜSTÜ KONFERANSI
7 Aralık 2018, Hasan Kalyoncu Üniversitesi – Gaziantep

İttihad-ı İslam ve şeriat hukukuna dayalı bir yönetim modelini savunan bir Osmanlı düşünürü olarak, çok kıymetleri görüşler öne sürmüştür.

Türk tarihinde binlerce ilim ve edebiyat adamı vardır ancak bunların büyük bir bölümü sadece yaşadığı dönemde fikirlerine itibar edilen gelecek kuşaklara ulaşamayan şahsiyetlerdir. Ancak kimi düşünürler vardır ki görüş ve düşünceleri kendi çağlarını aşarak, geleceğe ışık tutmuş, bu görüş ve düşünceleri ile ölümsüzleşmişlerdir. Bu şahsiyetler Ziya Gökalp'in "Mefkûre" olarak adlandırdığı ideallerin temsilcileridirler (Gökalp, 2014). Namık Kemal'de Tanzimat tarihi içerisinde, kısa ömrüne sığdırdığı çok sayıda eser ve fikirleriyle geleceğe ışık tutan çok kuvvetli sosyal şuura sahip bir Osmanlı aydını olarak kabul edilmektedir. Namık Kemal'in bütün faaliyet ve eserlerinin, sosyal bir mesaj ve sosyal bir karakter taşıdığına altını özellikle çizmemiz gerekir.

Bu düşüncelerle, çalışmada, döneminin ve Türk tarihinin en önemli aydınlarından birisi olduğunu değerlendirdiğimiz Namık Kemal'in Osmanlı'nın kurtuluşu için öngördüğü ve Aydınlanma dönemi toplumsal sözleşmecilerinin etkisiyle oluşturduğunu düşündüğümüz "Toplumsal Sözleşme Modeli"nin incelemesini yapılmaktadır. Ancak öncelikle, Namık Kemal'in toplumsal sözleşme modelini oluştururken etkisinde kaldığını değerlendirdiğimiz düşünürler vardır. Batı'da aydınlanma dönemi olarak adlandırılan dönemde düşüncelerini kaleme alan; Thomas Hobbes, John Locke, Jean Jacques Rousseau, Kemal'in düşüncelerinden etkilendiği düşünürlerdir. Çalışmamız, Namık Kemal'in "toplumsal sözleşme" modelini oluştururken birincil olarak etkisinde kaldığını düşündüğümüz bu düşünürlerin ve Kemal'in "tabii hukuk" konusunda beslendiği en önemli kaynak olan Montesquieu'nun düşünce ve tezlerinin etkisinde oluşturduğu "toplumsal sözleşme" modelinin incelenmesini kapsamaktadır.

Distopik Kurgudan Distopik Siyasete Geçiş: Siyasette Kötü “Gelecek” Senaryoları

Beste Batur* ve Yağmur Aycan Aydın**

Distopyalar ‘kötü’ gelecek senaryolarıdır. Siyaset Bilimcilerin de hakkında birçok akademik araştırma yaptığı distopik romanlar bir toplumsal düzeni ve onun dönüşümünü detaylandırırken, aşırı baskıcı bir devleti ve/veya adaletsizlik ve eşitsizlik gibi karakteristik özelliklere sahip olan bir toplumu, geleceğe dair öngörüler ve yorumlar yaparak somutlaştırırlar. Birçok distopik romanda her yönüyle tasarlanan bir siyasal sistem bulunmaktadır. Özellikle kimin hükmedebileceği, gücün hangi grubun elinde bulunduğu, devlet iktidarının meşruiyetini nereden aldığı gibi soruların cevapları bu romanlarda detaylandırılır. Yirminci yüzyılın ve günümüzün en çok okunan ve tartışılan distopik romanları, 1984 , Cesur Yeni Dünya ve Fahrenheit 451 olarak listelenebilir. Bu üç romanda da hayal edilen ve detaylandırılan baskıcı bir siyasal sistem bulunmaktadır. Ortak noktaları olduğu kadar farklılıkları da olan bu üç romanın halk arasında popülaritesi son yıllarda, özellikle Donald Trump’ın Amerika Birleşik Devletler Başkanı seçilmesinden sonra, artmıştır. Aynı durum Türkiye için de geçerlidir, 2018 yılında Cesur Yeni Dünya ve Fahrenheit 451 İthaki Yayınları tarafından yeniden basılmışlar ve 1984 ile beraber en çok satanlar listesinde yer almışlardır.

Bu çalışma, distopik romanlarda kurgulanan siyasal sistemlerin özelliklerini inceleyip derleyerek ve bu kurgu sistemlerin günümüze benzerliğini siyaset biliminden güncel konularla tartışarak, kurgu gerçek mi oluyor sorusuna yanıt arayacaktır. Yukarıda bahsedilen distopik romanlardaki siyasal sistemler açıklanacak ve günümüzde siyasal sistemlerle arasındaki ortak özelliklerin tespit edilmesinde güncel siyasetten ve siyasilerin söylemlerinden örneklemeler yapılacaktır.

Bu çalışmanın amacı günümüzde tekrar okunması önemli görülen distopik romanların siyaset bilimi araştırmalarında önemli bir yeri olduğunu vurgulamak ve siyasi distopik romanların yalnızca kötü bir tahayyül değil gerçek olabileceğinin altını güncel örneklerle çizmektir.

* (Yeditepe Üniversitesi)

** (Yeditepe Üniversitesi)

SIYASİ İLİMLER TÜRK DERNEĞİ
XVI. LİSANSÜSTÜ KONFERANSI
7 Aralık 2018, Hasan Kalyoncu Üniversitesi – Gaziantep

Muhalefetten İktidara Balıkesir’de Demokrat Parti’nin Yerel Basına Yansımaları

Başak Bozkurt*

Bu çalışmada, Balıkesir Postası gazetesinde yer alan Demokrat Parti (DP) haberleri taranarak Balıkesir DP Örgütü’nün etkinlikleri, taşra ve merkez arasındaki ilişki ve gündelik siyaset incelenmiştir. Balıkesir Postası, Balıkesir DP İl Örgütü’nün yayın organı işlevi görmüştür. Gazetede başta DP ile ilgili haberler olmak üzere hem ülke gündeminden hem de yerel gündemden haberler yer almaktadır. Gazete, aynı zamanda DP İl Örgütü’nün duyuru kanalı işlevini üstlenmiştir. DP’ye üye olanların isimleri, DP taşra örgütlerinin açılışları, sünnet törenleri, yardımlaşma sandığı, eşya piyangosu gibi yardımların ve etkinliklerin duyuruları da yapılmıştır. Balıkesir Postası, şikâyet kanalı olarak da kullanılmıştır.

Balıkesir Postası’nda yapılan inceleme 1947 yılı Temmuz ayından 1950 yılı Haziran ayına kadar geçen dönemi kapsamaktadır. Ülke gündemindeki gelişmeler ve bu gelişmelerin Balıkesir Postası’na yansımaları, Balıkesir DP Örgütleri’nin bu gelişmeler karşısındaki tutumları analiz edilmiştir. Bu analiz sonucunda “DP-CHP çekişmesi”, “alay ederek iktidarsızlaştırma”, “halkın sözcüsü olma”, “parti değiştirme” ve “taşradan merkeze bakmak” temaları ortaya çıkmıştır. CHP iktidarının köylülere yönelik politikaları, görevini kötüye kullanan CHP’li memurlar, CHP’nin halka temas etmemesini vurgulayan haberler DP-CHP arasındaki çekişmesinin sıkça gazeteye yansıyan yönleri olmuştur. Başta Balıkesir CHP Örgütleri’nin liderleri olmak üzere hükümet temsilcileri ve Balıkesir CHP milletvekilleri alay edilerek iktidarsızlaştırılan figürler olarak karşımıza çıkmıştır. Gazetede, CHP’nin “keyfi” uygulamalarına sıkça yer verilmiş, bu uygulamalar genellikle köylülerin ağzından aktarılmıştır. Balıkesir DP Örgütleri’nin dönemin en etkili şikâyet iletme kanalı olan dilekçelerin ve telgraflara yazılmasına da aracılık ettiği görülmüştür. Gazetede öne çıkan haberlerden biri de “parti değiştirmeler”dir. CHP’den istifa edip grup halinde veya bireysel olarak DP’ye geçenler gazetede duyurulmuştur. Balıkesir’de yapılan DP toplantılarına, kongrelere ve mitinglere de gazete de sıkça yer verilmiştir. Bu etkinliklerde genel merkezde alınan kararlar ve ülke gündemindeki gelişmeler aktarılmıştır.

Balıkesir Postası’nda yer alan haberler merkezdeki siyasetin taşraya da yansıdığını göstermektedir. Taşranın gündelik siyaseti merkez tarafından şekillenmektedir. Balıkesir DP Örgütü’nün ileri gelenleri merkezle taşra arasında iletişimi kurmakta ve kaynaklara erişime aracılık etmektedir.

* (Yeditepe Üniversitesi)

Kamusal Alan Kavramının Sosyal Medya Araçları Çerçevesinde Değerlendirilmesi

Dilale Öz Dönmez*

Son yıllarda sosyal medyanın artan kullanımı ve günlük hayatın bir parçası haline gelmesi ile sosyal medyanın işlevi hakkındaki bilimsel araştırmaların sayısı artmıştır. Özellikle Arap Baharı ve Gezi olayları gibi toplumsal olaylarda, bireylerin sosyal medya araçlarını kullanarak örgütlenmesi, bir araya gelmesi literatürde bu konuyla ilgili olan tartışmaların odağını büyük ölçüde etkilemiştir. Kullanımı her geçen gün artan sosyal medyanın, demokrasiye katkıda bulunup bulunmayacağı, var olan demokrasi açığı sorununa çözüm getirip getiremeyeceği tartışmaların ana odağı olmaktadır. Sosyal medya ve demokrasi arasında ilişki kurabilmek için kamusal alan kavramına ihtiyaç duyulmaktadır. Bu çalışmanın amacı, sosyal medyanın kamusal alan olarak işlevini tartışmaktır. 1970'li yıllarda dünyada yayılan neo liberalizm ile sivil toplum ve demokrasi tartışmaları arttığından, Habermas'ın kamusal alan kavramı bir çok bilimsel araştırmanın konusu olmuştur. Habermas, çalışmalarında demokrasinin ana mekanizması olan kamusal alan kavramının yükselişini ve düşüşünü incelemiştir. Habermas'ın kamusal alan kavramı, insanların fikirlerini söylemek, tartışmak ve müzakere etmek için eşit bir şekilde bir araya gelip kamuoyuna benzer bir alanı oluşturmasıyla kurulan alandır. Bu bağlamda kamusal alan yurttaşlara ait toplanma, tartışma ve anlaşma alanıdır. Arendt, Fraser, Kellner, Hanser, Calhoun, Benhabib, Negt ve Kluge Habermas'ın kamusal alan kavramını tartışan isimlerin başında gelmektedir. Bu çalışmada Habermas'ın kamusal alan kavramının kriterlerine ayrıntılı olarak değinilecektir.

İnternet kullanımının yaygınlaşmasıyla oluşan sanal forumlar, demokrasi ve kurumsal alan tartışmalarının tekrar gündeme gelmesine neden olmuştur. Kellner (1997), ileri teknoloji kullanımıyla toplumların değiştiğini ve bu bağlamda kamusal alan kavramının yeniden tanımlandığına değinmiştir. Kullanımı her geçen gün yaygınlaşan sosyal medya araçları, kamusal alan olarak nitelendirilebilir mi? sorusu birçok tartışmaya sebep olmuştur. Bu çalışmanın odak noktası bu tartışmalar olacaktır. Erdoğan (2017) çalışmasında; internet, demokrasileri daha iyi demokrasiler yapar mı? sorusu çerçevesinde bu tartışmalara ayna tutmuş, optimistler ve pesimistler olarak adlandırarak tartışmaları iki ayrı grupta incelemiştir.

Bu tartışmaların bir tarafında; sosyal medyayı, başka görüşleri görmek, paylaşmak ve tartışmak için bir kamusal alan olarak gören ve sosyal medyanın demokrasi açığı sorununa katkıda bulunacağını savunan çalışmalar yer almaktadır. Yelpazenin bu tarafında internetin enformasyon bolluğu yaratarak bilinçlenmeyi sağladığı, sanal forumların vatandaşların siyasete katılımını kolaylaştırdığı ve tartışma ortamı yarattığı temel argümanlardır. Öte yandan sosyal medya araçlarının toplumdaki farklı ve azınlık seslere ifade imkânı tanıdığı da savunulmaktadır. Bu

* (İstanbul Bilgi Üniversitesi)

SIYASİ İLİMLER TÜRK DERNEĞİ
XVI. LİSANSÜSTÜ KONFERANSI
7 Aralık 2018, Hasan Kalyoncu Üniversitesi – Gaziantep

çerçeve doğrultusunda, yelpazenin bu kısmında sosyal medya araçlarının toplumu demokratikleştiren bir kamusal alan olarak görülebileceği düşüncesi hakimdir.

Yelpazenin diğer tarafında ise, sosyal medya araçlarının demokrasi için gerekli olan, Habermas'ın betimlediği kamusal alanın kriterlerini oluşturmadığı argümanı ağır basmaktadır. Bu çerçevede, sanal forumlara katılımın eşitsiz olduğu, beklenilenin aksine farklılıkları pekiştirdiği fikri ön plandadır. Öte yandan, internet araçlarında hakim olan filtreleme özelliğinin farklı sesleri buluşturmaya engel olduğu, bu nedenle sosyal medyada insanların aynı fikirlere maruz kaldığı argümanı sıklıkla tartışılmaktadır. Ayrıca sosyal medya araçlarında hakim olan hükümet müdahaleleri, sansürler ve ekonomik çıkarlar da bu tartışmaların odağında bulunmaktadır. Bu argümanlar, sosyal medya araçlarını kamusal alan olmaktan çok uzağa götürmektedir. Bu çerçevede, sosyal medya araçlarının demokrasiye katkı sağlamadığı, tersine demokratik bir toplum için tehlike arz ettiği fikri hakimdir.

Bu çalışmada, sosyal medyanın demokrasi için kamusal alan olup olamayacağı tartışmasının argümanları derinlemesine incelenecektir. Bu tartışma, Türkiye'de sosyal medya araçlarının kullanımı ile ilgili yapılacak olan tez çalışmasının bir parçası olacaktır. Sosyal medya ve demokrasi arasındaki ilişki için kamusal alan tartışmaları son derece önemlidir. Bu çalışma, demokratik bir toplum için gerekli olan kamusal alan kavramını sosyal medya araçları bağlamında tartışmayı amaçlamaktadır.

Fransa’da Görsel-İşitsel Medyada Seçim Dönemlerinde Siyasi Çoğulculuk İlkesinin Gözetilmesi

Pelin Aliyev*

Siyasi muhalefet kavramı; bir görüşe, bir tutum ve davranışa karşı olma, uymama, başka türlü olma, karşıtlık gibi temelde aynı anlamı içeren değişik kelimelerle açıklanan muhalefet kavramının siyasi perspektif içinde ele alınması olarak açıklanabilir. Daha kapsamlı bir tanım yapmak gerekirse, siyasi muhalefet; iktidar partisi dışındaki parlamentoda olsun veya olmasın tüm siyasi partiler tarafından var olan siyasi rejime ve/veya mevcut sosyo-ekonomik düzene ve/veya siyasi iktidar sahiplerine ve/veya bunların faaliyetlerine karşı olan, alternatifler sunan ve eleştiriler yönelten bir dizi siyasi faaliyet veya davranıştır. Bu anlamda siyasi muhalefet, iktidar partisi dışında kalan partiler eliyle yürütülen bir siyasi faaliyettir. Muhalif partiler iktidarı etkilemek, sınırlamak, engellemek, değiştirmek, hatta onun yerine geçmek gibi amaçlarla siyasi alanda eylemler gerçekleştirirler. Bu noktada sahip olduğu en önemli araçlardan birisi propagandadır.

Propaganda fikir ve tutumları değiştirmek için yapılan her şey olarak tanımlanabilir. Dolayısıyla propagandanın temel amacı, söz, yazı veya görüntü yoluyla kitlelerin davranışlarını etkilemektir. Pek çok farklı metotla yapılan propaganda günümüzde daha çok kitle iletişim araçları üzerinden yapılmaktadır. İletişim teknolojilerinde yaşanan gelişmeler görsel-ışitsel medya araçlarını, başta televizyon olmak üzere, en etkili propaganda aracı haline sokmuştur. Artık televizyon kanallarının büyük bir çoğunluğunun temel işlevi siyasi propaganda olmuştur.

Görsel-ışitsel medya araçları üzerinden yapılan propagandanın rolü, seçim dönemlerinde daha belirgin hale gelmektedir. Bu araçlar, özellikle seçim dönemlerinde bir taraftan vatandaşların adaylar ve siyasi programları hakkında bilgi edinmelerini diğer taraftan adayların siyasi reklam yapabilmelerini sağlayan en önemli araç konumundadır. Seçim dönemlerinde farklı siyasi eğilimlere sahip adayların televizyon programlarına katılmaları, siyasi programlarını açıklamaları ve bu şekilde siyasi reklam yapmaları günümüzde en çok kullanılan propaganda yöntemleri arasında yer almaktadır. Seçim dönemlerinde iktidardan farklı görüşleri benimseyen ve farklı programlara sahip adayların görsel-ışitsel medyadan adil bir şekilde yararlanamamaları muhalefetin sistem içerisindeki etkinliğini zayıflatan faktörlerden birisidir. Muhalefetin görsel-ışitsel medyada adil bir şekilde siyasi reklam yapamaması, adil siyasi rekabet ilkesinin göz ardı edildiği anlamına gelir. Bu şekilde muhalefet kanadın seçmen kitlesine erişme imkânı da ortadan kalkmasa bile kısıtlanmış olmaktadır. Dolayısıyla seçimlerde iktidar karşısında dezavantajlı duruma düşmektedir. Bu durumu muhalefetin etkinliğini sınırlandıran bir faktör olarak değerlendirmek mümkündür. Sonuç olarak, görsel işitsel medyanın özellikle seçim dönemlerinde iktidar-muhalefet ayrımı yapmaksızın tüm adaylara kendilerini ifade

* (Hasan Kalyoncu Üniversitesi)

SIYASİ İLİMLER TÜRK DERNEĞİ
XVI. LİSANSÜSTÜ KONFERANSI
7 Aralık 2018, Hasan Kalyoncu Üniversitesi – Gaziantep

edebilme, programlarını tanıtabilme ve siyasi reklam yapabilme olanağını tanıması siyasi çoğulculuk ilkesi açısından önem taşımaktadır.

1955 parlamento seçimleri sırasında Fransa halkı ilk kez görsel-işitsel medya araçları sayesinde siyasi kampanyaları takip etme imkânı elde etmiştir. 1965 yılında, başkanlık seçimleri esnasında, Charles de Gaulle ve François Mitterrand bu iletişim araçlarını nasıl kullanacaklarını çok daha iyi biliyorlardı. 1969 yılından itibaren ise, görsel-işitsel medyada yer alan seçim kampanyaları Fransa’da yasal bir çerçeveye oturtulmaya başlanmıştır. Çoğu modern demokraside olduğu gibi, günümüzde Fransa’da da televizyon bilgi dağıtımında baskın bir araç haline gelmiştir. Yapılan son araştırmalara göre, televizyon Fransız vatandaşları için en büyük bilgi kaynağı konumundadır. Bununla birlikte, görsel-işitsel medyada seçim dönemlerinde siyasi çoğulculuk ilkesinin özellikle 2009 yılı itibariyle gözetilmeye başlandığı görülmektedir. 21 Temmuz 2009 tarihinde, 1989’dan bu yana Fransa’da görsel-işitsel iletişim özgürlüğünü sağlayan temel kurum olan Görsel-İşitsel Yüksek Konseyi tarafından radyo ve televizyon yayınlarında siyasi çoğulculuğun sağlanması ve bu kapsamda radyo ve televizyon hizmetlerinin editörlerinin siyasi çoğulculuk ilkesine saygı duyması gerektiği yönünde bir karar alınmıştır. Fakat esas olarak 2017 yılında görsel-işitsel medyada seçim dönemlerinde siyasi çoğulculuğun gözetilmesi ile ilgili kritik bir karara imza atılmıştır. 2017 cumhurbaşkanlığı seçimlerinin hemen öncesinde bu seçimlerde geçerli olmak üzere, adaylar arasında seçim kampanyaları boyunca eşitlik ilkesinin gözetilmesi zorunluluğu getirilmiştir. Daha önce siyasi çoğulculuğun sağlanması gerektiği yönünde karar alındığı görülürken bu kez kesin olarak eşitlik ilkesinden bahsedilmektedir.

Bu çalışmanın amacı, Fransa’da görsel-işitsel medyada seçim sürecinde siyasi çoğulculuk ilkesinin gözetilmesi konusunda yaşanan dönüşümün muhalefetin etkinliği için uygun bir ortam sağlayıp sağlamadığını tespit etmektir. Bu çalışma, bir nitel araştırma örneği, nitel araştırma modellerine göre ise bir tek vaka analizi örneğidir. Araştırma esnasında veri toplama yöntemi olarak tarama yöntemi kullanılmıştır.

Siyasal Katılım Açısından Topluluk Medyasının Rolü

Dayanç Işık*

Siyaset, en geniş anlamıyla, insanların hayatlarını düzenleyen, toplumsal kuralların yer aldığı, değiştirildiği; esasında kaynakların paylaşımını belirleyen etkinlikler toplamıdır. Nihayetinde bireylerin bu etkinlik süreçlerine farklı değerlendirme ölçütlerine göre katılımı kaçınılmazdır. Bu süreçlere katılımın oldukça geniş tabanlı ve eşit şekilde olması, demokratik gelişimin göstergesi olarak kabul edilir. Siyasal katılım oldukça kapsamlı bir kavram olup çeşitli araçlarla gerçekleştirilebilmektedir. Bunlardan biri bireylerin ya da toplulukların medyada kendine yer bulabilmesi, fikirlerini ifade edebilmesidir. Ana akım medya toplumda bir dizi baskın değeri meşrulaştırıcı ve yeniden üreten bir yapıya sahiptir. Bu durum özellikle geleneksel medya araçlarında yoğun olarak görülür. Ana akımda görmezden gelinen, görünürlükleri azalan gruplar, kendilerini ifade etme alanı açabilmek için yeni medya alanları açmaya çalışmıştır. Bu alanlar hem içerik hem de kullanılan araçlar bakımından “alternatif” kavramıyla karşılanmaktadır. Topluluk medyası ise alternatif medyanın bir parçasıdır ve onu tamamlayıcı bir özellik taşır. Alternatif medyayı topluluk üzerinden açıklamaya çalışan bu yaklaşımda; coğrafi yakınlık, ortak çıkar gibi değişkenlik gösterebilecek nedenler neticesinde bir araya gelen insanlar “topluluk” olarak ifade edilebilir. Türkiye’de yaşayan Çerkesler bu tanıma giren topluluklardan biridir. Jineps gazetesi ile kendi medyalarını kurmuş ve toplumda baskın değerler dışında kendilerine bir ifade alanı açmışlardır. Bu çalışmada Jineps gazetesindeki haberler nitel araştırma yöntemlerinden biri olan söylem analizi kullanılarak, siyasal katılım içerisinde değerlendirilebilecek kavramlarla açıklanacaktır.

* (Yeditepe Üniversitesi)

SIYASİ İLİMLER TÜRK DERNEĞİ
XVI. LİSANSÜSTÜ KONFERANSI
7 Aralık 2018, Hasan Kalyoncu Üniversitesi – Gaziantep

Reklamda Kadın ve Toplumsal Cinsiyet

Bilgenur Kızılkoca*

Günümüzde kitle iletişim araçlarında kullanılan “kadın bedeni” toplumda kadını belli kalıplara sığdırmayı amaç edinmiş ve kadınların cinsel çekiciliğini ön plana çıkarmasıyla bir objeye indirgemıştır. Reklamlarda kadın vücudunun sergilenmesi erkeklere göre daha yaygındır. Kozmetik, yiyecek, ev eşyası, mobilya reklamlarında kadın bedenine bir vurgu vardır. Ancak bu durum feminist perspektifte bir takım sorunlar ve eşitsizliklere neden olmaktadır. Feminizm, kadın-erkek ayrımcılığına karşı çıkarak cinsler arasındaki siyasal, ekonomik ve toplumsal eşitliği savunan bir yaklaşımdır. Ayrıca; kadınların yalnızca kadın olmaktan dolayı karşı karşıya oldukları baskı ve ezilmeyle ilişkisini inceleyen bir teori olarak her sınıftan, ırktan, ulustan ve dinden kadının bu sorunlarla karşılaştığını belirtmektedir. Kadın tek başına arzu nesnesi olarak gösterilmekte ve buna bağlı olarak kapitalist sektörde kadın bedeni ezilmektedir. Kadınlar üzerinden tektipleştirme yapılarak kadınlar üzerinde toplumsal bir baskı oluşturulmaya çalışılmaktadır. Bu çalışmanın amacını, toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin reklam sektöründeki yansımalarının eleştirilmesi oluşturmaktadır.

---

* (Çukurova Üniversitesi)

Barış İnşa Süreçlerinde Yeni Bir Yaklaşım Olarak Melez Barış: Bir Yazın Değerlendirmesi ve Eleştirisi

Efser Rana Coşkun*

Bu makalede, Türkiye’de Uluslararası İlişkiler çalışmalarında daha önce ele alınmamış olan melez barış (hybrid peace) kavramının tanımı, gelişimi ve eleştirileri üzerine oluşturulmuş akademik yazın değerlendirilip detaylı bir şekilde tartışılacaktır. Bu çalışmanın iki temel amacı vardır. Birincisi, melez barışın hangi açılardan liberal barış eleştirisine cevap olacağına yanıtlanması; ikincisi ise melez barış inşasına yönelik eleştirilerin irdelenip değerlendirilmesidir. İlk aşamada, liberal barış kavramı ve eleştirileri ele alınacaktır. İkinci aşamada ise, liberal barış ve melezleşme arasındaki ilişkiler, melezleşme süreçlerinin farklı açılara evrilmesi ile tartışılacaktır. Bu tartışmalar eşliğinde, melez barış inşası sürecinde aktörler ve melez barış inşa sürecini sahiplenmedeki doğabilecek ikilikler eleştirilecektir.

---

* (Bilkent Üniversitesi)

SIYASİ İLİMLER TÜRK DERNEĞİ
XVI. LİSANSÜSTÜ KONFERANSI
7 Aralık 2018, Hasan Kalyoncu Üniversitesi – Gaziantep

Liberal Barış İnşasının Siyasal İktisadı: Kamboçya ve Afganistan
Örneklerinin Eleştirel İncelemesi

Ardahan Özkan Gedikli*

"Barış inşa süreçleri 1990'lardan itibaren Uluslararası İlişkiler literatüründe en çok tartışılan konulardan biri olmuştur. Geçtiğimiz neredeyse otuz yıl boyunca barış çalışmaları (peace studies) kapsamında sosyal bilimciler her ne kadar temel olarak liberal barış inşası taraftarları ve muhalifleri olmak üzere iki kampa ayrılmış olsa da bu dönemde uygulamada barış inşa süreçlerine neoliberal yaklaşımın hâkim olduğunu söylemek mümkündür. Dolayısıyla geçtiğimiz otuz yılda barış inşa süreçleri yakından incelendiğinde temel olarak serbest piyasa ekonomisi ve liberal demokrasinin zaman ve mekân değişse de bu süreçlerin temel bir parçası olduğu ve hatta bunların birer norm haline geldiği söylenebilir. Şüphesiz bu, neoliberal düzenin kendini uluslararası alanda coğrafi olarak genişletme eğilimiyle yakından alakalıdır.

Bu bağlamda 1990'lardan beri uygulanan liberal barış inşası süreçleri savaş sonrası restorasyon sürecinden geçen ülkelerde yerel ihtiyaçlardan ziyade neoliberal düzenin gerekliliklerini öncelik haline getirmiştir. Sözü edilen dönemde liberal barış süreçleri farklı etmenler sebep olarak gösterilerek genellikle önce uluslararası askeri müdahale ve sonrasında da batı yanlısı bir statükonun kurulmasıyla başlamıştır. Bunu da genellikle IMF ve Dünya Bankası'nın aktardığı kaynakların şartı olarak dayatılan, bu ülkelerde neoliberalleşmenin önünü açan yapısal uyum programları takip etmiştir. Bu ise, liberal barış inşa sürecinin uygulandığı ülkelerde belki de Robert Cox'un da ileri sürdüğü gibi ekonominin de-politize edilmesine (de-politicization of economics), yani insanların günlük yaşam koşullarını belirleyen temel iktisadi alana el konulmasına ve kitlelerin karar alma süreçlerinden dışlanmasına yol açmıştır.

Bu çalışma 1990'ların başında Kamboçya'da ve 2000'lerin başında Afganistan'da uygulamaya konulan barış inşa süreçlerini eleştirel bir çerçevede inceleyip bu müdahalelerin yol açtığı değişimleri sınıfsal bir bakış açısıyla incelemektedir. Aşağıda da değinileceği gibi iki ülkedeki neoliberal düzeni kurma çabaları bir takım yönetsel farklılıklara sahip olsa da, askeri müdahaleyi takip eden dönemde her iki ülkede de yapısal uyum programlarının uygulamaya konulduğu ve benzer sonuçların ortaya çıktığı görülmektedir.

Kamboçya'da uzun süredir devam eden kanlı süreç Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nin müdahalesiyle Paris Barış Antlaşması'nın imzalanmasıyla Ekim 1991'de sona ermiştir. Hendrickson'un (2001) da ifade ettiği gibi antlaşma üç aşamalı bir geçiş dönemini başlatmıştır: savaştan barışa, merkezi planlamadan serbest piyasa ekonomisine ve son olarak da tek partili sistemden liberal demokrasiye. Paris Barış Antlaşması siyasal iktisadi olarak Kamboçya'nın neoliberal ekonomiye geçişini sağlamış ve bu bağlamda devlet hizmetlerinde küçülme ve özelleştirmelere

* (ODTÜ)

gidilmesine, orman alanlarının rant için piyasaya sürülmesine, ekonomik kaynakların çatışan Kamboçya güçleri arasındaki savaşın finanse edilmesi için kullanılmasına ve Malezya, Tayvan ve Tayland gibi komşu ülkelerdeki sermayedarlara ekonomik imtiyazların verilmesine yol açmıştır. Sonuç olarak neoliberalleşmenin genellikle kentlerde hissedildiği ve sermaye ve yönetici sınıfları zenginleştirirken yoksul kitleleri daha da yoksullaştırdığını söylemek mümkündür. Örneğin Hun Sen ve ailesinin ormancılık sektöründen büyük kazançlar sağladığı bilinirken devlet binlerce köylünün topraklarına el koyup piyasaya sürerek metalaştırmıştır. 2000'lerin başında Afganistan'da gerçekleştirilen barış inşa projesi de yine benzer süreçlerden geçmiştir. Bilindiği üzere 11 Eylül saldırısını takip eden süreçte Aralık 2001'de Birleşmiş Milletler, Uluslararası Güvenlik Destek Gücü'nü (ISAF) görevlendirmiş, ardından Bonn Konferansı'nda ABD-destekli Hamid Karzai'nin yeni devlet başkanı olması kararlaştırılmıştır.

Takip eden süreçte ülkeye Amerikan mali yardımı akıtılmış ve Amerikan yönetimi ülkenin restorasyon sürecinde büyük rol oynamıştır. Kamboçya'da olduğu gibi burada da yapılan mali yardımlar ticari politika, mali ve yasal düzenlemelere yönelik reform, özelleştirmeler ve devlet hizmetlerinin küçültülmesi gibi şartlarla aktarılmıştır. Sonuç olarak, Afganistan'daki barış inşa projesi de benzer sonuçlara yol açmıştır. Yönetici sınıflar tarafından büyük yolsuzluklar yapılmış (bkz. Kabul Bankası Skandalı), doğal kaynakların kullanımı açısından yabancı sermayedar sınıflara büyük imtiyazlar verilmiş ve büyük kentlere odaklanan mali yardımlar taşraya ulaşmadığı için bu kesimdeki köylü sınıflarının yoksulluğu görece olarak artmıştır.

Yukarıdaki örneklerin ikisi için de şunu özellikle belirtmek gerekir ki, neoliberal politikalar çatışma sonrası barış inşa sürecinin tartışılmaz bir parçası olmuş ve yerelde toplumsal olarak buna yönelik bir talep olmamasına rağmen aktarılan mali yardımlar aracılığıyla dayatılmıştır. Yine her iki örnekte de barış inşa sürecinde öncelikli olarak batı yanlısı (en azından batı ile çatışmayacak) statükonun kurulması barış inşa sürecinin önceliği olmuştur. Bu sayede neoliberal politikaların uygulanmasının karşılaşılabileceği olası itirazlar engellenmiştir."

SIYASİ İLİMLER TÜRK DERNEĞİ
XVI. LİSANSÜSTÜ KONFERANSI
7 Aralık 2018, Hasan Kalyoncu Üniversitesi – Gaziantep

BM'nin 21.yy'daki Barışı Koruma Operasyonlarının Enerji Jeopolitiği ile İlişkisi

Murat Dönmez*

Bu bildirin amacı, BM'nin 21.yy'da gerçekleştirmiş olduğu barışı koruma operasyonlarının enerji jeopolitiği açısından tartışılmasını sağlamaktır. Bunun için BM'nin bu yüzyılda gerçekleştirdiği on sekiz tane barışı koruma operasyonun gerçekleştiği ülkeler enerji ve enerji jeopolitiği açısından incelenecektir. Bu inceleme bağlamda enerji jeopolitiğine, Barışı koruma operasyonları üzerinden yeni bir bakış açısı geliştirilecektir. Bu doğrultuda, çalışmamızda BM'nin 21.yy'daki barışı koruma operasyonlarından, bazı özel kuruluşların yayınlamış olduğu uluslararası risk haritalarından, enerji jeopolitiğinin önemli merkez ve transfer yollarının yer aldığı bilgi ve haritalardan da faydalanarak karşılaştırmalı bir analiz yapılacak ve araştırma sorumlusunun cevabına yönelik bir sonuca varılacaktır.

Günümüz çatışmalarının kaynağı enerji ya da enerji jeopolitiği temelli değerlendirilmesine rağmen BM'nin barışı koruma operasyonu gerçekleştirdiği on sekiz çatışma ya da kriz bölgesinin enerji profilleri incelendiğinde enerji jeopolitiği açısından önemli bölgeler olmadığı gözükmemektedir. Bunun sebebi genel kriz bölgelerinin enerji jeopolitiği açısından önemsiz olmasından değil, BM'nin enerji temelli çatışma bölgelerine müdahale etmesinin BM'nin karar alma sürecinde etkin devletlerin engellemesiyle alakalıdır. En kapsamlı uluslararası örgüt olan BM'nin, enerji temelli olmayan çatışma bölgelerine müdahale etmesine müsaade edilmesine karşın diğer bölgelere erişimi engellenmektedir. Bu yüzyıldaki bütün operasyonların enerji merkezlerin uzağında olduğunu söylemek de yanlış bir kanı olacaktır fakat Suriye gibi bir bölgeye yapılan operasyon aylarla kısıtlı kalırken diğer ülkelerde senelerce sürebilmektedir.

---

* (Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi)

Dünya Sistemler Analizi Bağlamında Devlet ve Devletlerarası Sistem

Esra Gidik*

Devlet ve devletler arası sistemde öncelikle siyasete bakmak gerekir. Siyasette aslında belli toplumlarda çatışma halinde olan iktidarın çıkarlarının uzlaştırılmasıdır. Kapitalizm bu yönde devleti bir araç olarak kullanır. Modern devlet sermaye akışını engellemez ve kapitalistlerde sermaye akışının engellenmesini istemedikleri için devleti gerekli görür. Modern devlet insanların problemlerine yardım eder fakat kime nasıl ne kadar yardımcı edeceğine iktidar sahipleri karar verir. Modern dünyada egemenlik önemlidir. Egemenlik bir toprak parçası ya da mekân üzerinde kural koyma, hukuk yaratma kudretidir. Egemenlik bir iddiadır. Karşı taraf devletin egemenliğini tanımazsa bir anlam ifade etmez. Karşılıklı tanıma bu yüzden önemlidir. Egemen devlet kendi sınırlarında ne olacağına kendi karar verir. Bu şekilde egemen devlet, bürokrasiyi ortaya çıkardı. Bürokrasi siyasi işlev için kullanılır. Devletin bürokrasi ile aldığı kararlar herkesi aynı düzeyde etkilemez. Devlet güçlü ise sınırlararası karar uygulamada etkisi o kadar büyüktür. Kapitalizmin özünde güçlüler zayıfların egemenliğini tanımamıştır. Burada şu soru ile karşı karşıya kalınıyor “ Güçlü devlet nasıl anlaşılır? ” diktatörce davranışlar genelde gücün zayıfladığının göstergesidir. Devletin zayıf olması yerel eşrafın güçlerinin arttırmasına sebep olur. Yerel eşraf yani toprak ağaları devletin olmadığı yerde devlet egemenliği yerine kendi hakimiyetlerini kurar. Kapitalistler ise devletin kendilerini serbest pazara karşı korumasını ister. Kapitalizmin devlete ihtiyacı vardır. Bir devletin güçlü olup olmamasının asıl belirleyicisi orta vadeli iktisadi sonuçlarıdır. Devletler bir takım uymak zorunda oldukları kurallar yani tüm devletlerin uyduğu devletler arası sistemin parçalarını oluşturmuşlardır. Devletlerarası sisteme Rönesans ile geçiş yapılmış. Devletlerarası sistem sabit değildir ve sürekli değişen bir yapısı vardır. Birçok unsurun bir arada olmasıyla devletlerarası sistem oluşur. Bu unsurlar diplomasi, kurallar, protokoller ve devletlerarası kuruluşlardır. Devletlerarası sistemin düzenli olması için büyük güçler, hegemon güç olabilirler. Hegemon güç; ekonomik, siyasi, askeri ve kültürel alanda kendi kurallarını diğerlerine empoze etmek demektir. Güçlü olan zayıf devletin içişlerine müdahale eder ve dil, eğitim, medya, kültür gibi birçok alanda baskı uygular. Zayıf devlette bunun karşılığında güçlü devletten koruma alır. Devlet ve devletlerarası sistem ince bir ipe bağlıdır, kimi zaman sıkı bir düğüm ile sağlamlaşır kimi zamanda makas dahi olmadan kendiliğinden kopar.

* (Çukurova Üniversitesi)

SIYASİ İLİMLER TÜRK DERNEĞİ
XVI. LİSANSÜSTÜ KONFERANSI
7 Aralık 2018, Hasan Kalyoncu Üniversitesi – Gaziantep

Uluslararası Krizlerde Kitleseİ İnsan Hareketliliği ve Araçsallaştırma

K. Dicle Bayır*

Savaş, iç savaş, etnik çatışma, kriz, soykırım gibi kavramlar, insan hakları ihlalleri, uluslararası müdahaleler, yeni kurulan ulus devletler ve küreselleşmenin artan etkisi Soğuk Savaş sonrası dönemin ana gündemini oluşturmuştur. Sınırlar yeniden belirlenirken, zorunlu ya da gönüllü şekilde gerçekleşen kitleseİ insan hareketlilikleri de bu yeni dönemin bir diğer önemli gündem maddesi haline gelmiştir.

İnsan hareketliliği söz konusu olduğunda askeri ve güvenlik krizlerinin yanında çevresel, diplomatik, ekonomik, siyasi ve insani krizlere de odaklanarak eklektik bir kriz tanımı yapma ihtiyacı doğmaktadır. Aksu ve arkadaşlarına göre “geniş anlamıyla kriz, otonom davranabilme yetenek ve kapasitesine sahip aktörler arasında ortaya çıkan, gelişen ve en azından taraflardan biri için beklenmedik nitelik taşıyan durum olarak tanımlanmaktadır.” Bu bağlamda savaşlar, çatışmalar gibi doğal afetler de yarattıkları durum değişikliği nedeniyle karar alıcıyı algısal olarak ya da gerçeklikte karar almaya zorladığı için kriz olarak nitelendirilebilmektedir.

Uluslararası krizler geniş anlamda kitleseİ insan hareketliliğine neden olabildiği gibi aynı şekilde kitleseİ insan hareketliliği de uluslararası bir krizin tetikleyicisi olabilmektedir. Her iki durumda da krize taraf olan aktörler bu hareketliliği bir gerekçe olarak göstererek kendi çıkarları doğrultusunda bir araçsallaştırma stratejisi izleyebilmektedir.

“Toplu göç”, “kitleseİ göç” ya da “yüksek sayıda ani insan hareketi” olarak da tanımlanabilen kitleseİ insan hareketliliği kavramı ayrıntılı biçimde tanımlanmaya muhtaçtır. “Kitleseİ insan hareketi ne demektir? Özneleri kimlerdir? Kitleseİlik nasıl ölçülebilir?” gibi sorular kavramın daha açık bir şekilde ne ifade ettiğinin anlaşılması bakımından önemlidir. Kitleseİ insan hareketliliği zorla yerinden edilme, zorunlu göç, mültecilik, gönüllü göç ve geri dönüşler gibi birçok göç tipini kapsayan bir kavram olarak ele alınabilir. Kitleseİ insan hareketliliğinin sayısal olarak bir alt ya da üst sınırı bulunmamaktadır zira bazı kriz örneklerinde onlarca, bazılarında milyonlarca kişinin araçsallaştırmaya konu olması söz konusudur. İnsan hareketliliğinin nedeni, yönü, süresi, sayısı, yarattığı etki, hareket halinde olanların kimliği ve hareketi gerçekleştirme şekilleri ne türde bir insan hareketliliği ile karşı karşıya olunduğunun anlaşılmasını kolaylaştıran kriterlerdir. Örneğin insan hareketliliğinin kapsadığı alana veya hareketliliğin yönüne bakılarak iç göç, dış göç ve uluslararası göç/küresel göç şeklinde tanımlamalar yapılabilir. Ya da hareketliliğin nedenine (doğal afetler/ insan eylemleri sonucunda meydana gelen afetler, siyasi göç, ekonomik göç) odaklanılarak bir kategorizasyon elde edilebilir.

* (Yıldız Teknik Üniversitesi)

Literatürde araçsallaştırma kavramının genel geçer bir tanımı bulunmadığından bu makale özelinde araçsallaştırma kavramı; herhangi bir şeyi asıl işlevinin dışında başka bir işlev için kullanıyor olma hali olarak tanımlanacaktır. Bir aktör kitlesel insan hareketliliğinin yarattığı sorunları gerektiği gibi çözmek yerine onu bir araca dönüştürüp kendi hedef ve beklentisi doğrultusunda kullanıyorsa, o aktör kitlesel insan hareketliliğini araçsallaştırıyor demektir. Diğer bir ifadeyle, esasında insani bir krizi işaret eden kitlesel insan hareketliliğinin aktörlerin çıkarlarını maksimize etmesine aracı olma hali araçsallaştırma kavramını işaret etmektedir.

Makalenin amacı uluslararası kriz ve kitlesel insan hareketliliği arasında nasıl bir ilişki olduğunu ortaya koymak ve 1990 sonrası dönemde gerçekleşen kriz örnekleri çerçevesinde bu ilişkinin araçsallaştırma boyutunu açığa çıkarmaktır.

SİYASİ İLİMLER TÜRK DERNEĞİ
XVI. LİSANSÜSTÜ KONFERANSI
7 Aralık 2018, Hasan Kalyoncu Üniversitesi – Gaziantep

Soğuk Savaş Dönemi Literatürünün Eleştirisi

H. Eren Öztürk*

Soğuk Savaş dönemi, insanlık tarihi üzerinde derin etkileri olan dönemlerden biridir. Dünyanın yapısal ve düşünsel olarak iki ayrı kampa bölündüğü bu dönemde, hegemonya mücadelesi her alanda kendisini göstermektedir. Bu alanlarda biri de akademik ve düşünsel aladır. Uluslararası ilişkiler disiplininin Soğuk Savaş döneminde ortaya çıktığı ve bu disiplinin Amerikan Sosyal Bilimi olarak adlandırıldığı düşünüldüğünde, bu literatürün objektifliği bir sorunsal olarak ortaya çıkmaktadır. Bu çalışmada bu sorunsal ortaya konularak eleştirel bir incelemeye tabi tutulmaktadır. Bu inceleme yapılırken kuramsal alt yapı üç farklı ekolün yardımıyla oluşturulmuştur. Literatürü oluşturan kavramların durduğu yeri anlamak açısından eşiz bir araç sunan Derrida'nın dekonstrüktivizmi, literatürün olduğu dönemin güvenlik etkenleri ile zihinsel kodlarına ulaşmamızı sağlayan Kopenhag okulunun güvenikleştirme teorisi, bilgi ve iktidar arasındaki ilişkileri anlamamızda yardımcı olan ve söylemin analizine bizi yönelten Foucault'un kuramı kuramsal alt yapıyı oluşturur. Soğuk Savaş dönemi içindeki temel kavramlar(kapitalizm, komünizm, sömürgecilik, demokrasi) analiz edilir ve kavramların gerçek bağlarıyla kullanılıp kullanılmadığının sorgulanır. Kavramlarla oluşan literatürün ve genel anlamıyla bilginin iktidar ile olan ilişkisi incelenir. Kavramların kendi bağlamında açıklandığı çalışmada bu zemin üzerinden literatürün hegemon güçler tarafından nasıl şekillendirildiği çeşitli örneklerle ortaya konur.

---

* (Marmara Üniversitesi)

İklim Mültecileri: Tanım Sorunları ve Birleşmiş Milletler Sistemi Tarafından Koruma

Ayşen Arıkazan*

Günümüzde iklim değişikliğinin dünya üzerindeki etkileri artık spekülasyon olmaktan çıkmıştır. Artan sıcaklıklar, yükselen deniz seviyeleri, çölleşme ve iklim ile alakalı çevre felaketleri tabiat alanlarını değiştirmektedir. Antropojenik iklim değişikliği ise bir göç motoru olarak çoğunlukça kabul edilmektedir. Halihazırda iklim değişikliği nedeniyle buldukları bölgelerden ayrılmak zorunda kalan insanların sayısı ile ilgili veriler ve gelecekte bu rakamlarda görülecek değişiklikler için gerçekleştirilen öngörüler ise iklim mültecilerinin statüsündeki muğlaklık ile bu alandaki hukuki tanım yoksunluğu nedeniyle yetersiz kalmaktadır.

Güncel tahminlere göre 2050 yılına kadar iklim mültecilerinin sayısının 25 bin ila bir milyar arasında olacağı beklenmektedir. Genel anlamda kabul gören ve en çok dile getirilen tahmin ise Benoit Mayer'a ait olup bu rakamı 200 bin olarak öngörmektedir. Bunun yanında, dünya üzerindeki en az gelişmiş 49 ülkenin ortalama üçte biri küresel ısınma karşısında ciddi tehlike altındadır. Bu ülkeler arasında olan Maldivler, Dünya üzerindeki en alçak ülke olarak deniz seviyelerindeki yükselişe karşı en savunmasız ülke olarak öne çıkmaktadır. Bu tehdit karşısında vatandaşlarını korumak adına Maldivlerin eski devlet başkanı Mohamed Nasheed, bir noktada ülkesini taşımak için Avustralya'dan toprak almayı düşünmüştür. Benzer bir tehlike altında olan Kiribati ise Fiji'den toprak alımlarına başlamıştır, ancak bu ve benzeri girişimlerin yeterli çözümler oluşturabileceği konusunda ciddi şüpheler bulunmaktadır.

İklim değişikliği kaynaklı göçün gerçekliğine rağmen olası sonuçlarına karşı kayda değer bir çalışma veya göç planlaması henüz gerçekleştirilmemiştir. Akademik ya da hukuki alanda iklim değişikliği mültecilerinin tanımı kapsamında bir fikir birliği bulunmamaktadır. Konu hakkında önerilen çözümler ve eylem çağrıları ise henüz anlamlı bir uzlaşmanın ve hareket planının ortaya çıkmasını sağlayamamıştır. Genel kabul gören bir tanımın eksikliği, iklim değişikliği kaynaklı göçün kapsamı ile ilgili karışıklığa yol açabilecek bir durum yaratmaktadır. Sabit bir tanım ise iklim mültecilerinin haklarının sınıflandırılması konusunda önem teşkil edebilecek ve ilgili uluslararası kurumlar arasında görev paylaşımının kolaylaşmasını sağlayabilecek bir unsur olacaktır. Ayrıca, uygun terminolojinin netleştirilmesi gelecekte gerçekleştirilecek iklim değişimi kaynaklı göç araştırmaları için önem teşkil etmektedir.

Bununla beraber sabit bir tanımın eksikliği şu anda bu konuda harekete geçilemeyeceği anlamına gelmemektedir. Birleşmiş Milletler sistemi konuyu, tanım yoksunluğuna rağmen, çözüme ulaştırabilecek kapasitededir. Bu çalışmanın ilk

* (İstanbul Bilgi Üniversitesi)

SİYASİ İLİMLER TÜRK DERNEĞİ
XVI. LİSANSÜSTÜ KONFERANSI
7 Aralık 2018, Hasan Kalyoncu Üniversitesi – Gaziantep

---

bölümü, halen devam etmekte olan çevresel bozulma sonucu göç edenler üzerine tanım ve kategorizasyon tartışmaları çevresinde odaklanmaktadır. İkinci kısım ise Birleşmiş Milletler Sistemi'ni iklim değişikliği kaynaklı göç gerçekleştirenlerin statüsü ve koruması alanındaki çalışmalar kapsamında incelemektedir. Birleşmiş Milletler sistemi karmaşık ve birbirine bağlı öğelerden oluşmakta olup, bünyesindeki farklı organların ve çerçeve sistemlerin konunun farklı alanları üzerinde çalışmasına olanak sağlamaktadır. Bu çalışmada bunlardan; Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği Ofisi, Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi ve yakın zamanda Birleşmiş Milletler bünyesine katılan Uluslararası Göç Örgütü olmak üzere üçü incelenmektedir."

ABD Başkanı Donald Trump'ın Söylemlerinde İslamofobi

Naciye Karakuş*

Öncelikle İslamofobi kavramı incelenecektir. İslamofobi kavramının nasıl ortaya çıktığı, farklı anlamları içerisinde barındırdığı kısaca anlatılacaktır. Ardından İslamofobinin ırkçılık, yabancı düşmanlığı ve anti-Semitizm ile olan bağlantısı incelenecektir. Bu doğrultuda en çok bahsedeceğimiz konu İslamofobi ve anti-Semitizm benzerlikleri ve farklılıkları olacaktır. Kavramsal çerçeveyi takiben, İslamofobi'nin Haçlı seferlerinden 11 Eylül'e nasıl bir tarihsel süreçte ortaya çıktığı, geçmişten günümüze etkileri ve şu andaki konumundan bahsedilecektir. Son olarak, Donald Trump'ın basılı ve sosyal medyada yer alan söylemi incelenecek ve söylemindeki İslamofobik unsurlar tezin önceki kısımlarında oluşturulan tarihsel, kavramsal ve kuramsal çerçeve içinde tahlil edilecektir. Asıl konumuz olan Donald Trump'ın İslamofobik söylemlerini incelerken Amerika'da yaşanan bir takım terör olaylarının ardından Trump'ın sözleri incelenecektir. Ayrıca Trump'ın Müslümanlara olan söylemleri ön planda tutulacaktır. Amerika'nın dolayısıyla Trump'ın İslam ülkeleri olan Türkiye ve İran ile ilgili düşüncelerinden de bahsedilecektir. Ayrıca İsrail-Filistin meselesinde Trump'ın İsrail'i desteklediğini göreceğiz.

* (Hasan Kalyoncu Üniversitesi)

SIYASİ İLİMLER TÜRK DERNEĞİ
XVI. LİSANSÜSTÜ KONFERANSI
7 Aralık 2018, Hasan Kalyoncu Üniversitesi – Gaziantep

Türkiye – Afrika İlişkilerinin Politik Ekonomisi: Sudan Örneği

Kaan Devecioğlu*

Sudan özelinde Türkiye ve Afrika ilişkilerinin politik ekonomisini ele alan bu tez çalışması, 1998 yılında uygulamaya konulan Afrika Açılım Eylem Planı sonrasındaki sürece odaklanmasının yanı sıra; günümüz ilişkilerini daha iyi anlamlandırmak amacıyla okuyucuya tarihsel bir perspektifte sunmaktadır.

Türkiye'nin uzun yıllar önemsemediği; fakat tarihsel, kültürel ve coğrafi açılardan yakın olduğu Afrika kıtasına, özellikle 2000'li yılların başından itibaren ilgi duyması Türk akademi literatüründe de kayda değer boşluk yaratmıştır. Bununla birlikte literatürdeki çalışmalarda Türkiye – Afrika ilişkileri genel çerçevede ele alınmaktadır. Buradan hareketle çalışmanın, hem Sudan özelinde hem de politik ekonomi çerçevesinde ele alınmasıyla literatüre katkı yapmak amaçlanmıştır.

Bu amaçlar çerçevesinde çalışmada, TÜİK'den elde edilen ekonomik veriler, hükümetlerin uygulamaya koyduğu politikalar ve sivil inisiyatiflerin projeleri koordineli bir şekilde ele alınmak suretiyle analiz edilmiştir. Bu analiz sonucunda görülmüştür ki; Sudan özelinde Afrika'da sivil inisiyatiflerin ve hükümetlerin ortaya koyduğu eylemler ekonomik angajmanları da beraberinde getirmiş ve Türk ekonomisine kayda değer manada olumlu etki yapmıştır.

---

* (Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi)

Arap Baharı Ekseninde Türkiye-İran İlişkileri

Fatma Nur Özdemir*

Türkiye ve İran arasındaki ilişkiler 2002 yılından itibaren gelişme göstermeye başlamıştır. Bu tarihten sonra Türkiye'nin dış politikada benimsemiş olduğu "komşularla sıfır sorun politikası" bağlamında iki ülke arasında yeni iş birliği alanları oluşturulmaya başlanmıştır. Türkiye, İran'ın nükleer sorununda oldukça aktif bir politika izleyerek arabuluculuk faaliyetlerinde bulunmuştur. Ancak 2011 yılında Tunus'ta ateşlenen Arap Baharı süreci ile birlikte ikili ilişkiler oldukça olumsuz bir seyir izlemiştir. Arap baharının daha sonrasında Suriye'ye sızmasıyla Türkiye ile İran arasında ciddi görüş ayrılıkları yaşanmıştır.

Ortadoğu'nun iki kilit ülkesi durumunda olan Türkiye ve İran, Arap Baharı olarak adlandırılan olaylarla yakından ilişkili ülkelerdir. Türkiye, Arap Baharına kısmen de olsa hazırlıksız yakalanmıştır, ama yaşanan gelişmelerde temkinli hareket etmiştir. Arap Baharından önce komşularla sıfır sorun politikası gereği bölgede aktif bir siyaset izleyen Türkiye, Arap ülkeleriyle yakın ilişkiler geliştirmiştir. Şüphesiz Arap Baharı sürecinde Türkiye için en zor olanı Suriye'dir. Çünkü Türkiye, Suriye ile sınır komşusudur. İki ülke sınırlarında Kürt, Alevi ve Arap toplulukları yaşamaktadır. Türkiye sınırda etnik ve mezhepsel bir çatışmanın yaşanmasından oldukça endişe etmektedir. Ayrıca Türkiye ile Suriye arasında öteden beridir bazı anlaşmazlıklar da mevcuttur.

İran, 2011 yılında Tunus'ta başlayan daha sonra Mısır, Libya, Bahreyn, Yemen ve Suriye'ye sızrayan olayları yakından takip etmiştir. Çıkan olayları İslami bir perspektifle değerlendirmiş ve olaylara 1979 İslam Devrimi'nin ilham verdiğini düşünmüştür. İran'ın Suriye ile sınırı yoktur ama bölgedeki en önemli müttefiki Suriye'dir. İran, Esad rejiminin düşmesi halinde, bölgede güç kaybedeceğini düşünmektedir. Böyle bir durumda İran, bölgedeki en önemli müttefikini kaybedecek ve bölgedeki nüfuzu azalacaktır. Ayrıca, Ortadoğu'da otokrat bir rejimin yıkılması İran'ı kaygılandırmaktadır. Çünkü İran, böyle bir olayın ülke içindeki rejim karşıtı protestoların başlamasına yol açacağını varsaymaktadır.

Türkiye ve İran bölgede eskiden beri rekabet içerisinde olmuşlardır. Arap Baharı ile birlikte iki ülkenin yarışı bir kez daha net bir şekilde ortaya çıkmıştır. Şüphesiz Arap Baharı Ortadoğu için bir dönüm noktası olmuştur ve kartlar yeniden dağıtılmaya başlanmıştır. Bu durum Türkiye ve İran'ın pozisyon almalarına neden olmuştur. Siyasi ilişkiler büyük ölçüde zarar görmüş, iki ülkenin birbirine neredeyse tamamen zıt politikalar izlemesi ekonomik ilişkilerin de sürdürülememesine neden olmuştur.

* (Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi)

SIYASİ İLİMLER TÜRK DERNEĞİ
XVI. LİSANSÜSTÜ KONFERANSI
7 Aralık 2018, Hasan Kalyoncu Üniversitesi – Gaziantep

Tarihsel ve betimsel bir metodolojinin kullanıldığı bu çalışmada Arap Baharı olarak adlandırılan sürecin Ortadoğu'nun iki büyük bölgesel gücü olan Türkiye ve İran ilişkilerini nasıl etkilediği irdelenmiştir.

**Bir Mektuptan Dahası: 1964 Johnson Mektubundan Sonra Basın ve
Kamuoyu Üzerinden Türkiye'de ABD İmajı**

Hamdi Karakal*

1950'lerde Türkiye Amerika Birleşik Devletleri ile Soğuk Savaş konjonktürü kapsamında diplomatik ilişkilerini geliştirerek ittifak kurdu. 1952'de NATO üyesi haline gelirken, Sovyet tehlikesine karşı güvenlik odaklı bir dış politika takip ederek aynı zamanda dünya savaşında tarafsız olmasına rağmen buhran içerisindeki ekonomik yaralarını sarabilmek adına ABD'den finansal ve askeri destek arayışına girdi. Fakat bu müttefiklik 1960'larda bazı problemler yaşadı. Yunanistan ve Türkiye arasında Kıbrıs sorunu baş gösterince, ABD direkt olarak bu anlaşmazlığa müdahalede bulunmak istemedi, çünkü iki NATO müttefikinden birisini destekleyerek diğerini kaybetmek ve Doğu Akdenizin güvenliğini istikrarsızlaştırmak NATO ülkeleri için Sovyetler'e karşı güç zaafiyeti olarak görülebilirdi. 1964 Haziranında Türkiye Cumhurbaşkanı İsmet İnönü, Kıbrıs'taki çatışma ortamını nihayete erdirecek bir müdahale olmadığı takdirde adaya askeri olarak müdahale edeceğini belirtti. Bu tehdide bir reaksiyon olarak ABD Başkanı Lyndon Johnson, İnönü'ye 5 Haziran tarihli bir uyarı mektubu göndererek, eğer Türkiye tarafından Kıbrıs'a bir askeri hamle gerçekleşirse, ABD'nin oluşabilecek Sovyet tehdidine karşı müttefikini korumayacağını ve Türkiye'nin bu askeri operasyonlarında NATO ve ABD'ye ait silahları kullanamayacağını ifade etmiştir. Bu mektupla, Türk yetkililer bağımsız ve çok boyutlu bir dış politika takip etme gerekliliğini ortaya atarak, ABD'ye dış politikada çok fazla güvenmenin doğru bir karar olmadığını düşünmeye başladıkları tartışılmıştır. Bunun yanı sıra mektubun Türkiye üzerindeki etkisi daha fazlaydı. Türkiye kamuoyu, bu mektubun yavaş yavaş yayımlanmasıyla derin bir sorgulamaya girerek nezdindeki ABD imajını değiştirerek oldukça farklı bir yöne evirdi. 1962 Küba krizi sürecinde Türkiye'deki öğrenci grupları tarafından Sovyetler'e karşı bildirimlerle desteklenen ABD, 2 yıl sonra 1964'te Kıbrıs sorunu ve Johnson mektubu üzerinden düşmanlaştırılmıştır. Öğrenci hareketleri, yayımlanan ABD karşıtı bildirimler ve düzenlenen protestolar göstermiştir ki, Türkiye'de anti-Amerikancı ideoloji bu dönemde gelişmiştir. Mektubun kamuoyu üzerindeki ABD imajı etkilerini gözlemlemek adına dönemin Milliyet gazetesi değerlendirilecektir. Milliyet gazetesinin seçilme sebebi, o dönemde fikir gazetesi başlığı altında en çok okunan gazete olmasıdır.

* (Bilkent Üniversitesi)

1939-1945 Arası Türk Dış Politikası

Tayanç Güngör*

"Tüm dünyayı etkileyen ve büyük sistem değişikliklerine neden olan İkinci Dünya Savaşı, Türkiye'yi ve Türk dış politikasını derinden etkilemiştir. Türkiye'nin bu önemli hadisede izlediği en başlıca politika "denge politikası" olmasına rağmen, bazı iç dinamikler ve dış baskılar bu denge politikasının zaman zaman tehlikeye düşmesine, bazen de dış ilişkilerde önemli sorunlara yol açtığı göze çarpmaktadır.

Şüphesiz ki, İkinci Dünya Savaşı sırasında verilecek olan önemli kararlar savaşın başından sonuna kadar o dönem Türkiye Cumhuriyeti'nin "Milli Şef"i İsmet İnönü tarafından verilmiştir. Kararlardan birçoğu bugün bile tartışmaya açılabilir kadar önemli olmasına rağmen, yanlış kişiler tarafından verilen yanlış bilgiler büyük bir bilgi yanıltmasına yol açmakta ve dönemin şartları yeteri kadar iyi değerlendirilemediği için, bazı yanlış savlara önyak olmaktadır.

Türkiye'nin izlediği dış politika, o dönemki büyük güçlerin birbiri ile olan durumlarını kendi lehine çevirme ile 19.yy dönemi Osmanlı'sının ve Cumhuriyet'in ilk yıllarının Atatürk dış politikası ile büyük bir benzerlik göstermektedir. Bu politikanın başlıca lideri olarak İsmet İnönü, o dönemde büyük bir titizlikle yürüttüğü politikanın sonucunda Türkiye'yi yıkıcı bir savaştan ve o savaşın yıkıcı etkilerinden uzaklaştırmıştır.

Türkiye Cumhuriyeti, 23 Ağustos 1939 tarihinde imzalanan "Molotov-Ribbentrop Paktı" ile başlayan süreçte 1945'e kadar "Denge politikası" ve "Reel politik" uygulamış, savaşın kaderinin tayin edileceği 1944'e kadar tarafları kendisine karşı baskıların artmasına rağmen sakin tutabilmiş ve artık kesin sonucun alındığı vakitlere kadar da savaşın dışında kalmıştır. Bu politikanın şüphesiz en önemli açıklaması Türkiye'nin savaşa hazırlıksız ve en önemlisi yetersiz yakalanmasıdır. Sonuç olarak, Türkiye'nin uyguladığı politika, zamanın şartları incelendiğinde, zaman zaman bazı baskılar karşısında bazı tavizler verildiyse de, Cumhuriyet'in yapabileceği en iyi politikalardan biri olarak kabul edilmeli ve eldeki bilgiler dönemin şartlarına göre yorumlanmalıdır."

* (ODTÜ)

SIYASİ İLİMLER TÜRK DERNEĞİ
XVI. LİSANSÜSTÜ KONFERANSI
7 Aralık 2018, Hasan Kalyoncu Üniversitesi – Gaziantep

**Kemalist ve Muhafazalar Liberal Kimliklerin Türk Dış Politikasındaki
"Öteki" Algısı ve Uluslararası Yapıyla Uyumu**

Emrah Utku Gökçe*

"Dış politika disiplininin ana kuramlarından Realizm, özellikle de Yapısalcı Realizm (Neo-Realizm), dış politikayı materyal temelde anlamaya ve açıklamaya çalışmaktadır. Soyut unsurlar bu kuramın alanına girmediğinden, Realistler soyut unsurlarca oluşturulmuş normların, ideolojilerin, kimliklerin ve fikirlerin dış politikayı şekillendiremeyeceğini iddia etmektedirler. Realistler, uluslararası sistemde ana aktör olarak kabul ettiği devletin bir bütün olarak rasyonel bir birim olduğunu; dış politikadaki karar alıcıların da her daim rasyonel davrandığını varsaydığında irrasyonel alanları analizlerine dahil etmezler. Realizmin bu iddiasına karşı, Sosyal İnşacılar; Realizmin odaklandığı materyal boyutu reddetmeden normların, ideolojilerin, kimliklerin ve fikirlerin oluşturduğu soyut unsurların da dış politikayı şekillendirdiğini iddia ederler. Böylece Sosyal İnşacılar soyut alanı hem anlamaya çalışır hem de dış politika analizlerinde kullanırlar.

Bu çalışma materyal olmayan unsurların, dış politikayı şekillendirdiği varsayımı kabul ederek, Kemalist ve muhafazakar liberal politik kimlikler üzerinden TDP'yi anlama ve yorumlama amacındadır. Türk siyaseti, muhafazakar liberal küreselleşmecilerle Kemalist savunmacı milliyetçiler arasındaki rekabet tarafından biçimlendirildiğinden, Kemalist ve muhafazakar liberal kimlikler araştırmanın örneklemi olarak ele alınmıştır. Türk siyasal hayatında var olan ve dış politikayı yönlendirmiş diğer politik kimliklerin, dış politikayı etkilemediği düşünülmemelidir. Kemalist politik kimlik Cumhuriyet Halk Partisi (CHP) ve ordu tarafından sahiplenilirken; muhafazakar ve liberal eklemelenmenin oluşturduğu kimlik Demokrat Parti (DP), Anavatan Partisi (ANAP) ve Adalet ve Kalkınma Partisi (AK Parti) tarafından sahiplenilmiştir. Demokrasilerde ordu politik değil, bürokratik bir kurumdur ancak Türk siyasal hayatı içinde ordunun çoğu zaman politik bir aktör olarak davrandığı görülmüştür. 1923'ten 2013'e uzanan süreçte Kemalist ve muhafazakar liberaller dış politikayı doğrudan yönetme imkanı bulmuşlardır.

Bu çalışmanın cevap aradığı sorular şunlardır: Cumhuriyet dönemi Türk siyasal hayatındaki bu iki farklı politik kimliğin TDP'yi nasıl ve ne yönde şekillendirdiği; Avrupa Birliği (AB), Amerika Birleşik Devletleri (ABD), Rusya ve Orta Doğu devletlerine karşı "öteki" algısının ne olduğu; dış politikayı yönettikleri dönemlerde uluslararası yapının kültürüyle uyumlu olup olmadıklarıdır. Kemalist ve muhafazakar liberal kimliklerin öteki algılarını tanımlamak için Alexander Wendt'in Uluslararası Siyasetin Sosyal Teorisi (2012) ve Hasan Kösebalaban'ın Türk Dış Politikası (2013) çalışmalarında kullandığı "uzak", "yakın" ve "öteki" tanımlamaları temel kaynak olarak alınmıştır. Ayrıca Wendt'in uluslararası yapıyı tanımlamak için

* (Yıldız Teknik Üniversitesi)

modellediği üç anarşi kültürü sorulara kuramsal temelde cevap bulmak ve cevapları yorumlamak için kullanılmıştır. Çalışma yorumsamacı metodolojiyi kullanmaktadır. Yorumsamacı metodolojide olaylar failerin tasavvurlarından; kültürel, kimliksel ve ideolojik duruşlarından bağımsız anlaşılabilir. Bu metodoloji bağlamında birbirine rakip iki politik kimliğin dış politikayı nasıl algıladığı anlamak TDP'yi sadece rasyonel neden-sonuç ilişkisine göre açıklamanın dışına da çıkarmakta yardımcı olacaktır. Örneğin, Türkiye'nin Soğuk Savaş döneminde Sovyetler Birliği'ne karşı ABD'ye yönelmesi rasyonel çıkarlarının bir gereği olarak düşünülebilir ama aynı zamanda Türk elitinin Osmanlı geçmişine dayanan Rus tehdidi konusundaki güçlü algısı ve milliyetçi sekülerist müesses nizam ile liberal karşıtları arasındaki iç-kimlik hakkındaki ihtilaflar, Türk-Amerikan ilişkilerinin şekillenmesinin fikri bağlamına katkıda bulunmuştur.

1923-2013 arasında Kemalist ve muhafazakâr kimliğin dış politika uygulamaları Sosyal İnşacı perspektiften ele alınmıştır. Kemalist kimlik Batılı devletleri rakip öteki olarak tanımlarken; Sovyetleri ve Orta Doğu ülkelerini kendine uzak öteki olarak görmüştür. Sovyetler sonrası Rusya'ya karşı nötr davranmıştır. Ayrıca Kemalist kimlik, dış politikayı yönettiği zamanlarda uluslararası yapıyla uyum içinde çalışmıştır. Kemalistler Lockecu kültüre sahip olmakla birlikte Kantçı kültüre askeri temelde yönelmiştir. Bu kimlik devletin egemenliğinin aşınacağını düşündüğünden politik ve ekonomik bütünleşmeci uygulamalara karşı şüpheyle bakmıştır. Benzer şekilde, muhafazakâr liberal kimlik de dış politikayı yönettiği zamanlarda uluslararası yapıyla uyum içinde olmuştur. Muhafazakâr liberallerin Kemalistlerden farkıysa, Lockecu kültüre yakın olmakla birlikte Kantçı kültüre hem askerî hem siyasi hem de iktisadi boyutta yönelme istekleridir. Özellikle iç politikada Kemalizme karşı rekabetinden dolayı muhafazakar liberal kimlik, politik sürekliliğini sağlamak için Avrupa entegrasyonuna dâhil olma çabası içine girerek Kantçı kültüre yönelmiştir. Ayrıca muhafazakar liberal kimlik Batılı ve Orta Doğu devletlerini kendine yakın görürken Sovyetleri kendine uzak öteki olarak görmüştür. Sovyetler sonrası Rusya'ya karşı nötr davranmıştır. Ancak 2013 sonrası Türk siyasal hayatında gerçekleşen olaylar, muhafazakâr liberal kimliğin birlikteliğini sarsmış, dış politikada da hem Orta Doğu hem de ABD ve AB'ye karşı Kantçı uygulamalardan uzaklaşmaya neden olmuştur. Bu iddia ise başka bir çalışmanın konusunu oluşturduğundan, bu makale detaylandırılmamıştır."

SIYASİ İLİMLER TÜRK DERNEĞİ
XVI. LİSANSÜSTÜ KONFERANSI
7 Aralık 2018, Hasan Kalyoncu Üniversitesi – Gaziantep

**6-7 Eylül Olayları Dış Politika Krizinin Lider Algılamaları Üzerinden
Değerlendirilmesi ***

Zehra Gürsoy**

"1949 yılında Kıbrıslı Rumların İngiltere'nin egemenliğinden kurtularak Yunanistan ile birleşme girişimleri en nihayetinde 1952 yılında Yunanistan lideri Aleksandros Papagos tarafından ülkenin siyasal gündemine alınmıştır. Başbakan Papagos'un 1954 yılında Birleşmiş Milletler'e başvurusuna rağmen Türkiye Başbakanı Adnan Menderes bölgesel güvenliği korumak amacıyla sorunu gözardı etmeyi tercih etmiştir. Ancak, Kıbrıs konusu 1954 ten itibaren giderek artan bir boyutta karar alıcıların gündemini meşgul etmeye başlamış Türk karar alıcıların temel değer ve önceliklerini tehdit eder hale gelmiştir. Karar alıcıların karşılaştıkları bu değişim artık tehlike, tehdit ve saldırı olarak algılanmaktadır. Dolayısıyla Kıbrıs'ın krizin gelişen süreci içerisinde karar alıcılar tarafından gündeme alınmak istenmemesi sonrası değişen algı değişikliği ile beraber sorunun önemi, mevcut statükonun Yunanistan tarafından bozulmak istenmesi durumunda, Türkiye açısından Kıbrıs'taki Türklerin İstanbul'da ve İzmir'de yaşayan Rum azınlık kadar önemsendiği, siyasal sorumluluğu elinde bulunduran karar alıcılar tarafından Yunanistan'a bedel ödeterek gösterilmek istenmiştir. Ancak olayların hükümetin kontrolü altından çıkması Türk karar alıcılarını bir dış politika krizi ile karşı karşıya getirmiştir.

Bu anlamda 6-7 olaylarının bir dış politika krizi olarak lider algıları üzerinden incelenmesinde Margaret G. Hermann'ın liderlik özellikleri analizi çalışmasından yararlanılarak Türkiye ve Yunanistan karar alıcıları:

- Olayları kontrol etme yeteneğine inancı
- Kavramsal karmaşıklığı
- Diğerlerine olan güvensizlik
- Grup birlikteliğine yönelimi
- Kendine güven
- Güç gereksinimi
- Görev odaklılık
- Özellikleri üzerinden siyasi liderlerin krize ilişkin algıları değerlendirilmiş olacaktır.

Diğer yandan bu çalışma liderlerin dış dünyayı nasıl yorumlayarak içe yansıtıklarını anlamayı hedeflediğinden çalışmada uluslararası ve ulusal koşulların lider tarafından nasıl algılandığına yer verilecektir. Menderes'in uluslararası sistemi algılayışına baktığımızda onun için Batıda olmak dünya barışının kesin garantisi iken doğu bloğunda yer almak tam tersine dünya barış ve bütünlüğüne tehdit oluşturmaktadır. Böylece, son derece kesin çizgiler ile ayrılan hiç bir esneklik payı bulunmayan dış politika adımları atılmaktadır. Bu bağlamda; Sovyetler birliğinin her

* Bu çalışma TÜBİTAK /SOBAG 1001 Projesi / Proje No. 112K172 tarafından desteklenmiştir.

** (Yıldız Teknik Üniversitesi)

zaman için düşman olarak tanımladığı dış politika içerisinde 1955 krizi de başbakan Adnan Menderes tarafından komünistlerin bir tasarısı olarak algılanmış ulusal ve uluslararası kamuoyuna da bu şekilde aktarılmıştır.

Kıbrıs meselesini emperyalizm mücadelesi olarak algılayan Papagos yönetimi ise zaten İngiltere'nin sömürgelerinde kaybettiği güçten yararlanarak sorunu uluslararasılaştırmayı deneyimlemiş bu çabası ölümünden sonra yerine gelen Kostas Karamanlis tarafından 6-7 Eylül olayları krizi ile Türkiye'deki Rum azınlığın yaşamsal tehdidi nedeniyle sorunu tırmandırmadan söz konusu azınlığın hak ve çıkarlarının korunmasını talep ederek devam ettirilmiştir.

Şunu vurgulamak gerekir ki; her iki ülkenin liderleri de yaşadıkları krizi soğuk savaşın koşulları üzerinden okuyarak krizi savaşa tırmandırmaktan sakınmışlardır. Ancak, 6-7 Eylül olayları krizi ile tarafların savaş sonrası kurdukları düşmanlıktan dostluğa evrilen barışçıl statüko sonlanmış uyuşmazlıktan çatışmaya, çatışmadan krize varılan kimi zaman da yeniden kurulan 'dostluk' ilişkileri ile yeni bir döneme girilmiştir. Kriz yönetiminde liderlerin algılarının dış politika davranışlarını etkilediği varsayımı altında bu çalışmada dolayısıyla ikili ilişkilerde liderlerin nasıl bir rol oynadığı ortaya konmuş olacaktır.

SIYASİ İLİMLER TÜRK DERNEĞİ
XVI. LİSANSÜSTÜ KONFERANSI
7 Aralık 2018, Hasan Kalyoncu Üniversitesi – Gaziantep

Alexander George’un Kriz Yönetimi Stratejileri Bağlamında Mavi Marmara Krizi *

Ayşe Küçük** ve Tuğçe Kafdağlı Koru***

Kriz yönetimi, en genel tanımıyla bir sınırlama ve savaş riskini en aza indirmek ve savaştan kaçınmak için alınan önlemlerdir. Kriz yönetiminde, risklerin azaltılması ve mümkün olduğunca düşük bir seviyede kontrol edilebilecek düzeyde tutulmasını sağlamaya yönelik risk doğuran bütün taktikler karşı tarafa ödün verdirecek biçimde etkin biçimde kullanılmaya çalışılır. Bouchard’ın belirttiği gibi kriz yönetiminin esası hayati çıkarlar ile savaşın önlenmesi arasında optimum dengenin sağlanmasıdır. Tam da bu nedenle, kriz yönetimi hassas ve hayati bir süreçtir. Bu süreçte uygulanan stratejilerin bizzat kendisi tırmanmayı arttırabileceği gibi diğer taraftan da düşük risk içeren bir stratejinin uygulanması rakibin cesaretini attırıp, krizi daha üst boyutlara taşıyabilir. Krizler, büyük ölçüde oluştukları kontekst içerisinde kendilerine özgü durumlardır. Bu nedenle, kriz yönetiminde her krize uygulanabilecek genel-geçer bir strateji bulunmamaktadır. Kriz yönetimi çerçevesinde uygulanabilecek birçok farklı strateji mevcuttur. Alexander George kriz yönetimi stratejilerini kullanım amaçlarına göre, saldırgan ya da savunmacı kriz yönetimi stratejileri olarak ikiye ayırmıştır.

Bu bildiride “Türkiye’nin 11 Eylül’ü” şeklinde adlandırılan ve Türk dış politikasında yaşanan en uzun krizlerden- [31 Mayıs 2010- 9 Eylül 2016] biri olan Mavi Marmara Krizi’ne odaklanılacaktır. Türkiye-İsrail ilişkilerinde derin bir kopuşa yol açan krizde tarafların krize yüklemiş oldukları anlam ve kriz yönetiminde izlemiş oldukları temel stratejilerden yola çıkılarak sürecin nasıl yönetildiği ve iki ülke ilişkilerine nasıl etkilerinin olduğu analiz edilecektir. Bu bağlamda tarafların krizi daha çıkmadan neden önleyemedikleri ve uyguladıkları stratejiler A. George’un yaklaşımı göz önünde bulundurularak karşılaştırılacaktır.

* Bu çalışma TÜBİTAK /SOBAG 1001 Projesi / Proje No. 112K172 tarafından desteklenmiştir.

** (Yıldız Teknik Üniversitesi)

*** (Yıldız Teknik Üniversitesi)

Türk Dış Politikasında Mezhepçilik ve Haşdi Şabi Örneği

Halil Ülker*

Türk dış politikası esasında uzun zamandır tarafsız ve denge politikası güdüyor gibi gözükse de çok uzun yıllardan beridir konjonktür gereği ara ara çıkan mezhepçi tutumlara yenik düşmüş ve devletin resmi ideolojisi kabul edilen Hanifi/Sünni mezhepleri tarafında yer almayı tercih etmiştir.

Türk dış politikasının oluşmasında, politika belirleyicisi konumunda olan kişilerin felsefeleri, ilkeleri ve amaçları kadar Türkiye'nin jeostratejik konumu da çok önemlidir. Esasen Osmanlı Devletinden bu yana çeşitli konjonktürel olaylar karşısında Türk dış politikasında mezhepçi yaklaşımlar olmuştur. Karşımıza ilk olarak 1560 yılında çıkar. Tarihte Şehzade Beyazid hadisesi olarak geçen bu olay şu şekilde cereyan eder. Şehzade Mustafa'nın öldürülmesinin akabinde kardeşi Selim'in kendisine tercih edileceğini düşünen Şehzade Beyazid babası Sultan Süleyman'a karşı isyan eder ancak Osmanlı ordusu karşısında mağlup olur ve İran'a kaçarak Safavi devletine iltica eder. Safavi'ler çeşitli olayların akabinde Osmanlı Devleti ile arasını düzeltebilmek amacıyla Şehzadeyi ve çocuklarını Osmanlı'ya teslim ederler. Ardından Özbek Hanlığına karşı Osmanlı Devletinden yardım isterler. Osmanlı devleti ise verdiği cevapta "Şii olan bir devletle Sünni olan başka bir devlete savaş açmayacağını" bildirir.

Cumhuriyet döneminde ise bu durumun en belirgin örneği 20 Ocak 1990'da yaşanan Karabağ Katliamı ile alakalı olarak Cumhurbaşkanı Turgut Özal'ın yaptığı bir açıklamada "Onlar Şii, Biz Sünniyiz. Onlar İran'a daha yakın" diyerek Karabağ'da yaşanan katliama üzülmememiz gerektiğini söylemesi ve Türkiye Cumhuriyeti'nin Azerbaycan'a yardım etmeyeceğini beyan etmesidir. Rusya ile konjonktürel yakınlaşma amacı taşıyan bu açıklama hemen akabinde Moskova yönetimi tarafından çok beğenilmiş, alkışlanmıştır.

* (Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi)

SIYASİ İLİMLER TÜRK DERNEĞİ
XVI. LİSANSÜSTÜ KONFERANSI
7 Aralık 2018, Hasan Kalyoncu Üniversitesi – Gaziantep

Avrupa’da Yükselen Milliyetçilik

Tunahan Hazır*

Bu çalışmada Soğuk Savaş sonrasında Avrupa’da yükselen milliyetçilik anlayışının nasıl ve hangi şartlarda geliştiği, bu yükselişin sonuçları incelenecektir. Soğuk Savaş sonrasında güvenlik anlayışının değişimiyle birlikte, Avrupa’daki göçmenler bir güvenlik sorunu olarak algılanmıştır. Milliyetçilik, 1990-1999 yılları arasında Avrupa’da siyasal olarak kendini çok gösteremese de sosyal olarak toplumun zemininde kendine yer bulmuştur. Aşırı sağ partiler olarak nitelendirilen milliyetçi partilerin siyasette kendilerini göstermeleri de işte bu dönemde mümkün olmuştur. Çalışmamızda, ayrıca 11 Eylül 2001 sonrası Avrupa’da milliyetçiliğin yükselişi, ayrı bir başlık altında ele alınarak incelenecektir. 11 Eylül saldırısı sonrasında güvenlikçi yaklaşımlar özgürlükleri sınırlandırmış ve bu sınırlandırmalar Avrupa’da yaşayan göçmenler ve özellikle Müslümanları etkilemiştir. Avrupa toplumu ise bu sınırlandırmalardan memnun kalmıştır. Çok kültürlülüğün tehlikeye girdiği ve ötekinin yarattığı tehdidin somutlaştığı bir döneme böylece girilmiştir.

2000’li yıllar siyasal olarak milliyetçiliğin yükselişine ve kimi hedeflerine ulaşmasına tanık olduğumuz bir dönemdir. 11 Eylül saldırısının üzerine 2008 yılında meydana gelen ekonomik kriz, Avrupa toplumlarının aşırı milliyetçi partilere olan yönelimlerini arttırmıştır. Milliyetçiliğin yükselişinde, güvenlikçi anlayışla göçmenlere yönelik oluşturulan politikalar ve sosyoekonomik krizlerin yanında, bu sorunlara Avrupa’daki sol kesimlerin tutumları da katkıda bulunmuştur. Bununla birlikte, Milliyetçilik anlayışının radikalleşmesi her Avrupa ülkesinde aynı düzeyde olmamıştır. Özellikle Doğu Avrupa ülkelerinde Soğuk Savaş sonrası liberal politikalar ve bu politikaların sosyal etkileri halkı milliyetçi hareketlere itmiştir. Çalışmamızda, Polonya ve Macaristan örnekleri üzerinden bu durum değerlendirilecektir.

2010 sonrası dönemde ise Avrupa ülkelerinde yükselen milliyetçiliğin Avrupa Birliği bütünlüğü için risk teşkil edeceği görüşleri gündeme gelmiştir. Çalışmamızda, Avrupa Birliği’nin yükselen milliyetçi anlayıştan negatif etkilenebileceğine dair çıkarımlarda bulunulmuştur. Bunun için, aşırı sağ partilerin söylemleriyle Avrupa Birliği’nin değerleri arasındaki tutarsızlık incelenmiş; aşırı milliyetçi kesimin temsilcilerinin Avrupa Parlamentosu ve ulusal parlamento seçimlerinde aldıkları oylar itibarıyla değerlendirilmiş; yükselen milliyetçilikle AB anayasal krizi ve Avrupalı kimliğinin yerleştirilmesi süreçlerindeki negatif ilişki analiz edilmiştir. Sonuçta, Soğuk Savaş sonrası dönemde ideolojik tutumların tümüyle ortadan kalkmadığı, Avrupa siyasetinde çoğulcu anlayıştan çoğunlukçu anlayışa geçiş yönünde uygulamaların ortaya çıktığı anlaşılmaktadır.

* (Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi)

Sağ Popülist Partilerin Farklı Coğrafyalar Üzerinde Karşılaştırması: Türkiye ve Almanya Örneği

Ali Gülyüz*

Popülizm kavramının son yıllarda süre gelen, kesin bir tanımı olmayışı tartışmasının çoğu akademisyen tarafından artık reddedilmesi, popülizm çalışmaları üzerinde derin bir değişiklik meydana getirdi. 21. Yüzyıl'ın başlarına kadar popülizm tanımı tartışmalı bir kavramdı, fakat son yıllardaki akademik çalışmalar bu durumu sonlandırdı. Akademik alanda Cas Mudde ve Cristobal Rovira Kaltwasser gibi akademisyenler popülizm tartışmalarına yeni bir soluk getirdi. Mudde ve Kaltwasser'in popülizme getirdiği "Ideational Definiton" tanımlaması popülizm açıklamalarını son derece kolaylaştırdı. Günümüzde popülizm üzerine yaşanan ana fikir ayrılıkları Laclauan ve Non-Laclauan gruplar üzerine yaşanmakta, Mudde ve Kaltwasser bu ikinci grupta yer almaktadır. Bu iki grubu ayırabileceğimiz ana nokta ise sağ kanat popülistlerin, sol kanat popülistler ile bertaraf edilebileceği üzerinedir. Laclauan taraf, örneğin Chantal Mouffe, sağ popülistlerin sol popülistler ile bertaraf edilmesi gerektiğini savunmaktadır. Mudde, Kaltwasser, Jan Werner Mueller gibi Non-Laclauan Popülizm araştırmacıları ise bu duruma karşı çıkmaktadırlar.

Güncel siyasette kullanılan, "popülizm tanımlanamaz" ve ya "popülizm net bir tanımlamadan uzaktır" klişeleri güncel araştırmalar sayesinde geçerliliğini yitirmiştir. Bu tarz klişeler, akademik gerçeklerden ve güncel araştırmalardan uzak bir durumu irdelemektedir. Günümüzde, Mudde ve Kaltwasser'in de bahsettiği gibi, Popülizm tanımlamaları ideolojik yaklaşım üzerinde neredeyse hem fikir olmuştur.

Farklı coğrafyalar üzerinde, farklı politik hedefleri olan partilerin, benzer popülist iletişim ve propaganda şekillerini kullanarak başarıya ulaştıklarını, karşılaştırmalı metod kullanarak göstermek istedim. Tezimde konu olan Almanya ve Türkiye vakalarında, AfD ve AK Parti örneklerini kullandım. Bu çalışmam esnasında ana kaynak olarak AK Parti'nin 1 Kasım 2015 seçim beyannamesini ve AfD'nin parti programını kullandım. Genel olarak bu iki örneği kullanarak, Avrupa'da yükselişte olan iki farklı sağ popülist partinin farklarını ve benzerliklerini bulmaya çalıştım.

* (İstanbul Bilgi Üniversitesi)

SIYASİ İLİMLER TÜRK DERNEĞİ
XVI. LİSANSÜSTÜ KONFERANSI
7 Aralık 2018, Hasan Kalyoncu Üniversitesi – Gaziantep

Latin Amerika’da Sol Popülizm: Venezuela ve Bolivya Örnekleri

Mehmet Mert Demir*

Popülizm kavramı siyaset bilimi kavramları içinde üzerine kesin bir tanım yapılmayan/yapılamayan kavramlardan biridir. Bu durum, söz konusu kavramı tartışmalı hale getirmiştir. Kavramın tartışmalı haldeki algılanışı, popülizm kavramını son dönemlerde bilimsel açıdan daha ilgi çekici hale getirmiştir. Popülist siyaset tarzının farklı yerlerde farklı örneklerinin bulunması ve bu kavramın günümüze değin çoğunlukla pejoratif anlamlarda kullanılması kavramın anlaşılması açısından daha zor bir perspektif sunmakla birlikte bu kavramın tanımlarının yeniden sorgulanmasını ve eleştirilmesini gerekli kılmıştır. Bu nedenle, bu çalışmanın birinci kısmını oluşturan amaç, popülizm kavramının bu zamana kadar yapılmış tanımlarına eleştiriler getirerek kavramı bir düzleme oturtmaktır. Çalışmanın ikinci kısmını oluşturan olgu ise örneklemdir. Örnekleme olarak kullanılacak ülkeler, popülist siyaset tarzını yürüten siyasi hareketlerin çok sayıda bulunduğu Latin Amerika coğrafyasından seçilecektir. Söz konusu ülkeler Venezuela ve Bolivya’dır. Venezuela’da popülist siyaset tarzıyla siyaset yürüten Hugo Chavez dönemi ve kitle hareketine verilen isimle ‘Chavismo’ ile Bolivya’da popülist siyaset tarzını kullanan Evo Morales dönemi ve kitlesel hareket olarak ‘Movimiento al Socialismo’, çalışmanın örnekleminin ana parçasını oluşturmaktadır.

Çalışmanın seyri açısından, bu zamana kadar yapılan tanımlara eleştirel yaklaşımla birlikte, bu iki hareketin siyaset tarzının tartışılması çalışmayı bir bağlama oturtmakta ve yapılan eleştirileri destekleyici iki örnek olmaktadır. Aynı zamanda, bu iki hareket arasındaki benzerlikler ve farklılıklar ortaya konularak çalışmanın örneklemini açısından geniş bir bakış açısı sunulmasıyla beraber karşılaştırmalı bir tartışma zemini oluşturulması amaçlanmaktadır.

---

* (Ankara Üniversitesi)

Avrupa'nın Çeperlerinde Sağ Popülizm ve Yeni Kalkınmacılık: Türkiye ve Polonya üzerine Karşılaştırmalı Çalışma

Nezih Onur Kuru*

Çalışmada “yeni kalkınmacılık” ve “sağ popülizm” kavramsallaştırmaları çerçevesinde Türkiye ve Polonya'daki ekonomik ve siyasal dönüşümler analiz edilecektir. Olabildiğinde benzer sistemler karşılaştırmalı metodu perspektifinden, bölgesel güç olmaya aday olan ve Avrupa'nın çeperlerinde (çevre bölgelerinde: Balkanlar-Kafkaslar-Ortadoğu ve Orta ve Doğu Avrupa) etkisini genişletmek isteyen bu iki ülkenin yeni kalkınmacı stratejileri ve bu stratejinin arka planı uluslararası, bölgesel ve yerel düzeylerde incelenecektir. Prof. Ziya Öniş'in değerli katkılarıyla hazırlanan bu çalışmada, Türkiye ve Polonya'da iktidarda olan siyasi partiler “sağ popülizm” kavramlaştırması kapsamında benzer örnekler olarak değerlendirilecektir. Bu kavram kapsamında Adalet ve Kalkınma Partisi (AKP) ve Prawo i Sprawiedliwość (PiS) iktidarlarının seçmen kitleleri ve ulusal burjuvazinin talep ve kimliklerini milliyetçilik ve muhafazakârlık ideolojik temelinde ve güçlü liderliğe dayanan demokrasi anlayışı aracılığıyla nasıl birleştirdiği açıklanacaktır.

Bu çerçevede önce AKP ve PiS iktidarlarının sağ popülizm bağlamındaki benzerlikleri değerlendirilecektir. İki partinin sağ-popülist stratejilerini hangi ekonomik ve kültürel zeminde kurduklarını anlamak için; önce ülkelerin 1980'lerden bu yana tecrübe ettikleri ekonomik dönüşümler ayrıntılı olarak aktarılacaktır. Ekonomik liberalleşme ile ortaya çıkan yolsuzluk ve eşitsizlik temelli adaletsizlik duygularının bu iki partiyi nasıl iktidara getirdiği yansıtıldıktan sonra, bu partilerin 2008 ekonomik krizi sonrasında iktidarlarını sürdürmek için hangi ekonomik stratejiyi uyguladıkları tartışılacaktır. Bu bağlamda Polonya ve Türkiye'nin neoliberal ekonomik prensipleri uygulayan AB ülkeleri ve ABD ülkelerinde yaşanan ekonomik krizin etkisini devletin stratejik rol oynadığı “yeni kalkınmacılık” modeli ile nasıl aşmaya çalıştığı açıklanacaktır. Bu noktada Çin ve Rusya gibi BRICs ülkelerinde izlenen otoriter-stratejik kapitalizm modelinin Avrupa'nın çeperinde yer alan Polonya ve Türkiye'yi nasıl etkilediği de tartışma konusu olarak ele alınacaktır. Devlet ve sermaye grupları arasındaki ilişkilerin seyri de bu kapsamda değerlendirilecektir. Ekonomik tartışmaların yanı sıra, AKP ve PiS iktidarlarının birbiriyle çatışıyor gibi görünen burjuva ve kitlesele seçmen taleplerini milliyetçilik ve muhafazakârlık ideolojileri temelinde nasıl birleştirdiği açıklanacaktır. Sosyo-kültürel toplumsal bölünme hatlarının; söz konusu partilerin kutuplaşma temelli ve güçlü liderliğe dayanan çoğunlukçu demokrasi anlayışı içinde nasıl işletildiği değerlendirilecektir. Her iki ülkede de Batı karşıtlığı ve yerlilik savunusunun kitleleri ve sermaye çevrelerini nasıl birleştirdiği detaylarıyla açıklanacaktır. İki ülke siyasasındaki benzerlik ve farklılıklar “yeni kalkınmacılık” ve “sağ popülizm” kavramsallaştırmalarıyla açıklandıktan sonra, Türkiye'nin bölgesel güç olma yolunda

* (Koç Üniversitesi)

SIYASİ İLİMLER TÜRK DERNEĞİ
XVI. LİSANSÜSTÜ KONFERANSI
7 Aralık 2018, Hasan Kalyoncu Üniversitesi – Gaziantep

---

karşılaşabileceği ekonomik sorunlar ve jeopolitik riskleri Polonya ile kıyaslayarak tartışmaya açılacaktır. Bu noktada AB aday ülkesi Türkiye ve AB üyesi Polonya'nın bölgesel güç olmaya giden "yeni kalkınmacı" yolunda AB'nin etkisi; Levitsky ve Way'in literatüre kazandırdığı nüfuz ve bağlantı mekanizmalarıyla (leverage and linkage mechanisms) açıklanacaktır. AB'nin kurumsal yaptırımları ve önünü açıp desteklediği ekonomik bağlantılar Polonya demokrasisinin işlerliğini sürdürmesine ve Polonya ekonomisinin büyümesini devam ettirmesine yardımcı olurken, üye ülke Polonya'dan farklı olarak, AB'nin etkisi Türkiye üzerinde daha kısıtlı niteliktedir. Bu bağlamda Türkiye demokrasisinde yürütme karşısında diğer erklerin zayıflaması ve Türkiye ekonomisinde dış borç, döviz ve cari açığa bağlı dalgalanmaların nedenlerinin daha net anlaşılması adına Türkiye ve AB ilişkilerinin 2008 ekonomik krizi sonrasındaki seyri ve dönüşümü incelenecektir. Suriye krizinde Türkiye'nin mültecilere yönelik üstlendiği ev sahibi rolünün Türkiye-AB ilişkilerini normatif bir zeminden stratejik bir zemine taşıdığı iddiası bu çerçevede tartışılacaktır.

Yarım Kalan Kemalizm'den Neo-Kemalizm'e

Emre Tekin*

Millî mücadele döneminde temeli atılan ve cumhuriyetin ilanı ile uygulamaya konulan fikirler bütünü, ilk kez 1931 yılında ideolojik bir çerçeveye girerek Kemalizm ideolojisini oluşturmuştur. Ne var ki Mustafa Kemal Atatürk gibi yaşayan bir ideolojinin varlığı Kemalizm'in doktrinleşmesinin önüne geçmiştir. Her fırsatta düşüncelerinin ideoloji tanımına hapsolmasına karşı olduğunu belirten Atatürk, 1938 yılında hayatını kaybettiğinde geriye onun rehberliğinden yoksun, doktrinleşmemiş bir Kemalizm fikri kalmıştır. Böylece 1938 yılında başlayıp günümüze kadar uzanacak olan ideolojik bir kriz ortaya çıkmıştır. Bu durumun bir krize yol açmasının nedeni ise Kemalizm'in Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucu ideolojisi konumunda bulunmasıdır. 1938'den sonra her ne kadar Kemalizm'in bir ideolojiden çok izlenmesi gereken bir doğrultu olduğu düşüncesi savunulsa da yaşayan ideoloji olarak adlandırabileceğimiz Atatürk'ü doğrudan tanımış olanların teker teker hayatını kaybetmesi ile Atatürk'ün kişiliğini örnek alan Kemalizm fikri de giderek zayıflamıştır. Atatürk'ü yalnızca anlatılanlardan ve kitaplardan tanıyan yeni bir neslin yetişmesi ile yarım kalan Kemalizm, yine bu nesil tarafından farklı ideolojilerle birleştirilerek tamamlanmaya çalışılmıştır. Özellikle 1960 sonrası süreçte karşılaştığımız sol Kemalizm ya da sağ Kemalizm gibi yorumlamalar Kemalizm'in bir ideoloji olma yolundaki temel adımı olan altı ilkesinden bazılarını öne çıkarıp geri kalanların ikinci plana atılması ile ortaya çıkmıştır. Yarım kalmış bir ideolojiyi farklı düşüncelerle birleştirerek tamamlamaya çalışmanın yanı sıra, Kemalizm'i kendi açısından yorumlayıp siyasi meşruiyet elde etme çabaları da ortaya çıkmıştır. Bu durumun en zararlı örneği ise her askeri müdahaleye meşruiyet kazandırması amacı ile ordu tarafından yapılan Kemalist propagandadır.

Resmi düşünce tarafından ötelenen İslamcı kesim, Kürt Hareketi ve sol ideolojinin özellikle 1980 sonrası süreçte Kemalizm ile yüzleşmesiyle ülkedeki pek çok sorunun temelleri de erken cumhuriyet dönemine kadar indirilmiştir. Bu sorunların içinde vesayet sisteminden ekonomik sorunlara, azınlık sorunlarından kadın haklarına kadar pek çok konu dahil edilmiştir. Bu bağlamda ele alındığında Türkiye Cumhuriyeti her ne kadar güçlü bir devlet yapısına sahip olsa da kurucu ideolojisinin tamamlanmamış olması nedeniyle yumuşak bir zemine inşa edilmiş bir binaya benzemektedir. Her geçen sene yeni katlar çıkılmakta, zemindeki yük de giderek artmaktadır. Bu nedenle küçük sarsıntılar dahi büyük siyasi krizlere neden olmakta ve bu durumun faturası ise temeli atanlara yani Kemalist anlayışa ve erken cumhuriyete yöneltilmektedir. Ancak bu durumun nedeni Kemalizm değil onun bunca yıl tamamlanamayıp yumuşak bir zemin olarak kalmasında yatmaktadır.

Kemalizm'in yarım kalan doktrinleşme sürecinin tamamlanması, neyin ne anlama geldiği açısından var olan kafa karışıklığını giderecek olmasının yanı sıra farklı

* (Hacettepe Üniversitesi)

SIYASİ İLİMLER TÜRK DERNEĞİ
XVI. LİSANSÜSTÜ KONFERANSI
7 Aralık 2018, Hasan Kalyoncu Üniversitesi – Gaziantep

---

aktörler tarafından siyasi meşruiyet aracı olarak kullanılmasının da önüne geçecektir. Bu sürecin en önemli unsuru da Kemalizm'in temeli olan altı ilkedeki aktif siyaset aracı olanların günümüz şartlarına uyarlanmasıdır. Bunların başında da devletçilik ilkesi gelmelidir. Devletçilik 1930'larda Kemalizm'in en aktif yönlerinden olmasına rağmen mevcut neoliberal düzende karşılık bulamamaktadır. Benzer bir dönüşüm 1996 yılında Birleşik Krallık'ta Labour Party tarafından gerçekleştirilmiş; parti, iç tüzüğündeki devletçi hatta biraz da sosyalist bakış açısının neoliberal döneme ayak uyduran sosyal demokrat bir görünüme bürünmesi ile uzun bir süreden sonra tekrar iktidara gelebilmiştir. Açıklanmaya muhtaç olan diğer ilkeler ise şüphesiz milliyetçilik ve laikliktir. Tanımları var olsa da uygulamaları konusunda büyük boşluk bulunan bu ilkeler farklı yorumlara yer vermeyecek ve farklı kesimlerin tekrar dışlanmalarına kesin olarak engel olacak şekilde yeniden değerlendirilmelidir.

Gelecekteki “Geçmişin” Paradigması: Post-Kemalizm’in “Kurtuluş Savaşı” Anlatıları

Ali Açıkgöz*

Türkiye’nin siyasal tarihinde temel meşruiyet devşirme kaynaklarından olan “Kurtuluş savaşı” özellikle 1980’lerden itibaren yükselen bir eleştiri dalgasına tabi tutulmuştur. Kemalist “resmi tarihe” karşı soldan, liberallerden, Kürt hareketinden, muhafazakar ve İslamcı yazarlar farklı tonlarda eleştirel metinler ortaya koymuştur. Bu metinler sosyal bilimsel bir paradigma olarak “post-kemalizm” parantezinde incelendiğinde, belli temaların ve argümanların ortaklaştığı görülür. Özellikle sol, liberal ve Kürt hareketi kökenlerinden gelen yazarlar Kemalizmin “Kurtuluş Savaşı” anlatısına asli olarak eleştirel metinler ortaya koymuşken, muhafazakar ve İslamcı yazarlar ise eleştirilerin yanında, alternatif “Kurtuluş savaşı” anlatılar da ortaya koymuşlardır. Bu araştırmada post-kemalizmin 1960lardan başlayarak çoğalan ve edebi, akademik ve popüler alanlara yayılan kaynaklar incelenmiştir. Araştırma asıl olarak ideolojik alt-kümelerde üretilen söylemlerin benzerlik ve farklılıklarına odaklanmıştır. Çalışmada eserleri incelenen isimler ise şunlardır: Tarık Buğra, Kemal Tahir, Fikret Başkaya, Ayşe Hür, İsmail Beşikçi, Cemil Koçak , Y. Hakan Erdem, Kadir Mısıroğlu, Mustafa Müftüoğlu, Mustafa Armağan.

* (Bilkent Üniversitesi)

SIYASİ İLİMLER TÜRK DERNEĞİ
XVI. LİSANSÜSTÜ KONFERANSI
7 Aralık 2018, Hasan Kalyoncu Üniversitesi – Gaziantep

Türkiye’de Muhafazakâr, Milliyetçi ve Sol Düşüncelerde Atatürk’ün Siyasal Sembol Olarak Kullanımı

Oğuzhan Koca*

Azınlık kavramının ortaya çıkışı, tarihsel olarak yeni bir olgudur. 16. yüzyılda mutlakiyetçi krallıkların ve buna bağlı olarak da modern ulusların içinde oluşmaya başladığı dönem, ilk azınlıkların da oluşmaya başladığı dönemdir. Ticaret yapmak için gereken güvenliğin bulunmadığı bir ortamda ticaret yollarının güvenliği ve çokhukukluluk sorunlarını çözmek isteyen burjuvazi ile, topraklarını bir ve bütün hale getirmek ve genişletmek isteyen kralların çıkarlarının birleşmesiyle, modern ulusların içinde oluşmaya başlayacağı dönem de başlamış oldu. Burjuvazinin karşısındaki en önemli toplumsal engel olan aristokrat sınıfın Katolikliğine karşı burjuvazi, Protestanlık fikrini öne sürünce de, ilk azınlık da böylece (dinsel azınlık) ortaya çıkmış oldu.

Milletler Cemiyeti (MC) dönemine gelinceye kadar Avrupalı devletler, yüzyıllar içerisinde kendi aralarında yaptıkları savaşlar ve bu savaşlar sonucunda imzaladıkları anlaşmalara yoluyla ve özellikle de Westphalia Antlaşması sayesinde, içlerindeki azınlık sorununu büyük ölçüde çözmüşlerdir. MC döneminde ise ilk kez azınlıkların üç türde; etnik, dilsel ve dinsel azınlıklar türleri olarak tanımlanabileceği resmi söyleme girmiştir. Daha sonra bir de ‘ulusal azınlıklar’ ifadesi terminolojiye girmiş ve azınlıklar dört türde tanımlanmaya başlanmıştır.

Azınlık kavramı, özellikle İkinci Dünya Savaşı’ndan sonra bir hayli ilgiye mazhar olmuştur. Henüz üzerinde anlaşılmış net bir tanımı olmasa da, tanımlama konusunda kayda değer bir ilerlemenin sağlandığı da söylenebilir. Bu tanımlama girişimlerinden biri, ki bu tanımlama literatürde de eksiklerine karşın en genel kabul gören yaklaşımdır, 1977 yılında Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Komisyonu, Azınlıkların Korunması ve Ayrımcılığın Önlenmesi Alt Komisyonu’nun talebiyle, özel raportör olarak atanan İtalyan hukukçu Francesco Capotorti tarafından yapılan tanımlama girişimidir. F. Capotorti, yaptığı tanımında, dördü nesnel ve biri öznel olmak üzere; etnik, dilsel veya dinsel hangi türde olursa olsun, bir toplumsal gruba azınlık diyebilmek için başlıca beş kriter olması gerektiğini ileri sürmüştür. Sonrasında, başta Jules Deschénes ve Asbjørn Eide olmak üzere, çokça azınlık tanımı yapılagelmiştir.

1990’lardan sonra, azınlık haklarına olan ilgi ve saygı, tarihteki en üst seviyesine çıkmıştır. Günümüzde, bir devletin ne ölçüde demokratik ve çağdaş olduğuna karar vermekte bakılan ilk kriterlerden biri, ülkesindeki azınlıklarla olan ilişkisidir. Buna göre, ülkesindeki azınlıkların varlığını kabul etmeyen, zorla asimilasyon veya etnik/dinsel temizliğe maruz bırakan, varlığını kabul etse de ayrımcılığa uğratan veya korumayan devletler, uluslararası konjonktürde çok zor durumda bırakılmaktadır. Ayrıca yaşanan gelişmeler sonucunda, 1991’den bu yana

* (İnönü Üniversitesi)

bir ülkede azınlık olup olmadığı veya hangi grubun azınlık olarak tanımlanıp tanımlanamayacağı o ülkenin kararına bırakılmamakta, bu konuda kararı, azınlıklar meselesiyle ilgili oluşan içtihadı bakarak uluslararası yargı makamları vermektedir. Bu noktada, ülkelerin kendi içinde azınlık olmadığını iddia etmesini engellemek maksadıyla, hukuki azınlıklar ve sosyolojik azınlıklar arasında da bir ayrıma gidilmiştir.

Bu çalışmanın amacı da, azınlık meselesiyle ilgili yapılan tartışmaları ve bir grubun azınlık olup olmadığına karar vermekte kullanılan kriterleri göz önüne alarak, Türkiye'deki Alevilerin azınlık olup olmadığına dair kavramsal bir tartışma yürütmektir. Bu tartışma yürütülürken, özellikle uluslararası kurumlarda yapılan hararetli tartışmalar sonucunda vücut bulan belgelerden yararlanılacaktır. Bu amaç ve veri toplama yönteminden hareketle, ilk olarak, azınlığın ortaya çıkışı, türleri, hukuki ve sosyolojik tanımları, hakları gibi konular üzerinde durulacaktır. Ardından Türkiye'deki azınlık rejimi tartışılacak ve uluslararası camiada meydana gelen tartışmalar ışığında, Alevilerin sosyolojik açıdan azınlık olma kriterlerini ne ölçüde karşıladığından bahsedilecektir. Çalışmanın temel bulgusuna göre, Aleviler hukuki açıdan değil fakat sosyolojik açıdan dinsel bir azınlık konumundadır.

SIYASİ İLİMLER TÜRK DERNEĞİ
XVI. LİSANSÜSTÜ KONFERANSI
7 Aralık 2018, Hasan Kalyoncu Üniversitesi – Gaziantep

Liberalizmin Komüniteryen Eleştirisi

Ali Ekmekçi*

Liberalizm, rasyonel birey kavramını kendisine temel alır ve siyasal düzen önerisini bu temel üzerinden meşrulaştırmaya girişir. Bir tarafta bireysellik/öznelik temeli, diğer tarafta ise ahlaki olarak çoğulcu bir sistem önerisi liberalizmin ana prensipleridir. Liberalizm, bu prensipler üzerinden, kendi içinde tutarlı ve stabil bir sistem kurulabileceği iddiasını taşır. Liberal mirası paylaşan çağdaş teorisyenlerden John Rawls da, rasyonel ve özerk birey anlayışını korurken, farklı görüşler karşısında tarafsız kalacak bir siyasal düzeni, 1971 tarihli A Theory of Justice (Adalet Teorisi) eseri ile inşa etmeye çalışmıştır. Belirli bir iyi anlayışından türetilen kurallara dayanmayıp, farklı toplumsal iyilerin çoğulluğunu esas alan bir kural sistemi inşa etme ve onlara eşit özgürlük alanı tanıma fikri Rawls'un çalışmasının arka planını oluşturmaktadır. Bu tebliğ, bu girişimin ne kadar tutarlı olduğunu tartışmaya açmaktadır. Bunu yapmak üzere ise, komüniteryenizm başlığı altında toparlanabilecek olan düşünürlerin eleştirilerinden yararlanılacaktır. Komüniteryen eleştirilerin Rawls'un teorisinde gördüğü belli başlı sorunlar şunlardır: Toplumsal düzeni inşa etmek üzere, evrensel geçerlilik iddiası taşıyan hipotetik bir başlangıç noktasından hareket etmesi; birey rasyonalitesini çıkar kavramı üzerinden tanımlaması; insanların sosyal olarak inşa edilen varlıklar olduklarını göz ardı ederek atomistik bir birey anlayışı öne sürmesi; belirli bir tarihselliğin ürünü olan önermeleri savunurken bu önermelerin evrensel ve nötr olduklarını iddia etmesi. Komüniteryenlere göre, liberallerin düşündüklerinin aksine, birey toplumsal yaşamı öncelemez; bizatihi toplumsal yaşamın bir ürünüdür. Bununla birlikte komüniteryenler, her türlü siyasal projenin, belirli bir tarihsellik ve yerellik içerisinde geliştiğini öne sürerek liberalizmin önermelerinin evrensellik iddiasını sorgularlar. Tebliğde önce Rawls'un liberal tezlerini gerekçelendirme biçimi ele alınacak olup, sonrasında çalışmanın ana içeriği olan komüniteryen eleştiriler değerlendirilecektir. Bu kısımda, liberalizmin ahlaki çoğulculuk iddialarının içerdiği çelişkili durumlara dikkat çekildikten sonra; son olarak, kendisine yapılan bu eleştiriler sonrasında Rawls'un teorisine yaptığı güncellenmenin söz konusu eleştirilere yeterli düzeyde bir cevap getirip getiremediği tartışılacaktır.

---

* (Üsküdar Üniversitesi)

Açık Toplum ve Düşmanları: Woodrow Wilson ve Liberalizm

Selahattin Kırıl*

Çalışmada Henry Bergson'un ilk olarak ortaya koyduğu açık toplum ve kapalı toplum kavramlarının Karl Popper tarafından kullanımının nasıl olduğu ortaya konacaktır. Sonrasında liberal değerlerin ne olduğu ve açık toplumla olan benzerlikleri ortaya konulmaya çalışılacaktır. Popper'a göre kapalı toplum temelde kabileci topluma geri dönüş ve kabilenin kendine yeterliliğini savunan muhafazakar bir bakış açısıdır. Açık toplum ise siyasi bağımsızlık, insanın devletten önce geldiği ve insan haklarının temel tutulduğu demokratik bir bakış açısıdır.

1913-1921 yıllarında ABD başkanlığı yapan liberal politikacılardan Woodrow Wilson'un 8 Ocak 1918 günlü Kongre toplantısında söylediği 14 maddelik Amerikan savaş amaçlarının liberal değerlere göre değerlendirilmesi yapılacaktır. 14 madde içerisinde yoğun olarak işlenen ulusların kendi kaderini tayin hakkı ile çok uluslu devletlerin parçalanması ve ulus devletlerin kurulması yaşanmıştır. Kurulan ulus devletlerin, kabileci devletler olarak ortaya çıkışı açıklanmaya çalışılacaktır. Bu noktadan sonra açık toplumun zıttı yönde gelişmeler yaşanmış ve milliyetçilik ile totaliter veya otoriter rejimler büyük gelişme göstermiştir. Bu süreç en sonunda İkinci Dünya Savaşına neden olmuştur.

Demokrasi ile yönetilen ve yeni oluşan kapalı toplulukların nasıl totaliter rejimlere evrildiği açıklanmaya çalışılırken, ulusların kendi kaderini tayin hakkının liberal değerlerle uyuşmaması neden olarak öne sürülecektir. Bu noktada liberal değerlerden olan devletlerin piyasalara karışmaması ilkesiyle, yeni kurulan kabileci ulus devletlerin emperyalist çekinceleri karşılaştırılacaktır. Kabileci ulus devletlerin Birinci Dünya Savaşı öncesindeki emperyalist yayılmadan duydukları endişelerin neden devam ettiği açıklanmaya çalışılacaktır. Buna örnek olarak da Milletler Cemiyeti Antlaşması 22. Madde açıklanmaya çalışılacaktır. Milletler Cemiyeti Antlaşması 22. maddesi kısaca manda yönetimlerinin devamını savunmaktadır. Sonrasında Birinci Dünya Savaşını sonlandıran antlaşmaların içeriklerinin ağırlığı ile 1929 ekonomik krizinin bu endişelere eklenmesinin, kabileci ulus devletlerinde yayılmaya başlayacak olan totaliter ve otoriter eğilimlerle birbirini nasıl tamamladığı gösterilmeye çalışılacaktır.

Son olarak günümüzde uygulanan kimi politikaların kapalı toplum yaratmaya çalıştığı örnekler ile açıklanmaya çalışılacak ve gelecekte kapalı toplumların nasıl olabileceği tartışılacaktır. Gelecekteki kapalı toplumların oluşumunda ön planda tutulacak olan başka gezegenlerde kurulması düşünülen kolonilerdir.

* (Isparta Süleyman Demirel Üniversitesi)

SİYASİ İLİMLER TÜRK DERNEĞİ
XVI. LİSANSÜSTÜ KONFERANSI
7 Aralık 2018, Hasan Kalyoncu Üniversitesi – Gaziantep

**Thomas Hobbes ve John Locke'un Siyasal Düşüncesinde Doğa Durumu
Varsayımının Karşılaştırmalı Analizi**

Elifcan Çoruk*

Bu çalışma, siyasal düşünceler tarihi çalışmalarında önemli bir mesele olarak görülen Doğa Durumu varsayımını Thomas Hobbes ve John Locke'un ileri sürdüğü düşünceler ve sıkça temas ettikleri kavramlar temelinde analiz etmeyi amaçlamaktadır. Kuşkusuz siyasal düşünce tarihinde Hobbes ve Locke'un kesiştikleri zeminin dayanak noktası sözleşme fikrinde yatmaktadır. Ancak doğa durumu varsayımı, yaratılacak olan ortaklığın, bir diğer deyişle devletin, temelini oluşturması bakımından sözleşme fikrinden önce var olan bir düzeni nitelemektedir. Buradan hareketle devletin oluşturulma nedenine ve sözleşmenin kurucu niteliğine ilişkin görüşlerin çıkış noktasını oluşturan ve devlet öncesi, ilkel, siyaset öncesi gibi nitelemelerin çatı kavramı olan doğa durumu varsayımına söz konusu düşünürlerin bakış açılarındaki farklılıklar çalışmanın temel aldığı odak olarak seçilmiştir. Yaşadıkları yüzyıl itibariyle yakın tarihleri tecrübe eden Hobbes ve Locke'un doğa durumundan devlete geçiş dinamiklerinde yoğunlaştıkları farklı noktalar bugün akademik olarak devletin oluşumu üzerine yapılan pek çok tartışmanın yapı taşını oluşturmaktadır. Bu yönüyle çalışma gerek düşünürlerin siyasal düşünce tarihindeki yerinden, gerekse de konunun günümüze kadar ulaşan etkisinden destek alarak doğa durumu ve devletin oluşumu ilişkisi üzerinden her iki düşünür arasındaki farklı yansımaları sorgulamayı amaçlamaktadır.

---

* (Hacettepe Üniversitesi)

Güçlü Yürütme: Führer Demokrasisi Ve Führung

Mustafa Karahöyük*

Almanya Cumhuriyeti ya da kavramsallaştırılmış adıyla Weimar Cumhuriyeti, 1. Dünya Savaşının ve Almanya açısından savaşı sonlandıran 1919 tarihli Versailles Anlaşması sonucunda Almanya'nın içerisine düştüğü sosyo-ekonomik buhranın ortasında doğdu. Toplumun ve devletin içerisinde bulunduğu krizi sonlandırmak için iki muhafazakâr düşünür, Max Weber ve Carl Schmitt, sırasıyla, birbirlerinden farklı içeriklerde olan 'Führerdemokratie' ve 'Führung' kavramlarını üretti. İçerikleri farklı olsa da her ikisinin de bağlamı güçlü bir devlet başkanının yani Führer'in idaresindeki devleti işaret etmektedir. Weber'in, Bismarck'ın otoriter yönetimi nedeniyle varlık gösteremeyen burjuvazinin parlamenter kültürü oluşturamaması, Schmitt'in ise aksine parlamentonun burjuvazinin pazarlık yerine dönüşmesi tespitiyle yola çıktıkları süreçte her iki düşünür de sorunu parlamentoda görmüş ve çözümü güçlü başkanda bulmuştur. Bununla birlikte, Weber'in idealize ettiği tarzdaki güçlü yürütmeye sahip rejim 1933'te çökmüş, Schmitt'in açıkladığı rejim ise kendisinin de karşı çıktığı Nasyonel Sosyalist (Nazi) iktidarınca temsil edilmiştir. Zira Weber'in Weimar anayasasını hazırlayan komisyonda bulunması, Schmitt'in ise başlangıçta karşı çıktığı Nazi iktidarının başhukukçusu -kronjurist- olması, her ikisinin kavramlarının siyasal sistemleri etkilediğini göstermektedir.

Bu verilerden hareketle, çalışmada Weber ve Schmitt'in kavramlarının benzeştiği ve ayrıştığı noktalar, kavramların siyasal pratikte yarattığı sonuçlar ve bu kavramların 2000'li yıllarda yeniden gündeme gelen güçlü yürütme talepleri bağlamında ne kadar açıklayıcı olduğu değerlendirilecektir.

* (Beykent Üniversitesi)

SIYASİ İLİMLER TÜRK DERNEĞİ
XVI. LİSANSÜSTÜ KONFERANSI
7 Aralık 2018, Hasan Kalyoncu Üniversitesi – Gaziantep

Antonio Gramsci'nin İntegral Devlet Konsepti

Mustafa Deniz Durdu*

İtalyan düşünür ve siyasetçi Antonio Gramsci'nin Hapishane Defterleri, devletin ne olduğuna ve marksist felsefenin kitlelerle ilişkisi üzerine yürütülen bütünlük bir çalışmanın kendisidir. Bu ünlü eserde Gramsci felsefe ve siyaset arasında idealist yaklaşımları eleştirerek oluşturduğu bağlantıyla tarihin kendisinin sürekli olarak belirli kategorileri ürettiğini ortaya koyar. Marksist felsefenin II. Enteryasyonel tarafından geliştirilen bakış açılarını reddeden Gramsci, pozitivistlikten ve kaba materyalizmden uzaklaşır. Tarihsel materyalizmi mutlak 'tarihsicilik' olarak gören ve düşüncenin mutlak dünyevileşmesini vurgulayan Gramsci, insanı teori ve pratik arasındaki diyalektik ilişkiyi gerçekleştiren (Praksis) özne konumuna getirir. Dolayısıyla tarihsel materyalizm aynı zamanda hümanisttir. Bu bağlamda Hegel'in tarihe yaklaşımından ve siyaseti kurgulamasından etkilenerek Etiko-Politik Tarih yaklaşımı geliştiren Benedetto Croce'nin eleştirisini yapan Gramsci idealist felsefenin tarihsiciliğine karşı da konum alacaktır. Marx'ın etkisinde toplumsal ilişkilerin yapı ve üstyapılar arasında kurduğu diyalektik ilişkinin belirli bir tarihsel bloğa evrildiğini ortaya koyar. Sınıf kategorileri arasında politik bir anlaşmaya dayanarak oluşan bu tarihsel blok belirli bir dünya görüşü çerçevesinde politik bir hedefin gerçekleşmesi hedefini taşır. Oluşan bu tarihsel blok mevcut toplumsal ilişkilerin düzenlenmesinde kendini bulur. Toplumsal formasyonun düzenlenmesi ve sürdürülmesi adına tarihsel bloğun hegemonyası zor ve rıza diyalektiği sayesinde sağlanır. Amerikanizm ve fordizm üzerine yürüttüğü incelemelerde görüldüğü üzere I. Dünya Savaşı sonrasında devletin ne olduğu ve işlevlerini araştıran Gramsci, modern devletin korporatist aşamasının mevcut toplumsal ilişkilerin yeniden kurulması adına İtalya'da faşizmin kullanıldığına kanaat getirir. Politik kargaşanın bir sonucu olarak dönemin tarihsel bloğunu kurmayı başaran Faşist hareket oluşturduğu hegemonyada rıza ve zor diyalektiğini başarıyla sağlar. Bu sebeple devlet 'zor zırhı giydirilmiş hegemonya' olarak karşımıza çıkar. İntegral devlet (Stato integrale) toplumsal ilişkilerin tezahürü olarak bütünlük bir yaklaşıma gönderme yapmaktadır. Sivil toplum ve politik toplum arasında analitik bir ayırım yapan Gramsci, gözlemlenecek olan toplumsal ilişkilerin sivil toplum içerisinde rıza etkisini kullandığını ortaya koyar. Politik toplum zor aygıtını işaret ediyor gibi gözükse de aslında yapılan analitik ayırım diyalektik bir ilişkinin çözümlenmesine işaret eder. Bu sebeple sivil toplum yapılarının üstyapılar alanıyla eklemlendiği yerdir. Politik toplum ise devlet aygıtının işlevinin sürekliliğini yine bu diyalektik ilişki içerisinde sağladığı alan olarak belirir. Dolayısıyla felsefe, kültür, sanat, dil ve siyaset tarihsel bağlamda birbirleriyle ilişki içerisinde gelişen ve mevcut toplumsal ilişkilerin devamlılığını sağlayan hegemonik aygıtların bağlantılı olduğu geniş bir çözümleme nesnesi olarak Marksist devlet kuramının genişlemesine özgün bir katkı olarak belirir. Bu sebeple devletin ne olduğu üzerine düşünmek

* (Yıldız Teknik Üniversitesi)

kategorik olarak özne devlet ve nesne devlet tartışmalarının ötesine geçer. Çünkü devlet, eğer, toplumsal ilişkilerin ürettiği toplumsal formasyonun integral haliye bütünüyle yaygınlaşan ve ayaklarından ters çevrilen bir tarihsel olgu haline gelir. Kapitalist formasyonun kendisinin tarihsel tezahürü olarak sürekli değişen 'zor zırhı giydirilmiş hegemonya' toplumsal olan içerisinde sürekli bir rıza – zor dengesinin kurulmasını gerekli kılar. Bu sebeple; Felsefe, siyaset ve tarih belirli bir dünya görüşünün spekülâtif tezahüründen başka bir şey değildir. Felsefe genel bir kategoriye temsil etmez. Felsefeler vardır ve siyaset sayesinde bu felsefeler arasındaki mücadele aynı zamanda toplumsal dönüşüm mücadelesidir. Tarihin gerçekliğinde yaşanır. Gramsci'nin İntegral devlet çözümlemesi yaşanan bu mücadelenin çözümlenmesinde ve alternatif bir toplumsal formasyonun kurgulanmasında çeşitli araçlar sağlar.

SIYASİ İLİMLER TÜRK DERNEĞİ
XVI. LİSANSÜSTÜ KONFERANSI
7 Aralık 2018, Hasan Kalyoncu Üniversitesi – Gaziantep

Bir Ahlâk-Bilim Olarak Marksizm

Ahmet Vedat Koçal*

Marksizm'in, kurucu düşünürlerinin kişisel özellikleri ışığında Sosyalizm'le çoğunlukla olumsuzlaştırılmış veya nadiren yüceltilmiş ilişkisinin tekilleştirildiği ideolojiye odaklanmış toplumsal yanılmanın yanı sıra, bilimsel bilgi düzeyinin görece yüksek olduğu varsayılan entelektüel ve akademik kamuoyundaki bilinirliğinin de, genellikle sosyal bilim dallarıyla ve özelde siyasal iktisatla sınırlandırılmış bir algı çerçevesinde daraltılmış olduğu, sosyo-kültürel bir gerçekliktir. Oysa Marksizm, başlı başına bir bilim felsefesi kuramı olarak, kendine özgü ve literatürde "Tarihsel Maddecilik/Materyalizm" denilen temel bilimsel araştırma yöntemini içermekten başka, bilimin tüm alanlarıyla ilişkilendirilebilecek bir felsefî öz etrafında inşa edilmiştir. Bunlardan biri de, Felsefe'nin bir dalı olarak Ahlâk Felsefesi'dir. Marksizm'in maddeci felsefî özü ve Sosyalizm'le tekilleştirilmiş bağıntısı etrafında kurgulanan "devrimci" politik kişiliğine atıfla, genellikle idealizmi çağrıştıran Ahlâk felsefesinin karşısında, hiç değilse uzağında durduğuna dair bir düşünsel yanılama üretilmekte ve yaygınlaştırılmaktadır. Oysa Marksizm'in ahlâka yönelimine bakıldığında, "Ahlâk Felsefesi"ne ilişkin bir yaklaşım geliştirmekten öteye, kendi kuramsal özü etrafında, ve önce, ahlâkın bilimsel bir incelemesini gerçekleştirdiği, bu bakımdan, doğrudan doğruya bir "Ahlâk-Bilim" olarak tanımlanmasının daha yerinde olduğu anlaşılmaktadır. Bu bağlamda Marksizm'in Ahlâk-Bilimi, kendi evreninin iki ana eksenini olarak köleci toplumdan kapitalizme sınıflı toplumun bilimsel analizi ve ona karşı seçenek olarak sınıfsız toplum-Komünizm önerisi etrafında biçimlenmekte, bu kapsamda efendi-köle ahlâkî ilişkisinin çağımızdaki sürekliliği olarak burjuva ahlâkının ekonomik determinist tahlili yapılmakta, öte yandan, sınıfsız toplumun eşitlikçi-erdemli ahlâkı kurgulanmakta ve önerilmektedir.

Bu çalışma, Marksizm'in Ahlâk incelemesini, Ahlâk felsefesinin bir yorumu ve bir okulu olarak değil, insanlığın tarihsel öyküsünü bilimsel bir incelenişi olarak ele almak ve tartışmak amacıyla hazırlanmıştır.

---

* (Dicle Üniversitesi)

Derrida ve Konukseverlik Üzerine: Egemenlik ve Sorumluluk Geriliminde Konukseverlik

Burcu Güler*

Söz konusu çalışma Derrida perspektifinden konukseverliğin imkânını ve konukseverliğin dost-düşman ikiliği üzerindeki dekonstrüksiyonunu ele almaktadır. Konukseverlik, sorusu tanımı ve pratik bağlamı gereği zaman kipi parantezine alınarak irdelenmelidir. Arkaik olduğu kadar çağdaş, güncel ve gelecekle de irtibatlı bir meseledir. Etik, hukuki, siyasal, toplumsal ve ekonomik olarak bazı sorulara işaret eden konukseverlik, eşitsiz bir denklem yaratırken, egemenlik ve sorumluluk denklemini de yaratmaktadır. Konukseverliğin egemen ile olan ilişkisi aynı zamanda sorumluluk ve karar, tanıma ve tanınma, etik ve siyasal olan ile irtibatını da bir aciliyet meselesi olarak tartışmanın önemini gözler önüne sermektedir. Egemen ile konukluk arasındaki gerilimli birliktelik dost-düşman belirleniminin bir uzantısı olduğundan, konukseverliğin Derrida tarafından koşullu ve koşulsuz olarak sunulmasına ve incelenmesine yol açmıştır.

Konukseverliğin koşullu ve koşulsuz olarak sunulmasından önce bir konsept olarak konukseverlik, yabancı sorusu ile başlar. Bir insanı, yabancı olarak imlemek kimliğe dair bir belirleme eğilimi taşır. Bu belirleme bir tanımlama sorusu olarak yabancıya sorulur; bu soru aynı zamanda ontolojik olarak onun belirlenimine dair bir sorudur ve konuğu konuk, egemeni de egemen olarak belirleyen bir denklemi kurar. Yabancı, konuk olarak belirlendiği ve tanındığı andan itibaren; egemenin otoritesini, evin sahibini, konukseverlik gücünü elinde tutanı belirler. Yabancı olanı konuk olarak belirleyen egemen, konukseverliğin sınırlarını da kendi normları ve gücü ekseninde belirler. Koşullu olarak karşımıza çıkan konukseverliğin bu hali siyasetin pratik bağlamını, aidiyet normlarını ve adaletin temsilini yasaya dönüştürme tehlikesini yaratmaktadır. Konuğun egemen ile içinde bulunduğu bağlılıkla birlikte sunulan konukseverlik; konuk olana, yabancıya, ötekiye limit sunar ve aynı zamanda da yasaklar koyar. Ancak koşulsuz konukseverlik egemen kimliğinden çok ontolojik olarak dünyada-birlikte-var-olma esasından yola çıkar ve konukseverliğin egemenle olan ilişkisini sekteye uğratır. Koşulsuz konukseverlikte yaşam alanı neresi olursa olsun yabancı olana açılır; yalnızca yabancıya açılmakla kalmaz, tamamıyla öteki olana, muğlak kalana, anonim ve isimsiz olana imkân verilir. Ötekinin gelişi için olanak sağlanır; gelen her kim ve ne olursa olsun, koşulsuz konukseverliğin olması için onların bir koşul veya buyruk altına girilmemesi amaçtır; ne politik ne de etik bir zorunluluk sunulmamalıdır. Konuk, evrensel sorumluluk ilkesi gereğince isimsiz, koşulsuz, yasadışı bir bağlamda kabul edilir. Pratik bağlamı ile imkânsız bir durumu imleyen koşulsuz konukseverlik, konuğun düşmanca değil dostça kabul edilmesine olanak sağlar. Egemeni konuktan ayıran eşik, konukseverliğin olanaksızlığından kaynaklanan imkânına dair bir aporiayı yaratır, bu hali ile koşulsuz konukseverlik

* (Hacettepe Üniversitesi)

SIYASİ İLİMLER TÜRK DERNEĞİ
XVI. LİSANSÜSTÜ KONFERANSI
7 Aralık 2018, Hasan Kalyoncu Üniversitesi – Gaziantep

---

yalnızca özgüllükte, tekillikte ve evrensele karşı filizlenen imkânda mevcudiyet bulur. Bu halde her defasında yeniden kendisini üretmek zorundadır. Her defasında yeniden mevcudiyete gelme, hukuki evrensel normlar tarafından temsil edilme zorunluluğunu sorumluluk ilkesi ile tahrip eder. Böylece ulus-devletlerce ve egemen normlar tarafından tanımlanan konukseverlik yasası mutlak konukseverlik ile geçersiz kılınır.

Onarıcı Adalet Yaklaşımı Kapsamında İnsan Hakları İhlallerinin İncelenmesi

Dila Algan Tezcan*

Bir suç karşısında adaletin tesis edilmesi için yargılama esnasında uygulanacak adalet sistemlerinden biri olan onarıcı adalet yaklaşımı, cezalandırıcı adalet ve dağıtıcı adalet yaklaşımlarından kavramsal, düşünsel ve pratiksel olarak ayrılmaktadır. Cezalandırıcı ve dağıtıcı adalet yaklaşımının dayandığı failin cezalandırılması prensibinden öte mağdurun zararının giderilmesi prensibini temel alan onarıcı adalet yaklaşımı anma törenleri, özür dilemeler, müzeler, tazminatlar, tarih komisyonları, vicdan komisyonları, hakikat ve uzlaşma komisyonları gibi mekanizmalar kullanılarak hayata geçirilir. İnsan hakları ihlallerinin ulusal veya uluslararası mekanizmalar aracılığıyla aydınlatılmasında başvurulan uygulamalardan birisi de onarıcı adalet yaklaşımının işletildiği hakikat komisyonlarıdır. 1970'li yıllardan itibaren kurulmaya başlanan hakikat komisyonları insan hakları ihlallerinin ortaya çıkarılması ve sorumluların yargılanması aşamalarında onarıcı adalet yaklaşımına başvurmaktadır. Bu çalışma, çatışma, iç savaş veya otoriter rejimler yüzünden insan hakları ihlallerine maruz kalmış toplumların geçmişleriyle yüzleşmelerini ve gelecekte uzlaşma içinde yaşamalarını sağlamak amacıyla kurulmuş hakikat komisyonlarından yola çıkarak insan hakları ihlallerinin incelenmesinde onarıcı adalet yaklaşımının nasıl işlediği üzerine odaklanmakta ve neden gerekli olduğu hususunu sorunsallaştırmaktadır.

İnsan hakları ihlallerinin yaşandığı anti-demokratik rejimlerin demokrasiye geçiş dönemlerinde ve liberal demokrasilerde yerli halklara karşı sergilenen tarihsel adaletsizliklerle hesaplaşma süreçlerinde insan hakları ihlallerinin onarılmasına ilişkin uygulamalar onarıcı adalet yaklaşımını çağrıştırmaktadır. Bu uygulamalar arasında en çok başvurulan pratik olan hakikat komisyonları bir toplumun şiddet ve insan hakları ihlaline maruz kalan tarihini ortaya çıkarma, iç savaş, soykırım, diktatörlük gibi dönemlerden sonraki geçiş dönemini hazırlama, toplumun travmalarının üstesinden gelme, mağdurların iyileştirilmesini sağlama gibi amaçlarla kurulmaktadır. Komisyonlar kovuşturmanın yerini almak için değil kovuşturmanın mümkün olmadığı ağır ihlal durumlarında onları açığa çıkarmak için kurulurlar. Bireylerin kaybolan insanların geleceğini veya geçmişteki hak ihlalleri hakkındaki gerçekleri öğrenme hakları aynı anda çok sayıda mağdura ulaşma imkânı olan hakikat komisyonları tarafından gerçekleştirilir.

Cezalandırıcı adaletten farklı olarak, ifa edilen suç hangi kanunu ihlal etti sorusu yerine ifa edilen suç mağduru nasıl zarara uğrattı sorusunu temel alan onarıcı adalet anlayışına göre, suçun kapsamına giren failin ve mağdurun yargılama sürecine doğrudan katılımı ve bu süreci etkilemeleri esastır. Bu adalet anlayışının temel ilkeleri mağdurun desteklenmesi ve iyileştirilmesi, failin işlediği failin sorumluluğunu

* (Marmara Üniversitesi)

SIYASİ İLİMLER TÜRK DERNEĞİ
XVI. LİSANSÜSTÜ KONFERANSI
7 Aralık 2018, Hasan Kalyoncu Üniversitesi – Gaziantep

üstlenmesi, failin mağduru anlaması için diyalog kurulması, failin verdiği zararın onarılması, failin gelecekte suç işlemekten kaçınmasının sağlanması, hem mağdurun hem failin topluma yeniden entegre edilmesi olarak özetlenebilir. Bu yaklaşım teorik ve pratik açıdan içerdiği sınırlılıklar sebebiyle eleştirilse de ağır insan hakları ihlallerinin yaşandığı ve toplumsal yaraların açıldığı ülkelerde cezalandırıcı adaletin toplumların vicdanlarını tatmin etme konusunda eksik ve yetersiz kaldığı durumlarda bu adalet anlayışına başvurulduğu görülmektedir. Çalışmanın iddiası hakikat komisyonlarında deneyimlendiği gibi ağır insan hakları ihlallerinin incelenmesinde tek başına cezalandırıcı adaletin yeterli olamayacağı; onarıcı adalet yaklaşımıyla birlikte işlerlik kazanması durumunda toplumların demokratik geçiş süreçlerine fayda sağlayacağı yönündedir.

Bildiride ilk olarak onarıcı adalet yaklaşımına, bu yaklaşımın tarihsel çerçevesine ve insan hakları bağlamındaki yansımalarına yer verilecektir. Ardından bir onarıcı adalet mekanizması olarak hakikat komisyonlarının geçmişi ve onarıcı adalet kapsamında değerlendirmesi ele alınacaktır. Son olarak insan hakları ihlallerinin incelenmesinde onarıcı adalet yaklaşımının kullanımı en bilinen hakikat komisyonlarından Güney Afrika Hakikat ve Uzlaşma Komisyonu deneyimi ele alınarak irdelenmeye çalışılacaktır.

Rapçinin Gözünden Rap'e Bakmak: Sınıfsal Bir Analiz

Hazal Çakmak*

Kökleri Almanya'daki Türkiyeli göçmenlerin bu müziği icra etmeleriyle başlayan ve 1980'lerin ikinci yarısına uzanan Türkçe sözlü rap müzik, ülkemizde ilk kez 1995'te bandrollü bir albümlerle var olmuş ve günümüze kadar çeşitli zamanlarda çeşitli yoğunluklarda popülerleşerek kendisine piyasa içerisinde yer bulmuştur. Bu çalışma, Türkiye'de rap müziğin, bu müziği kendi kemik kitlesi dışında başka kitlelere de duyurmasını sağlayan ve kırılma olarak nitelendirilebilecek önemli olayları ele alarak, müziğin şu an bu kadar popüler olmasına zemin olan yolu tarihsel olarak ortaya koymaya çalışacaktır. Ancak rapin bugün yaşadığı kırılmayı daha öncekilerden farklı kılan en önemli etmen, bağımsız müzik dinleme platformlarında şu ana kadar görülmemiş dinlenme oranlarına sahip olması ve bu oranların sadık rap müzik dinleyicisi kitlesinin kat be kat üzerinde olmasıdır. Bu durum gösteriyor ki; 1970'lerde Amerikalı göçmenlerin protest duruşlarını, ezilmişliklerini ve taleplerini dile getirmek için meydana getirdikleri rap müzik, bugün Türkiye'de kendisini kitlelere açan ve piyasada kendisine yer edinen bir müzik türüne evrilmiştir. Ancak şunu belirtmek hayati önem taşımaktadır ki, bu evrim süreci rapin protest duruşundan bir şey eksiltmemiştir. Müzik tarzı ve işlediği konular elbette çeşitlenmiştir; ancak protest sözlü Türkçe rap müzik, toplumdaki politik suskunluk ve sinmişliğin aksine bu alanda genişçe bir yer kaplamaktadır. Bu değişimi/dönüşümü analiz ederken, içerisinde bulunduğumuz mevcut sosyo-ekonomik ve politik koşulları da göz önünde bulundurarak yapacağımız bir değerlendirme elbette ki daha yerinde olacaktır.

1980'li yıllardan itibaren tüm dünyada yaşanan neoliberal dönüşümün yarattığı pek çok tartışma günümüzde halen sürmektedir. Bunların en güncel olanlarından bir tanesi ise prekarya/prekaryalaşma tartışmasıdır. Bu tartışma, ekonomik olarak yaşanan dönüşümün bizleri, bu zamana geçerli olan alt-orta-üst sınıf kavramlarının geçerliliğini yitirmiş olabileceğine dair düşünmeye zorlamaktadır. Kavramın kaynağı olan İngilizce 'precarious'un hem Türkçe karşılığı, hem de prekarya çalışmalarının anahtar kavramı olan "güvencesizleşme", bugün hem bireysel hem toplumsal anlamda ülkemizde de etkisi derinden hissedilen süreçler doğurmaktadır. Bireyin hayatını yalnız, güvencesiz, umutsuz ve yarınına dair herhangi bir birikim kenara koyamadan geçirdiği, hayatını idame ettirmek için çalıştığı, karşısına çıkan fırsatları değerlendirerek, günlük yaşadığı ve bir işe sahip olmasının yarınına dair güvence kaynağı oluşturmadığı bir düzen içerisinde yaşamakta olduğumuzun vurgusunu yapan prekarya çalışmaları, 2009 yılında Guy Standing tarafından ortaya atılmıştır.

İşte tam da bu dönüşüm ışığında rapin güncel sürecini analiz etmek, rap müziğin prekaryalaşan toplumun duygu ve düşüncelerini temsil eden müzik tarzı

* (Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi)

SIYASİ İLİMLER TÜRK DERNEĞİ
XVI. LİSANSÜSTÜ KONFERANSI
7 Aralık 2018, Hasan Kalyoncu Üniversitesi – Gaziantep

---

olabileceği sorgulamasıyla yaklaşmak, toplumun ufak da olsa bir kısmını anlamamızı sağlayabileceği için önem arz etmektedir.

1968 Kuşağında Feminizm

Cansın Kahyalar*

Çalışmanın ilk bölümünde Feminizmin doğusunda etkili olan insan hakları bildirgesinin ortaya koyulduğu zaman karşılaşılan tepkiler kadınların giyotine çıkarılıyorken kadınların ilk istekleri olan kürsüye çıkma hakkının istenilmesi ve bunun başarısız olma nedenleri ele alınacaktır, ikinci bölümünde ise 3 dalgada oluşan kadın hareketlerini görülecektir: Birinci dalgada kadın hareketinde temel yurttaşlık ve haklarını elde etmek için verdikleri mücadeleyi kapsayan bir harekettir yani bir eşitlik ve özgürlük hareketidir. Fransız devrimi ile gelen eşitlik özgürlük ve kardeşlik sloganının neden kadın hareketi için başarılı olamadığı sorgulanmıştır. İkinci dalga kadın hareketinde ise erkekler ile eşit haklara sahip olmayı amaçlayan bir harekettir yani kadınlarında polis asker olabilmesi istenilmiştir erkeğin hakim olduğu tüm kurumlarda kadının da olması gerektiği savunulmuştur. Üçüncü dalga kadın hareketinde ise bu dalgada bir çelişki göze çarpar bütün yapılan hareketlerin sadece beyaz kadınlar için mi sorusu gündeme gelmiştir çelişki ise şu noktada ortaya çıkar 1 ve 2 dalgada kadın hakları iken feministlerin kendi içinde olan bir çatışmasıdır 3. dalga ikinci bölümde ise yeni feminizmin söylemini ele alınacaktır 1960-1968 kuşağında göze çarpan 'Women Liberal Kadınların Kurtuluş Hareketi' göze çarpmakta öteki kalmak istemeyen kadınların 'çiçek çocukları' ile hareketlenmesi ele alınacaktır 3. bölümde ise Türkiye'de Feminizmin doğuşu; Feminizmin Türkiye'deki aşamaları feminizmin Türkiye'deki etkisi çıkan dergiler gazeteler filmler siyasilerin feminizme karşı bakış açılarına değinilecektir. Son bölümde ise feminist örgütlenme ve kurumlar ele alınacak feminizmin için en önemlisi olan dergilerin vakıfların ortaya çıkışı kadın eserlerin KA-DER vb. ortaya çıkışına değinilecektir.

* (Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi)

SIYASİ İLİMLER TÜRK DERNEĞİ
XVI. LİSANSÜSTÜ KONFERANSI
7 Aralık 2018, Hasan Kalyoncu Üniversitesi – Gaziantep

21. Yüzyılda Toplumsal Hareketler Ve Prekarya İlişkisi

Pelin Arslan*

Arap Baharı'ndan İspanya'daki Los Indignados'a (Öfkeliler Hareketi) ve Occupy Wall Street'e (İşgal Et Hareketi) dağılarak dünyanın birçok farklı noktasında bazen ortak bazense farklı sloganlar altında birleşen toplumsal hareketler neoliberal sosyoekonomik düzenlemelerin yarattığı dönüşümlerden bağımsız düşünülemez. Bu sebeple makalenin amacı 21. yüzyılın başında ortaya çıkan toplumsal hareketlerin, neoliberal kapitalizmin yarattığı toplumsal dönüşümler ilişkisini ortaya koymaktır. Teknolojik gelişmeler ve küreselleşme ile birlikte toplumsal hareketlerdeki değişimler kapitalizmin tarihselliği üzerinden okunmuştur. Ayrıca güncel toplumsal hareketler analizlerinde sıkça kullanılan sınıf kavramı prekarya özelinde tartışmaya dahil edilmiştir.

Örgütlenme biçimlerinin ve taleplerin kendinden önceki dönemlere göre sürekliliğe sahip olsa da dönemin sosyoekonomik olarak kopuş özelliklerini taşıdığı görülmektedir. 1980 sonrası toplumsal hareketlerin söylemleri ve taleplerini belirleyen ana başlıklar ekonomik eşitsizlik ve temsiliyetin dönüşmesidir.

Makale, 21. Yüzyıla girerken gözlemlemeye başladığımız toplumsal hareketlere dair bir inceleme sunmaktadır. Bu doğrultuda küreselleşme sonrası işin ve çalışma koşullarının değişmesinin toplumsal alanda ortaya çıkardığı yeni toplumsal katmanlar irdelenecektir. Güncel toplumsal hareketler analizlerinde sıkça kullanılan kavramlardan biri prekaryadır. Prekarya iki temel bileşenden oluşmaktadır. Bunlardan ilki güvencesizliktir. Güvencesizlik neoliberal ekonomik düzenlemeler sonrası iş ve gelecek güvencesinin ortadan kalkmasını ifade eder. İki kutuplu dünyanın yerini sermayenin sınırsız hareket edebileceği kadar geniş ve muğlak bir düzene bırakması sonrası bireyler için bir sonraki gün ne olacağını tahmin edemeyecekleri belirsiz koşulları doğurmuştur. Örgütlenmenin, sendikacılığın ve temsiliyetin daraltılması toplumsal yapıda güvencesiz bir kalabalığın oluşmasına sebep olmuştur.

Prekaryanın ikinci ayağı esnekleşmedir. Esnekleşme; çalışma koşullarının değişmesi ile doğrudan ilişkilidir. Çalışma koşullarındaki değişme bireylerin yaşamını parçalamakta ve istikrarsızlığı beraberinde getirmektedir. İşsizliğin yüksek maliyeti karşısında bireyler yarı zamanlı (part-time), tam zamanlı, evde çalışma (home office), deneme süreli ya da çağrı üzerine çalışma gibi yeni iş sözleşmeleri aracılığıyla istihdam edilmektedir. Bunun kısa süreli sonuçları ise iş hayatı, özel hayat veya çalışma saati, boş zaman gibi kavramlar arasında parçalanmış bireyler yaratmasıdır. Sürdürülebilir bir istihdam için kişilerin iletişim araçları üzerinden sürekli ulaşılabilir olmaları ve güncellemeleri takip etmeleri gereklilik olarak görülmektedir.

* (İstanbul Üniversitesi)

Neoliberalizmin ideolojik olarak beslendiği güçlü kanallardan biri olan liberal bireyci söylemin bu dönemde tekrar hegemon hale gelmesi; işsiz kalmanın bireyin kapasite sorunu olarak görülüp, iş bulmanın bireyin kendi başarısı olarak sunulmasını beraberinde getirmiştir. Kişilerin kendilerine ne kadar yatırım yaptığına bağlı olarak gelişen iş bulma yeteneği, bireylerin bizatihi sermaye haline gelmesine sebep olmuştur.

Bireyler için kalifiye olmak ya da bir diplomaya sahip olmak bir önceki dönemde yeterli kabul edilmektedir. Ancak neoliberalizm ve daha sonrasında küreselleşme ile birlikte bu kriterlerin güvenli ve iyi standartlara sahip bir hayata sahip olabilmek için yeterli olmadığı ortaya çıkmıştır. Hayat standartlarını yükseltilen taşıyabilmenin esas şartı, bireyin kendine yatırım yapması ve karşısına çıkan fırsatları iyi değerlendirerek risk alabilmesidir. Bu durum güvencesiz bireylerden oluşan ve sınıf olup olmadığı hala tartışmalı olan prekaryanın sosyoekonomik krizlerden en hızlı etkilenen toplumsal yapı haline gelmesini sağlamıştır. Güvencesizlik sebebiyle siyasi ve ekonomik her türlü düzenlemeden kolayca etkilenen prekaryanın aynı doğrultuda tepki gösterebilme yeteneği geliştirmesine sebep olmuştur. Bu sebeple makale boyunca 17 Aralık 2010 tarihinde tek geçim kaynağı olan sebze tezgahının elinden alınması sonrası kendini ateşe veren Muhammed Buazizi ve ardından Arap Baharı'nın fitilini ateşleyen toplumsal hareketler dalgası incelemenin temel konusu olacaktır.

SIYASİ İLİMLER TÜRK DERNEĞİ
XVI. LİSANSÜSTÜ KONFERANSI
7 Aralık 2018, Hasan Kalyoncu Üniversitesi – Gaziantep

'Küresel Güney'de Cömert ve Kapsayıcı Refah Devlet Rejimine Yol Açan Faktörler: En Farklı Sistemler Tasarımına Dayalı Bir Tipolojik Teori

Alper Şükrü Gencer*

Neden bazı gelişmekte olan ülkeler zaman içerisinde daha cömert ve kapsayıcı refah devleti rejimi (RDR) geliştirmişken diğerleri bunu gerçekleştirmemiştir? Gelişmekte olan ülkelerin RDR'lerini hangi faktörler etkilemektedir? Küresel "Kuzey" in gelişmiş ülkeleri için, kuzey RDR çeşitlerini tanımlayan ve analitik olarak inceleyen çok sayıda çalışma olmasına rağmen, küresel "Güney" deki RDR'lerine ilişkin literatür, birçok açıdan zayıf kalmıştır. Yine de dinamik nüfusları, güçlü ekonomileri ve çeşitli siyasi sistemleri ile küresel düzende ağırlık kazanan küresel 'Güney'in sahip olduğu çeşitli RDR'leri ve bu RDR'lerin farklılaşmasına yol açan faktörler araştırılmaya değerdir. Bu makale, gelişmekte olan ülkelerde daha cömert ve kapsayıcı RDR'ye yol açan önemli politik, sosyoekonomik ve tarihsel faktörleri keşfetmeyi ve tanımlamayı amaçlamaktadır. Brezilya, Çin, Hindistan ve Türkiye'ye dayanan endüktif bir tipolojik teori sunan çalışma, gelişmekte olan bir ülkenin, bugün daha cömert ve kapsayıcı bir RDR geliştirmesi için üç tarihsel, sosyoekonomik ve politik koşulu yerine getirmesi gerektiğini göstermektedir: (i) Daha önce çeşitli sosyal güvenlik politikaları ile deney yapma ve kurumsal altyapı kurma fırsatı sağlayan uzun bir ithal ikameci sanayileşme (IKS) süreci izleme, (ii) iktidardaki elitleri uzlaştırmaya ve refah imtiyazları vermeye zorlayan, neoliberal geçişi takiben yoksulların örgütlü, çekişmeli siyaseti deneyimleme ve (iii) farklı toplumsal kesimlerden kaynakları başkalarına yeniden dağıtmak için yeterli devlet kapasitesini geliştirme. Bu tipolojik teori, aynı zamanda Endonezya ve Filipinler gibi daha az gelişmiş RDR'deki vakalarla da kanıtlanmaktadır.

* (Koç Üniversitesi)

Küresel Servet Eşitsizliği ve Bir Kritik Vaka Olarak Türkiye

Ezgi Özçelik*

Ekonomik eşitsizlik literatürü son yıllarda artan ülke içi gelir eşitsizliklerini açıklamada yetersiz kalmıştır. Gerek bu sebeple gerekse zenginlerin mal varlıkları ve lüks yaşamlarının artan görünürlüğü neticesinde, küresel servet eşitsizliğindeki artışın doğru şekilde analiz edilmesi giderek daha da gerekli olmuştur. Özellikle küresel finansal krizden bu yana eşitsizlik alanında önde gelen akademisyenlere ek olarak finansal kuruluş ve uluslararası örgütler de servet eşitsizliği üzerine çok sayıda araştırma yürütmüş ve kapsamlı raporlar yayınlamışlardır. Yayımlanan güncel raporlar ülkeler arası eşitsizliğin aksine ülke içi ve küresel servet eşitsizliğinin artmakta olduğunu ortaya koymaktadır. Bu raporlardaki ülke içi servet eşitsizliği sıralamalarında Türkiye'nin Rusya'dan sonra en eşitsiz dağılıma sahip ülke olduğu görülmektedir. Bu çalışma Türkiye'nin ülke içi servet dağılımındaki son yıllarda gerçekleşen değişimleri küresel ve karşılaştırmalı bir bakış açısıyla analiz etmeyi amaçlamaktadır. Türkiye'nin sıralamalardaki güncel konumunu kritik bir vaka olarak değerlendiren bu çalışma, ayrıca bu vakanın gelişmekte olan ülkelerdeki ekonomik eşitsizlik eğilimlerini anlamlandırmada sağlayabileceği katkıyı ele almaktadır.

* (Koç Üniversitesi)

SIYASİ İLİMLER TÜRK DERNEĞİ
XVI. LİSANSÜSTÜ KONFERANSI
7 Aralık 2018, Hasan Kalyoncu Üniversitesi – Gaziantep

Suriye İç Savaşı Döneminde Türkiye'nin Bölgesel Devlet-Dışı Aktörlerle İlişkileri: PKK/PYD ve KDP Vakaları

Merve Keskin*

Türkiye 1984'ten beri kendisine yönelik en büyük güvenlik tehdidi olarak tanımladığı Kürdistan İşçi Partisi (PKK) ile geniş kapsamlı ilk barış görüşmelerine 2009 yılında başladı. Bu görüşmeler Türkiye'nin yalnızca PKK ile değil Adalet ve Kalkınma Partisi (AKP) yönetime geldiği ilk yıllardan itibaren ilişkileri giderek artmış olan Irak Kürdistan Bölgesel Yönetimi ve Suriye Hükümeti'nin güçlerini çekmesinin ardından Kuzey Suriye'de güçlenen Demokratik Birlik Partisi (PYD) ile ilişkilerinin de artması anlamına gelmiştir. Ancak Türkiye ve bölgede Kürt siyaseti yapan devlet dışı aktörler arasında iyi ilişkiler Suriye İç Savaşı'nın değişen dengelerinden payını almış ve Kobani Savaşı'nın ardından ilişkiler hiç olmadığı kadar gerilemiştir. Bu makalede, Suriye'de yaşanan iç savaşın dinamiklerinin bölgede Kürt siyaseti yapan devlet dışı aktörlerin kurdukları siyasi iş birlikleri üzerindeki dönüştürücü etkisi ve Türkiye ile bu aktörler arasındaki ilişkilerin dönüşümü incelenecektir. Bu bağlamda cevaplanmak istenen soru Türkiye'nin 2009 yılı itibariyle Kürt Açılımı kapsamında yaptığı politikaların, kurduğu bölgesel güvenlik ve iş birliği stratejilerinin geri döndürülmesi güç bir biçimde bozulmasında ulusal, bölgesel, uluslararası ve devlet-dışı aktör ve dinamiklerin etkisinin ne olduğudur. Bu çalışma öne attığı araştırma sorusunu cevaplarken tarihsel ve karşılaştırmalı bir metodolojik yaklaşım kullanarak Türkiye'deki güvenlik ve dış politika çalışmalarına güncel bir perspektif getirmeyi amaçlamaktadır.

---

* (Koç Üniversitesi)

Direnışı Benimseyenler: 2013 Gezi Parkı Eylemlerine Katılan Orta Sınıfı Küresel Bağlamda Yeniden Değerlendirmek

Batuhan Eren*

2013 yılının Haziran ayında gerçekleşip Türkiye'nin siyasi tarihinde önemli bir yer tuttuğu konusunda hemfikir olunan Gezi Parkı eylemlerini seyreden günlerde akademide baş gösteren önemli tartışmalardan biri orta sınıfın Gezi Parkı eylemlerindeki yeri ve önemi üzerine olmuştur. Özellikle orta sınıfın eylemlerdeki nicel varlığı üzerinden şekillenen bu tartışmalarda, Çağlar Keyder ve Cihan Tuğal gibi isimler eylemleri orta sınıf üzerinden okuyup bu doğrultuda eylemleri orta sınıfın şekillendirdiği küresel bir bağlama oturtmaya çalışırken, Korkut Boratav, Erdem Yörük ve Ahmet Tonak gibi isimler ise bu yaklaşıma karşı çıkarak eylemleri sınıflararası bir koalisyon temeline oturtan analizler yapmak üzerine yoğunlaşmışlardır. Bu tartışmalar üzerinden şekillenen bu makalenin amacı ise, birbiriyle ters düşen bu iki görüşü birbirini tamamlayacak şekilde ele alarak orta sınıfın eylemlerdeki yerini anlamak üzere yeni bir kavramsal ve bağlamsal çerçeve ortaya koyabilmektir. Bu doğrultuda, orta sınıf, toplumsal hareketlerin difüzyonu teorisi bağlamında yeniden ele alınarak nicel üstünlük tartışmalarının ötesine geçecek bir yaklaşım ile 2008'den beri süregelen küresel eylem dalgasını Türkiye bağlamında benimseyen (adopter) grup olarak yeniden bir değerlendirilmeye tabi tutulacaktır. Bu yeni yaklaşımın neticesinde, nicel üstünlük üzerinden şekillenmiş olan orta sınıf tartışmalarının ötesine geçilerek orta sınıf üyelerinin 2013 Gezi Parkı eylemlerindeki yeri ve önemi daha doğru değerlendirilebilecek ve bu yerel gözükten eylemlerin küresel olarak devam etmekte olan 2008-sonrası eylem dalgası ile ilişkisi ortaya çıkartılarak Türkiye'nin küresel bağlamdaki yerini anlayabilmek adına literatüre bir katkı sağlanacaktır.

* (Koç Üniversitesi)

SİYASİ İLİMLER TÜRK DERNEĞİ
XVI. LİSANSÜSTÜ KONFERANSI
7 Aralık 2018, Hasan Kalyoncu Üniversitesi – Gaziantep

**Kitlesel Sığınma Hareketlerine Yönelik Devlet Stratejileri için önerilen
Tipolojik Teori**

Salih Tosun* ve Enes Ayaşlı**

Son yıllarda meydana gelen kitlesel sığınma hareketleri, açık ve kapalı sınır politikaları ya da göç sonrası mültecilere sağlanan entegrasyon provizyonları gibi hususlar, devlet politikalarındaki varyasyonları görünür kılmakla beraber, bahsi geçen varyasyonların nedenlerine ilişkin tartışmaları da beraberinde getirmiştir. Çıkış noktasında referans alınan iki temel soru, bu tartışmanın özünü kavrama noktasında önem arz etmektedir: Kitlesel sığınma hareketlerine yönelik devlet stratejileri neden birbirinden farklıdır? Açık kapı politikasını takip eden entegrasyon ajandası ile dışlayıcı uygulamaları önceleyen devlet pratikleri arasındaki değişimi açıklayan faktörler nelerdir? Bu sorular üzerine inşa edilen bu araştırma öncelikle kitlesel sığınma hareketleri sırasındaki “devlet stratejilerini” anlamak için açık-kapsayıcı, açık-dışlayıcı ve kapalı olarak 3 farklı tipoloji önermektedir. Bahsi geçen devlet stratejileri sınır ve entegrasyon politikalarının kapsamına göre sınıflandırılmıştır. Ek olarak, devlet stratejilerinde görülen farklılıklar algılanan etnik tehdit, algılanan fayda ve ekonomik tehdit eksenleri etrafında şekillenen tipolojik teoriyle açıklamaktadır. Ardından, çalışma tarihsel ve karşılaştırmalı bir vaka analizi ile Türkiye’ye üç farklı zamanda gerçekleşmiş olan kitlesel sığınma hareketlerinin (1989’da Bulgaristan’dan, 1991 yılında Irak’tan gelen kitlesel sığınma hareketleri, 2011’den bu yana süren Suriyeli sığınmacılar olgusu) süreç takibini yaparken, vakaların önerilen tipoloji bağlamında tanımlanmasını ve Türkiye’nin sığınma hareketlerine yönelik devlet politikaları bağlamında teori üreten potansiyelinin açığa çıkarılmasını amaçlamaktadır. Tüm bunlar önerilen tipoloji ve tipolojik teorinin açıklayıcı niteliğine dayandırılmaktadır.

* Koç Üniversitesi

** Sakarya Üniversitesi

Tarihi Olay: Brexit ve Avrupa Birliği'nin Geleceği Hakkında Bir Değerlendirme

Ayşen Keklik*

Avrupa Birliği, Avrupa'yı tek bir çatı altında birleştirme fikrinin en başarılı halidir. Avrupa Topluluğu'nun ilk genişlemesi; 1973 yılında İngiltere, Danimarka ve İrlanda'nın üyeliği ile başlamış olup, bugün ise 28 üyeli bir birlik halini almıştır. Britanya'nın çıkışıyla birlikte bu birlik 27 üyeli olacaktır. Bu devasa yapı, 1945'ten bu yana Avrupa için bir barış projesi olarak varlığını sürdürmektedir. İngiltere, Avrupa Birliği'nden ayrılmak isteyen ilk ülkedir. Brexit kelime olarak "Britain" (Britanya) ve "exit" (çıkış) sözcüklerinin birleşiminden oluşmaktadır.

Birleşik Krallık'ın Avrupa Birliği'nden ayrılması; çeşitli kişiler, çıkar grupları ve siyasi partiler tarafından Birleşik Krallık'ın 1973'te Avrupa Ekonomik Topluluğu'na katılmasından beri yürütülen bir siyasi hedef. Bu konudaki ilk referandum 1975'te yapılmış ve bu referandumda seçmenlerin yüzde 67'si üyeliğin devam etmesi yönünde oy kullanmıştır. 2016'da bir kez daha referanduma gidilmiş ve 2016 yılında yapılan referanduma göre halkın yüzde 52'si AB'den çıkılması, yüzde 48'i ise AB'de kalınması yönünde oy kullanmıştır. Referandumdan birbirine yakın iki sonuç çıkması, bu süreci farklı bir boyuta taşımıştır. Avrupa Birliği karşıtı olan Brexit destekçilerinin sunduğu argümanlar; dünya ekonomisindeki gelişmeler ile Avrupa Birliğine yönelen kaynaklı göç dalgasının önemli payı olduğu şeklindedir. 2008 yılında başlayan küresel kriz, Avrupa Birliği'nin ekonomisi güçlü olmayan ülkelerini büyük borç krizine sürüklemiştir. Örneğin, Yunanistan için önerilen istikrar paketinin maliyetinin önemli bir kısmının İngiltere tarafından karşılanması, ekonomik bir sorun yaratmıştır. Aynı zamanda, AB üyeliği nedeniyle Britanya'nın egemenlik haklarının zayıflaması iddiaları da Brexit referandumunda çıkan sonucun şekillenmesinde etkili olmuştur. Referandumda ayrılma kararının çıkmasının ardından, iç siyasette de değişiklikler olmuştur ve yeni bir sürece girilmiştir. İki yıllık müzakere süreci ve tamamen bağları koparmak için geri sayım başlamıştır. Kaçınılmaz olarak, gerek AB bütçesine yaptıkları ödemelerden ve gerekse Avrupa Birliği'nden gelen emirlere uyma konusunda isteksiz olan İngilizler, patlak veren göçmen kriziyle de birlikte AB'den çıkarak tekrar ülkelerinin kontrolünü sağlamak istemektedirler.

Sonuç olarak bu çalışmada, İngiltere'nin AB'den ayrılmak istemesinin nedeni, Brexit süreci ve Avrupa Birliği'ni bekleyen değişimlerin incelenmesi hedeflenmiştir.

* (Marmara Üniversitesi)

SIYASİ İLİMLER TÜRK DERNEĞİ
XVI. LİSANSÜSTÜ KONFERANSI
7 Aralık 2018, Hasan Kalyoncu Üniversitesi – Gaziantep

Enerji Bağlamında Avrupa Birliği ve Rusya İlişkileri

Seda Hanegelioğlu*

Soğuk Savaş döneminde Avrupa Kıtası için en önemli tehdit konvansiyonel ve nükleer askeri gücü nedeniyle Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği (SSCB) olmuştur. Sovyetler sonrası Rusya Federasyonu ile Avrupa ilişkileri iki ülke arasında hukuki, ticari ve farklı alanlarda yapılan işbirliği çerçevesinde şekillenmiştir. 1960'lı ve 1970'li yıllarda Avusturya ve Batı Almanya'nın boru hattı projeleri ile Avrupa'nın Rusya ile olan enerji ilişkileri başlamıştır. Bu projeler sayesinde Sovyet gazı Batı Almanya ve Avusturya'nın enerji kaynaklarının çeşitlenmesine ve böylece o dönem için Orta Doğu'ya olan bağımlılıklarının azalmasına neden olmuştur. Avusturya, Batı Almanya gibi ülkelerin ilişkileri Sovyet döneminde başlamasına rağmen AB'nin Rusya ile olan ilişkileri 1990'larda başlamıştır. Özellikle 1995 yılında Finlandiya'nın AB'ye üye olması, AB'nin Rusya'nın komşusu olmasına yol açmıştır.

Doğalgazdan, petrole; kömürden nükleere kadar birçok alanda dünya enerji pazarının en önemli aktörlerinden biri olan Rusya; bu avantajını hem ekonomik hem de siyasi amaçları için kullanmaktan çekinmemiştir. Enerji, uzun yıllardır Rusya'nın ilişkide olduğu ülkeleri istediği çizgiye çekebilmek için kullandığı stratejik bir enstrüman olmuştur. Doğalgaz piyasasında ülkeye göre fiyat uygulamasını tercih eden Rusya, politik tavizler alabilmek amacıyla enerji ihraç ettiği ülkelere özel fiyat indirimleri uygulamaktadır.

Ancak son dönemlerde Batı ile ilişkileri gerilen Moskova yönetimi, şimdilerde bir yandan elindeki bu gücün değersizleşmesini önlemeye çalışmakta, diğer yandan da yeni pazar arayışlarını sürdürmektedir. Avrupa'ya enerji naklinde Ukrayna ile yaşanan krizin ardından alternatif arayışlarına giren Ruslar'ın Güney Akım'la alakalı ilk hamlesi Bulgaristan'ın red cevabıyla rafa kalkmış; sonrasında Ankara yönetimiyle üzerinde uzlaşılan Türk akımı da iki ülke arasındaki gerginliği büyümesiyle başarısız teşebbüslerden biri haline gelmiştir.

Avrupa Birliği ülkeleri arasında Rusya'ya enerji bağımlılığı ülkeden ülkeye değişiklik göstermektedir. Rusya'ya coğrafi yakınlığı bulunan bazı Doğu Avrupa ülkeleri örneğin; Estonya, Letonya ve Litvanya gibi ülkeler yüzde yetmişlerin üzerinde bir bağımlılığa sahiptir. Bu çalışmada Rusya ve Avrupa Birliği arasında enerjiye dayalı ilişkilerin tarihsel gelişimi ve iki ülke arasındaki önemli antlaşmalar incelenerek, her iki gücün kendi ulusal ve bölgesel çıkarları doğrultusunda kendi kırılganlıklarını azaltmak adına geliştirdikleri politikalar irdelenecektir.

* (Yeditepe Üniversitesi)

Göç ve Güvenlik Ekseninde Avrupa Birliği

Özge Çetiner*

Soğuk Savaş sonrası dönemde uluslararası sistemde yaşanan değişimlerin etkisinin görüldüğü iki önemli alan göç ve güvenlidir. Uluslararası sistemde yaşanan değişikliklerle birlikte devlet merkezli çatışma ve güvenlik sorunları yerini farklılaşan güvenlik tehditlerine bırakmıştır. Özellikle genişleyen ve derinleşen boyutlar kazanan güvenlik kavramı bu dönemde geleneksel güvenlik anlayışının dışına çıkmaya başlamıştır. Yumuşak güvenlik konularıyla birlikte ön plana çıkan göç ise siyasi, sosyal, ekonomik, kültürel gibi pek çok alanla iç içe olması nedeniyle en önemli konular arasında yer almıştır. Bu dönüşüm içerisinde güvenlik kavramı, kuramsal alanda Kopenhag Okulu'nun da parçası olduğu eleştirel güvenlik çalışmaları literatürünün doğuşunu sağlamıştır. Güvenliğin söz-edim yoluyla sosyal inşasına dayanan bu kuram, konuların tehdit olarak sunulmasını, yani güvenikleştirilmesini ele almaktadır. Buradan hareketle bu çalışma da AB'de göçün güvenikleştirilmesini ele almaktadır. Bu çerçevede çalışma, Kopenhag Okulu kuramı ve güvenlik temaları çerçevesinde AB kurumlarından Avrupa Komisyonu, Avrupa Konseyi ve Avrupa Parlamentosu'nun göç söylemlerini incelemektedir. Bu kapsamda çalışma güvenlik kavramında yaşanan dönüşümü, bunun kuramsal alana yansımaları, AB ortak göç politikasının oluşturulması sürecini, bu süreç içerisinde göçün ön plana çıkmasını, kurumların artan önemini ve özellikle 2011 Suriye krizi ile birlikte göç konusunun özel bir alana taşınmasını ele almaktadır. Bu çerçevede öncelikle 1990'larda Balkanlarda başlayan iç çatışmaların da etkisiyle göç politikası adımlarına başlayan Birliğin, 1992 Maastricht Antlaşması ile başladığı süreç incelenmektedir. Ancak atılan bu adıma rağmen göç konusunun hükümetlerarası karar alma mekanizmasına dayandırılması bu dönemde AB kurumları yerine üye ülkelerin aktif olmasına neden olmuştur. Göç politikasının geldiği son aşamada 2010-2015 dönemi için ele alınması kararlaştırılan Stockholm Programı ise düzenli ve düzensiz göç konularını tamamen kurumların alanına taşımış ve kurumların göç konusunda sorumluluklarını arttırmıştır. Bunun üzerine 2011 yılında Arap Baharı olarak adlandırılan karışıklıkların ve Suriye'de başlayan olayların yaşanması ile AB kurumlarını göç politikası geliştirme ve uygulama alanına sahip olmuştur. Özellikle Suriye krizi, 2011 yılı öncesi 22 milyona sahip nüfusundan yaklaşık olarak 12 milyon kişinin ülke içinde ve dışında yerinden edilmesine neden olması yönüyle önemli bir konuyu oluşturmuştur. Burada yaşanan karışıklıklar başlangıçta Türkiye, Lübnan, Ürdün gibi bölge ülkeleri etkilerken, Suriye'de yaşananların protestodan iç savaşa ve ardından vekalet savaşına dönüşmesi ile çatışmaların yoğunlaşması göç eden kişilerin Avrupa yolculuklarına çıkmasında itici faktör olmuştur. Nitekim Eurobarometer verilerinin gösterdiği üzere bu dönemde göç Avrupa vatandaşlarının güvenlik kaygısı taşıdığı

* (Çağ Üniversitesi)

SIYASİ İLİMLER TÜRK DERNEĞİ
XVI. LİSANSÜSTÜ KONFERANSI
7 Aralık 2018, Hasan Kalyoncu Üniversitesi – Gaziantep

---

başlıca alanlardan biri olmuştur. Aynı zamanda Avrupa vatandaşları bu güvenlik kaygısı yaratan göç konusunda kurumların önemli rol oynadığını kabul etmektedir.

Bu kapsamda çalışma Suriyeli mülteci krizi dönemini ele almakta, AB kurumlarının söylemlerini değerlendirmekte ve böylece AB kurumlarının Avrupa'ya yönelen yoğun göç akışı karşısında göçü nasıl ele aldığını inceleme imkanı sağlamaktadır. Çalışma kuramsal olarak Kopenhag Okulu'na dayanırken yöntemsel olarak Kopenhag Okulu tarafından geliştirilen söz-eylem yaklaşımı çerçevesinde Huysmans (2000) tarafından AB ortak göç politikası sürecinde öne çıkan ekonomik, kültürel ve iç güvenlik temalarına dayanmaktadır. Bu kapsamdaki çalışma, AB kurumlarının göçü güvenlikleştirdiğini ve bu kurumların söylemlerinde ekonomik, kültürel ve iç güvenlik temaları kapsamında benzeşen ve farklılaşan yaklaşımların bulunduğunu savunmaktadır.

Mülteci Krizi Ekseninde Yeniden Şekillenen Türkiye-AB İlişkileri: Harici Farklılaştırılmış Entegrasyon Modeli Çerçevesinde İşbirliğinde Yeni Dönem Tartışmaları

Esra Ağralı*

2010 yılında ilk olarak Tunus'ta başlayan ayaklanmalar kısa sürede çevre ülkelere de sıçramış, en şiddetlisi ise Suriye'de yaşanmıştır. Suriye'de bir iç savaşa dönüşen ayaklanmalar, milyonlarca kişinin ülkelerini terk etmeye başlamasıyla büyük bir göç akınına sebep olmuştur. Bu insanların ise iltica etmek için ilk tercihleri Türkiye ve onun üzerinden Avrupa ülkeleri olmuştur. 2015 yılına kadar mülteci akını ile ilgili sessizliğini koruyan AB, Eylül 2015'te Aylan bebeğin cesedinin kıyıya vurması ile uluslararası tepkileri üzerine çekmiştir. Diğer yandan kapılarına milyonlarca mültecinin dayanması üzerine başta Almanya olmak üzere AB ülkeleri sorunu çözmek için kilit ülke konumundaki Türkiye ile işbirliğini gündeme getirmiştir.

Bu kapsamda, 2013 yılında iki taraf arasında imzalanan Geri Kabul Anlaşması yeniden düzenlenerek 2016 yılında tekrar kabul edilmiştir. Geri Kabul Anlaşmasının imzalanmasıyla da, durma noktasındaki Türkiye-AB ilişkilerinin yeniden canlanması için yeni bir model şekillenip şekikal

İlenemeyeceği tartışmaları da başlamıştır. Bu Anlaşma çerçevesinde AB, Türkiye'ye vize serbestisi, mali yardım ve yeni müzakere fasıllarının açılması gibi taahhütlerde bulunmuştur. Bu taahhütlerden vize serbestisinin yürürlüğe girmesi için ise Türkiye'nin talep edilen koşulları yerine getirmesi beklenmektedir. Öte yandan, Geri Kabul Anlaşması ve Vize Serbestisi Diyalogu görüşmeleri sürerken, bir yandan da bu müzakerelerin son birkaç yıldır durmuş olan Türkiye-AB ilişkilerinin yeniden canlanması ve bu kapsamda görüşülen Gümrük Birliği revizyonu ile Vize Serbestisinin iki taraf arasında yeni bir ilişki modeli gündeme getirip getirmeyeceği konusunda tartışmaları da beraberinde getirilmiştir. Özellikle Brexit sonrası gündeme gelen, AB'nin geleceğine yönelik senaryolar ve farklılaştırılmış/esnek entegrasyon gibi yeni bütünleşme modellerine Türkiye'nin dahil olup olamayacağı da bir diğer tartışma konusudur. Tüm bu tartışmaların çerçevesinde ise kesin olarak söylenebilecek yargı Türkiye-AB ilişkilerinin mülteci krizi ile yeni bir döneme girmiş olduğudur. Ancak tartışılan tüm bu senaryolar elbette ki Türkiye'nin tam üye olması ile elde edebileceği imtiyazları karşılamayacaktır.

Mülteci krizi bağlamında gündeme gelen tüm bu ihtimaller çerçevesinde, oluşan yeni konjonktürün Türkiye-AB ilişkileri açısından yeni bir model olabileceği hususu tartışmalıdır. Özellikle mülteci krizi ekseninde başlatılan diyalog mekanizması ve imzalanan Geri Kabul Anlaşması, üyelik ilişkisinden ziyade bir ortaklık ilişkisinin özelliklerini taşımaktadır. Türkiye ise yaklaşık 60 yıldır sürdürdüğü AB ile ilişkilerinde nihai hedefini hep tam üyelik olarak belirtmiş; "imtiyazlı ortaklık, geliştirilmiş

* (Marmara Üniversitesi)

SIYASİ İLİMLER TÜRK DERNEĞİ
XVI. LİSANSÜSTÜ KONFERANSI
7 Aralık 2018, Hasan Kalyoncu Üniversitesi – Gaziantep

---

ortaklık" gibi modelleri kesinlikle kabul etmemiştir. Örneğin, Gümrük Birliği'ne dayalı yeni bir ilişki modeli, Gümrük Birliği'ni tam üyelik yolunda bir araç olarak gören Türkiye için kabul etmesi zor bir ihtimaldir. Diğer yandan vize serbestliğine dayalı ilişki modelinde ise, Türkiye'ye dayatılan 72 koşuldan biri olan terörle mücadele kanunundaki değişiklik talebinin Türkiye tarafından kabul edilemez olması nedeniyle sürecin ilerlemesi engellenmekte ve buna dayalı bir ilişki modeli ihtimalini de ortadan kaldırmaktadır.

Yine de mülteci krizi ekseninde kurulan bu işbirliği ve başlatılan müzakerelerin iki taraf arasında ilişkileri canlandırmak adına önemli bir fırsat olduğu aşikardır. Bu süreçte Türkiye'nin en fazla kazanç elde edeceği tam üyelik perspektifine yönelik adımlar atması ve bu yönde girişimlerde bulunması en iyi yol olacaktır. Bu şekilde her iki tarafın da kazançlı çıkacağı ve taleplerinin karşılanması yönünde ortak noktada buluşulan bir model oluşabilecektir. "

Siyasi Gelişmeler, Ekonomik Yansımalar: AB-Türkiye İlişkilerine Yeni Bir Bakış

Murat Akdoğan*

AB ve Türkiye arasındaki siyasi ilişkiler çok eskiye dayansa da karşılıklı ekonomik ilişkiler özellikle Gümrük Birliği (GB) Anlaşması sonrasında canlandı. Özellikle Türkiye gibi cari açık ve tasarruf problemi olan bir ülkede, AB ile ticaret önemli bir döviz kaynağı oluşturdu. Ancak, Türkiye'nin AB ile ilişkilerinde döviz elde ettiği tek aktivite karşılıklı ticaret değil. Aynı zamanda, Yabancı Doğrudan Yatırım (YDY), AB'ye katılım destek ve hibeleri, krediler ve sıcak para akımları da Türkiye'ye AB kaynaklı önemli miktarda döviz sağlamaktadır. Özellikle 1995 sonrası belirgin hale gelen bu trend, 2005 Katılım Anlaşması ile yeni bir boyut kazanmıştır. Bu çalışmada, AB - Türkiye arasındaki ekonomik ilişkilerin gidişatını belirleyen siyasi dinamikler üzerinde durmak istedim ve şu araştırma sorusuna cevap bulmaya çalıştım:

AB'den Türkiye'ye gelen yatırım ve finansal akımlarla Türkiye'deki siyasi gelişmeler arasında herhangi bir ilişki var mı?

Bu bağlamda iki hipotez ortaya koydum:

H1: Türkiye demokrasi, özgürlükler ve hukukun üstünlüğü alanlarında iyileştikçe AB'den gelen yatırım ve finansal akımlar artmaktadır.

H2: AB'den gelen bütün yatırım ve finansal akımlar Türkiye'deki siyasi gelişmelerden aynı derecede etkilenmemektedir.

Bu araştırma için kalitatif bir metodolojiden (process-tracing) faydalandı. 1995 GB Anlaşması, 2005 Katılım Anlaşması ve 2013 Gezi Protestoları sonrası üç ayrı incelenecek dönem olarak belirlendi. Türkiye'deki siyasi gelişmeler, hem demokrasi, özgürlükler ve hukukun üstünlüğünü gösteren endeksler ile değerlendirildi hem de önemli olaylar süreci daha iyi anlatmak için ayrıntılandırıldı. Ekonomik yansımalar ise YDY, krediler, hibe ve yardımlar ve GB üzerinden, AB Bakanlığı, Ekonomi Bakanlığı, Avrupa Yatırım Bankası (EIB) ve Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası (EBRD) verileri kullanılarak değerlendirildi. 1995 yılı GB dolayısıyla önemli bir süreci başlatmış olsa da çalışmanın odak noktası ikili ekonomik ilişkilerin artan hacminden dolayı 2005 sonrası olarak seçildi.

Bulgular gösterdi ki, AB reformları çerçevesinde, Türkiye demokrasi, özgürlükler, insan hakları ve hukukun üstünlüğü alanlarında 2000 sonrasında önemli bir aşama kaydetti. İlgili endeksler de bu bulguyu desteklemektedir. 2011 (özellikle de 2013) sonrası ise, Türkiye siyasetindeki gelişmeler Türkiye'yi Kopenhag kriterlerinden ve liberal demokrasi normlarından uzaklaştırmaya başlamış, illiberal bir dönüşe sahne hazırlamıştır. 2005 Katılım Anlaşması olumlu gidişatın önemli bir mihenk taşı olarak ön plana çıkarken, Gezi olayları, yolsuzluk suçlamaları ve darbe

* (Boğaziçi Üniversitesi)

SIYASİ İLİMLER TÜRK DERNEĞİ
XVI. LİSANSÜSTÜ KONFERANSI
7 Aralık 2018, Hasan Kalyoncu Üniversitesi – Gaziantep

girişimi sonrasında başlatılan soruşturmalar, Türkiye'yi Batılı demokrasiden uzaklaştırmıştır.

Yukarıda bahsedilen siyasi gelişmelere paralel olarak ise, YDY 2006-07 yıllarında rekor seviyelere ulaşmış, AB ülkeleri açık ara bu süreci domine etmiştir. 2013 sonrasında ise toplam ekonomi içinde YDY payı azalmaya başlamış, sayıları azalan AB kökenli firmalar bu sürece öncülük etmiştir. 2015 sonrası sayıları azalan Avrupa menşeli firmalara rağmen Asya ve Orta Doğu'dan gelen yatırımlar Türkiye'de YDY yapan firma sayısını artırsa da YDY hacmi eskiye dönememiştir. Siyasi gelişmelere paralel giden bir diğer kol AB katılım desteği ve EIB/EBRD kaynaklı kredilerdir. 2013 sonrasında düzenli ve artarak gelen yardım ve kredilere rağmen son yıllarda gözle görülür bir düşüş dikkat çekmektedir. Özellikle darbe girişimi sonrasındaki süreçte, Türkiye'ye gelen bazı yardımlar hukuk ve demokrasi temelli argümanlarla askıya alınmış, Türkiye'nin Avrupa Konseyi Parlamenterler Meclisi tarafından yeniden denetime alınması Katılım yardımlarında kesintiye sebep olmuştur. Son olarak da, Türkiye merkezli siyasi gelişmeler, GB modernizasyonunu da etkilemiş, Almanya'nın isteği üzerine, planlanan yenileme çalışmaları henüz işleme konulamamıştır. Tüm bu gelişmeler, var olan verilerle birlikte, Türkiye'deki siyasal gelişmelerin AB kaynaklı ekonomik akımları etkilediğini savunan görüşü desteklemektedir.

Toplumun Karagöz Perdesini Kaldırmak: Erken Cumhuriyet Döneminin Cinsel Şiddet Olaylarının Toplumsal Psikoloji Yöntemleriyle Analizi

Onur Aslan*

20. yüzyılın başlarında Freud'un, bireyin zihni ve bedeni üzerinde gerçekleştirdiği keşif, psikoloji bilimi için devrimsel nitelikteydi. Bu keşif, önceki yüzyılların yalnızca tedaviye odaklanan ve hastalığın kökenine ulaşmaya çalışmadan sağaltım yöntemlerini uygulayan psikolojinin dikkatini bireyin yaşadığı nevrozun kökenine yöneltmiştir. Freud'a göre nevroz, bireyin bilinçaltını ve içgüdülerini oluşturan id basamağı ile yaşamsal çevrenin oluşturduğu ahlaksal ve sosyal süpereo basamağı arasında bocalayan zihin üzerinde oluşuyordu. 20. yüzyılın ilk yarısında yaşanan iki dünya savaşının, ekonomik buhranın, uluslararası dengelerin ani dalgalanmalarının ve elbette bunlara bağlı olarak yaşam standardının düşüşünün birey üzerinde yarattığı sorunların artışı ile Freud ve öğrencileri bir yandan nevrozu insan zihni üzerinde uygulamalı olarak anlamaya çalışırken bir yandan da bu yöntemi toplumsal bazda inceleyebilmek için çalışmalar yapıyorlardı. Zamanla psikoloji, bu iki alanda çalışmalarını ayrı ayrı yürüten bilim insanlarına dayanak olmaya başladı. Fakat psikoloji yöntemleriyle yaşanan toplumsal nevrozu açıklayan çalışmaların, doğa bilimlerinin yanında sosyal bilimlerle de iç içe olma zorunluluğu bu yöntemlerin evrensel kabul görecektir yasalara dönüşmesinin önüne geçiyordu. 2. Dünya Savaşı'nın getirdiği toplumsal sorunlar serisinin içerisinde bu durum, çalışmaların Hristiyan dini ve Avrupa kültürü merkezlerinde sıkışmasına neden oldu. Yapacağımız çalışma toplumsal psikolojiyi bu merkezlerden sıyrarak iki ana düşünce üzerine oturtmak istemektedir. İlki toplumsal sorunların gelişimini tarihin birikimli ve yavaş geçişkenliği üzerine kurgulamak, ikincisi ise ülkelerin geçmişini, bugününü ve geleceğini, uluslararası etkileşimlerin yanı sıra kendi medeniyet ve kültürünün etkileri ile de değerlendirmek.

Bu çalışma Erken Cumhuriyet Dönemi Türkiye'si'ni yeni doğmuş bir bebek gibi ele alarak bu dönemde yaşanan cinsel şiddet nevrozunun nedenlerini ve yapısını anlamaya yönelecektir. Nevrozu anlamaya çalışırken Freud'un yönlendirmesi ile üç ana bölümden yararlanacağız. İlk bölümde yeni doğmuş bebeğimizin id basamağını kavrayabilmek için Türk kültürünün geçirdiği çeşitli basamaklarda inanca, sosyal kimliğe, aileye ve kadına nasıl bir anlam yüklendiğine bakacağız. İkinci bölümde, cumhuriyet devriminin toplum üzerinde oluşturduğu süperegoyu anlamaya çalışarak birinci bölümde bahsi geçen kavramların nasıl yeniden anlamlandırıldığını veya inşa edilmeye çalışıldığını inceleyeceğiz. Son bölümde ise dönemin gazetelerinden yararlanarak id ve süpereo arasındaki gerilimin dönemin zihninde cinsel şiddet olaylarına yönelecek nasıl bir nevroz yapısı oluşturduğunu anlamaya çalışacağız. Sonuç olarak toplumun Karagöz perdesini kaldırarak yalnız gölgelere değil, aynı zamanda ışığa ve tasvirilere de odaklanarak hakikate ulaşmayı amaçlayacağız.

* (İstanbul Bilgi Üniversitesi)

SİYASİ İLİMLER TÜRK DERNEĞİ
XVI. LİSANSÜSTÜ KONFERANSI
7 Aralık 2018, Hasan Kalyoncu Üniversitesi – Gaziantep

**Türk Ulus İnşa Sürecinde Kadınların Sesini Duymak ve Hatırlamak:
Kadınlar Dünyası ve Türk Kadın Yolu**

Deniz Uçak*

Özellikle inşa edilen Türk milliyetçiliği ve kadınına odaklanan bu tebliğ, milliyetçilik ve toplumsal cinsiyet ilişkisini iki kadın dergisinin analizinden hareketle incelemektedir: Kadınlar Dünyası ve Türk Kadın Yolu. İki Türk milliyetçiliğinin ortaya çıkış ve yükselişine tekabül eden geç Osmanlı döneminde, 1913 ve 1921 yılları arasında yayımlanırken, diğeri Cumhuriyet'in ilanından sonra, 1925-1927 yılları arasında yayımlanmıştır. Bu bağlamda, tez kadın/kadın hareketi ve milliyetçi hareketin ilişkisini anlamaya çalışmaktadır. Türk milliyetçiliğinin iki farklı evresinde yayımlanan iki derginin karşılaştırılması, başlangıçta milliyetçiliğin eşitlik vaadiyle gelişen ancak geleneksel toplumsal cinsiyet rollerinin benimsenmesi sonucu kadınların artan hayal kırıklığı ile tanımlanan milliyetçilik – kadın ilişkisinin evrimini görmeye olanak tanımaktadır. Böylece, öncü kadınların nasıl zamanla kamusal alanın dışına itildiği ve nihayetinde toplumun kolektif hafızasından silindiği gözlemlenebilir.

---

* (ODTÜ)

Erken Cumhuriyet Dönemi'nin Biyopolitik Veçhesi; Kadınlar Üzerindeki İdeolojik Tahakküm

Gizem Taş*

Daha öncesine de dayandırılabilir olmasının yanında, Erken Cumhuriyet Dönemi'nde gittikçe belirginleşen yönetim mantığına ait milliyetçi söylemlerin kadına müdahalesi, kimi zaman eski kültürel kodların devralınması kimi zaman da yenilerinin oluşturulması şeklinde ilerlemektedir.

Erken Cumhuriyet Dönemi'nde kadın imgesinin yeniden kurulması süreci milliyetçilik kuramları, biyopolitika ile özneleştirme kavramları ile yakından ilişkilidir. Türk milliyetçiliğinin sahip olduğu erkek egemen kodlar ile Erken Cumhuriyet Dönemi'nin kadına bakış açısı beraber ilerlemektedir. Milliyetçilik kuramları literatürü baz alınarak dönemin örnekleriyle milliyetçilik ve toplumsal cinsiyet arasındaki ilişki de bu bağlamda açıklanabilmektedir.

Osmanlı Devleti'nde vuku bulan yönetsel krizlere bir cevap olarak da okunabilecek Türk milliyetçiliği, yeni devletin merkez ideolojisidir ve yeni toplumsal hayatın tanımlanması noktasında da ana faktördür. Bu faktör, yeni düzende hayatın her alanını etkisi altına almaktadır. Kadın ve bilhassa "Türk kadını" imgesi yine milliyetçilik ideolojisine uygun söylem ve pratikler ile yeniden inşa edilmektedir. Bu sebeple milliyetçilik ve biyopolitika arasındaki temastan bahsedilerek bu temasın kadın üzerindeki etkileri tartışılmalıdır. Cinsiyet ve millet olguları kadınlık üzerinden sorgulanarak yönetsel mantığın kadın üzerindeki tahakkümü ise birçok örnekte kendisini göstermektedir.

Milliyetçilik kuramlarını toplumsal cinsiyet ekseninde değerlendirirken Erken Cumhuriyet Dönemi cinsiyet yaklaşımlarına açıklık getirerek kadınlara yönelik siyaseti ve sosyo-politik yaklaşımı farklı kadın tipolojileri üzerinden değerlendirmek mümkündür. Erken Cumhuriyet Dönemi'nde kadına biçilen rollerin genel olarak annelik, ev kadınlığı ve kızlık üzerinden ilerlediği görülmüştür. Aynı dönemde yürütülen feminist çalışmalar kontrolcü ve erkek egemen zihniyete sahip iktidar tarafından hoş karşılanmamış ve hatta engellenmiştir. Öyle ki feminist kadınlar ve yürüttükleri mücadeleler yönetim tarafından kimi zaman gereksiz kimi zaman da tehlikeli bulunmuştur. Devlet feminizminin yanında anti feminizmin de rağbet gördüğü dönemde Anadolu kadını ön plana çıkarılmıştır. Anadolu kadını vefakâr, çalışkan, ailesi ve vatani için yaşayan kadındır ve kadın böyle olmalıdır. Kadınların özgürleşme taleplerinde her zaman aşırıya kaçılması tedirginliği görülmüştür. Milletine faydalı nesiller yetiştirmesi gerekli görülen kadın, aşırıya kaçarsa bu vasfını kaybedecek ve ahlaki yönden düşük konuma gelecektir.

Gerek Anadolu kadını örneğiyle kurulan denetim gerekse kadının aileye indirgenmesi kadına yüklenen biyopolitik yönün göstergesidir. Kadının nesiller

* (Hacettepe Üniversitesi)

SIYASİ İLİMLER TÜRK DERNEĞİ
XVI. LİSANSÜSTÜ KONFERANSI
7 Aralık 2018, Hasan Kalyoncu Üniversitesi – Gaziantep

---

yetiştirilmesi onun doğurganlığına yapılan vurgudur. Öyle ki dönemin edebiyat eserlerinde evlenmek ve çocuk sahibi olmak istemeyen ve kendilerini kadın mücadelesine adanmış kadınlar kötü kabul edilmiştir. Doğurganlık ve nüfus kontrolü arasındaki ilişki elbette ki yönetim mantığının göstergesidir.

Kadınlara bahşedildiği söylenen hakların aslında birtakım mücadeleler sonunda bizzat kadınlar tarafından elde edildiği hayli açıkken bu çabalara verilen cevapların Türk kadınının milli fayda sağlayacağı kadar olduğu iddiası örneklerle savunulmaya hayli müsaittir. Zira dönemin feminist liderlerinin mücadeleleri merkez ideoloji tarafından beyhude çabalar gibi gösterilmeye çalışılmış fakat yine de talepler karşılık bulmuştur. Bu taleplerin ne ölçüde karşılık buldukları ise belirtildiği üzere milli faydayı sağlayacak kadardır. Kadınların daha önce sahip olmadığı hakları içerisinde barındıran 1926 Medeni Kanunu dahi kadınların ev içerisinde hala erkeğe bağımlı konumlarını sabit tutmaktadır.

Özetle kadın, Erken Cumhuriyet Dönemi'nde siyasetin bir müdahale nesnesi haline gelmiştir. Rejimin tüm bireylere ve toplumsal gruplara yönelik hakimiyet çabası kadın imgesi üzerinde de kendisini göstermektedir. Çalışmanın amacı kadının Erken Cumhuriyet Dönemi'ndeki konumunu objektif olarak ele alabilmek, rejiminin tavrını sorunsallaştırabilmek ve o dönemin feminist liderlerinin "bahşedildiği" varsayılan hakları "güçlü şekilde talep ettikleri" gerçeğiyle kendilerine haklarını teslim edebilmektir.

Türki Muhafazakarlığında Mizojinik Alametler: Peyami Safa Örneği

Erdoğan Altun*

Mizojini, Yunanca “Misien (Mizo: Nefret)” ve “Gune (Jini: Kadın)” kelimelerinin birleşiminden oluşur. Bir kavram olarak mizojini, “kadın nefreti” veya daha doğru bir tercümeyle “kadından nefret” anlamına gelir. Bu çalışmada kavram; mizojininin bir ayrımcılık, kapatma, şiddet ve nesneleştirme sebebi olarak var olduğu toplumsal ve siyasal veçhesi bağlamında ele alınacaktır. Mizojininin tarihini takip etmek; Antik Yunan felsefe metinlerinden, epik ve yaratılışçı mitlere; Ortaçağ karanlığından, toplum sözleşmesi kuramına; Aydınlanma düşüncesinden, Moderniteye tüm bir yazılı tarihi takip etmektir aynı zamanda. Mizojininin tarihini takip etmek aynı zamanda kadının önce Ana Tanrıçalığa yükselip sonra “bütün kötülüklerin anası”na, cadıya, fahişeye ve sıradan anneye düşmesinin tarihini takip etmektir.

Bu çalışmada mizojini şu zemine oturtularak sorunsallaştırılacaktır: Doğurgan olma vasfıyla kadın bedeni, ölümlülüğün de kaynağı olma sıfatı edinerek, ölüm korkusundan kaynaklı bir nefretin hedefine oturur. Doğum-ölüm döngüsünün yaratıcısı olan kadın, erkeğe doğa karşısındaki sınırlılığını hatırlatır ve nefretin odağı haline gelir. Kötülüğün bilgisini serbest bırakan Pandora, sonsuz yaşamdan ölümlü dünyaya düşüş lanetinin sebebi olan Havva bu tip bir nefretin figürleri olarak ele alınabilir. Bu iki karakter belirgin şekilde mizojininin ölümlülük karşısındaki bir tavır olması durumunu ortaya koyar. İnsan türünün annesi ve kötülüklerin annesi iki mitin bileşkesinde aynı figürdür. Tıpkı “ulusun sıradan anneleri”nin ve “anne adayları”nın hem bir kutsiyet atfıyla ele alınırken hem de bozulma, düşkünlük, yıkım ihtimallerinin öznesi olarak ele alınmasında olduğu gibi. Bu ikili tavır muhafazakâr aklın işleyişi üzerine oturtulabilir mi?

Çalışma içerisinde muhafazakârlık toplumsal ve kültürel karşılıkları bakımından ele alınacaktır. Tıpkı mizojiniye kaynaklık ettiği iddia edilen sürekliliğin, döngüsellüğün bitimi olan ölüm gibi devrim ve yıkım da muhafazakâr düşüncede bir refleks yaratır. Bir hâli, durumu muhafaza etmek olarak muhafazakârlık böyle bir refleks ifade eder. Geçmişe ve geleneğe ait ritüel ve değerlerin, sembollerin, imajların devrimsel dönüşümlerine karşı takındığı tavır Türkiye örneğinde Peyami Safa ismi üzerinde inşa edilecektir.

Safa, Cumhuriyet modernleşmesine karşı takındığı tavır kadın imajları üzerinden kurar. Hakkında yeterli denebilecek miktarda çalışma yapılmış bir konuda Safa'nın kadın karakterleri üzerinden kurduğu mantık. Ancak çalışmalar genel itibarıyla iki şekilde yapılmıştır: İlk tutum var olan durumu tespit etmek şeklindedir, ikinci bir tutum da Safa'nın kadın karakterlerini “Fatih-Harbiye yarığı”na oturarak Doğu-Batı karşıtlığında tuttuğu tarafı kadın imajları üzerinden kurduğu fikrinin

* (Hacettepe Üniversitesi)

SİYASİ İLİMLER TÜRK DERNEĞİ
XVI. LİSANSÜSTÜ KONFERANSI
7 Aralık 2018, Hasan Kalyoncu Üniversitesi – Gaziantep

ifadesidir. Ancak Safa'da neden yanlış tercihler yapanlar kadınlardır? Cumhuriyet modernleşmesi bir muhafazakâr kavrayışta hangi olumsuz değerlendirmelere neden olmuştur? Olumsuz yansımaları neden kadınlar üzerinden işlenir? Neden “batılı” hayat tarzına sahip erkek karakterler yalnızca yanlış hayatlarını yaşamayı sürdürüyorlarken yanlış karar veren kadın karakterler bedel öderler? Safa'nın karakter kurulumu ve kadın karakterleri içine soktuğu durumlar onun muhafazakârlığıyla nasıl ilişkilendirilebilir?

Bu çalışmada önce mizojini kavramının tanımı yapılacak, ardından tarihsel bazı örnekler verilecektir. Ardından muhafazakârlık genel hatlarıyla değerlendirilecek ve sonrasında Türk muhafazakârlığının genel hatları ortaya konacaktır. Son olarak yukarıda sorulan sorular etrafında Peyami Safa'nın, bir muhafazakâr münevverin, eserlerinde mizojininin izi sürülecektir.

1970'lerde İslamcıların Kürt Meselesine Yaklaşımı

Bayram Koca*

Bu çalışmanın amacı, 1970'lerde İslamcıların Kürt meselesine dair yürüttükleri tartışmaları ele almaktır. Türkiye'de İslamcıların Kürt meselesine temel yaklaşımlarından biri konuyu dini kimlik İslam üzerinden ele almasıdır. Bunda, Kürtlerin çoğu için dini kimliğin politik alanın şekillenmesinde en belirleyici dinamiklerden biri olmasının etkisi vardır. Nitekim 19. yüzyılın ilk yarısında Kürt mirliklerinin ortadan kaldırılmasıyla siyasi iktidar boşluğunu Kürt dini liderler doldurmuş, 19. yüzyıl sonu ve 20. yüzyıl başı Kürt isyanlarının neredeyse tamamının öncüsü Kürt dini liderler olmuştur.

İslamcılar başta olmak üzere Türk sağ, Kürtlerin dini kimliğinin güçlü olması gerektiğinin bilincinde olmuş, çok partili hayata geçişten itibaren Doğu ve Güneydoğu'da önde genel dini liderlerle ilişki kurarak oy almaya çalışmıştır. Sözelimi Ağrı isyanına katılan ve sürgünde hayatını kaybeden Şeyh Abdülbaki'nin oğlu Kasım Küfrevi, Şeyh Sait'in torunu Abdülmelik Fırat gibi isimler önce Demokrat Parti'de sonrasında da Adalet Partisi'nde siyaset yürütmüşlerdir. Türk sağ, özellikle bölgedeki Nakşibendi tarikatlarıyla bağlantıya geçmiş, onlar aracılığıyla Kürtlerden oy almaya çalışmıştır.

Genel olarak Kürt siyasetinde etkili olan iki hareketten biri İslami çizgi, diğeri ise sol harekettir. Kürt İslamcılığı da, Kürt solu gibi, Türk İslamcılığı içerisinde ortaya çıkmıştır. Ancak Kürt solculuğu, 1960'ların sonundan itibaren Türk solundan bağımsızlığını ilan etmiş olmakla birlikte Kürt İslamcılığı, 1960'lar ve 1970'ler boyunca Türk İslamcılığı içinde varlığını devam ettirmiştir. Mücahit Bilici, Kürtler olmasaydı Türkiye'de İslamcılığın daha zayıf, Türkçülüğün ise daha güçlü olacağını iddia eder. Kürtlerin de siyaseten kapsanması durumu, görece milliyetçiliğin hareket alanını kısıtlamış, İslamcılığa ise daha fazla alan açmıştır.

Bu çalışmada 1970'li yıllarda İslamcıların Kürt meselesine yaklaşımı ele alınacaktır. Bu çerçevede Bugün, Büyük Gazete, Millî Gazete, İslamî Hareket, Sebil, Şûra neşriyatlarında 1970'li yıllarda Kürt meselesine dair yapılan tartışmalar analiz edilecektir. Bu çalışmada ilk olarak, 1970'lerde Kürt meselesinin geldiği durum ele alınacak sonrasında da İslami neşriyatlarda Kürt meselesine dair tartışmalar serimlenecektir.

* (Hacettepe Üniversitesi)

SIYASİ İLİMLER TÜRK DERNEĞİ
XVI. LİSANSÜSTÜ KONFERANSI
7 Aralık 2018, Hasan Kalyoncu Üniversitesi – Gaziantep

CHP'nin Kürt Sorunu Söylemi: Süreklilikler ve Kopuşlar

Onur Alp Yılmaz*

Türkiyeli Kürtlerin huzursuzluklarının ilk ortaya çıkış nedeni, Osmanlı merkezileşmesine karşı olmakla beraber, Türkiye Cumhuriyeti'nin bir seküler ulus-devlet olarak ortaya çıkışından sonra doruk noktasına ulaşmış ve bir çok isyana sebep olmuştur. Bu isyanlarda dini ve milli karakterlerin varlığından, hatta iç içeliğinden söz edilebilir. Bu dönemde yaşanan isyanlar Kemalist rejimin empoze ettiği değerlere gösterilen bir reaksiyon olarak okunabilir. Aynı zamanda bu dönem CHP ve Kürtlerin erken tanışma dönemi olarak da anılabilir.

Aynı dönemde -1980 ikinci yarısı- CHP geleneğinin temsilcisi olan SHP, kendisini Avrupalı anlamda bir sosyal demokrat parti yapmak için mesai harcıyordu. Diğer bir taraftan, yeni dünya düzeni vasıtasıyla tüm dünyaya yayılmaya başlayan demokrasi ve insan hakları gibi değerlerin Türkiye açısından Kürt hareketini toplumsallaştırması ve siyasallaştırması gibi bir sonucu ortaya çıkmıştı. Bu gelişmeler Kürt hareketi ve Türkiye sosyal demokrat hareketi arasında çok kısa süren bir işbirliği ile sonuçlandı. Bu dönemle ilgili ilgi çekici bir diğer gelişme, SHP'nin Kürt sorununu sosyal demokrat bir vizyon ile ele aldığı 1989 raporunu (Kürt Raporu) yayımlamasıdır. Bu rapor sonrasında CHP tarafından yazılan sayısız raporun ilk adımıdır. CHP'nin raporlarında geri kalmışlık, demokrasi ve kültürel hakların eksikliği üzerine yapılan vurgular gibi ortak noktalar bulmak mümkündür. Bu süreç CHP ve Kürtlerin ikinci buluşma dönemi olarak adlandırılabilir.

Bu tez CHP ve Kürtler arasındaki ilişkiyi irdeleyecektir. İlk olarak SHP ve CHP'nin Kürt sorunu hakkında yazdıkları raporlar incelenecek ve karşılaştırmalı analizleri yapılacaktır. Buradaki amaç CHP'nin Kürt sorunu söylemindeki süreklilik ve kopuşları göstermektir. İkinci olarak, CHP'nin siyasi elitlerinin Kürt sorunu ile ilgili görüşleri kendileri ile yapılan yarı yapılandırılmış derinlemesine mülakatlardan toplanan veriler ışığında paylaşılacak ve CHP söylemindeki süreklilik ve kopuşlar irdelenmeye devam edilecektir.

---

* (Ankara Üniversitesi)

Sosyolojik Azınlıklar ve Aleviler: 'Aleviler Azınlık Mıdır?' Tartışmasına Kavramsal Bir Bakış

Oğuzhan Koca*

Azınlık kavramının ortaya çıkışı, tarihsel olarak yeni bir olgudur. 16. yüzyılda mutlakiyetçi krallıkların ve buna bağlı olarak da modern ulusların içinde oluşmaya başladığı dönem, ilk azınlıkların da oluşmaya başladığı dönemdir. Ticaret yapmak için gereken güvenliğin bulunmadığı bir ortamda ticaret yollarının güvenliği ve çok-hukukluluk sorunlarını çözmek isteyen burjuvazi ile topraklarını bir ve bütün hale getirmek ve genişletmek isteyen kralların çıkarlarının birleşmesiyle, modern ulusların içinde oluşmaya başlayacağı dönem de başlamış oldu. Burjuvazinin karşısındaki en önemli toplumsal engel olan aristokrat sınıfın Katolikliğine karşı burjuvazi, Protestanlık fikrini öne sürünce de, ilk azınlık da böylece (dinsel azınlık) ortaya çıkmış oldu.

Milletler Cemiyeti (MC) dönemine gelinceye kadar Avrupalı devletler, yüzyıllar içerisinde kendi aralarında yaptıkları savaşlar ve bu savaşlar sonucunda imzaladıkları anlaşmalara yoluyla ve özellikle de Westphalia Antlaşması sayesinde, içlerindeki azınlık sorununu büyük ölçüde çözmüşlerdir. MC döneminde ise ilk kez azınlıkların üç türde; etnik, dilsel ve dinsel azınlıklar türleri olarak tanımlanabileceği resmi söyleme girmiştir. Daha sonra bir de 'ulusal azınlıklar' ifadesi terminolojiye girmiş ve azınlıklar dört türde tanımlanmaya başlanmıştır.

Azınlık kavramı, özellikle İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra bir hayli ilgiye mazhar olmuştur. Henüz üzerinde anlaşılacak net bir tanımı olmasa da, tanımlama konusunda kayda değer bir ilerlemenin sağlandığı da söylenebilir. Bu tanımlama girişimlerinden biri, ki bu tanımlama literatürde de eksiklerine karşın en genel kabul gören yaklaşımdır, 1977 yılında Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Komisyonu, Azınlıkların Korunması ve Ayrımcılığın Önlenmesi Alt Komisyonu'nun talebiyle, özel raportör olarak atanan İtalyan hukukçu Francesco Capotorti tarafından yapılan tanımlama girişimidir. F. Capotorti, yaptığı tanımında, dördü nesnel ve biri öznel olmak üzere; etnik, dilsel veya dinsel hangi türde olursa olsun, bir toplumsal gruba azınlık diyebilmek için başlıca beş kriter olması gerektiğini ileri sürmüştür. Sonrasında, başta Jules Deschènes ve Asbjørn Eide olmak üzere, çokça azınlık tanımı yapılagelmiştir.

1990'lardan sonra, azınlık haklarına olan ilgi ve saygı, tarihteki en üst seviyesine çıkmıştır. Günümüzde, bir devletin ne ölçüde demokratik ve çağdaş olduğuna karar vermekte bakılan ilk kriterlerden biri, ülkesindeki azınlıklarla olan ilişkisidir. Buna göre, ülkesindeki azınlıkların varlığını kabul etmeyen, zorla asimilasyon veya etnik/dinsel temizliğe maruz bırakan, varlığını kabul etse de ayrımcılığa uğratan veya korumayan devletler, uluslararası konjonktürde çok zor durumda bırakılmaktadır. Ayrıca yaşanan gelişmeler sonucunda, 1991'den bu yana

* (İnönü Üniversitesi)

SIYASİ İLİMLER TÜRK DERNEĞİ
XVI. LİSANSÜSTÜ KONFERANSI
7 Aralık 2018, Hasan Kalyoncu Üniversitesi – Gaziantep

bir ülkede azınlık olup olmadığı veya hangi grubun azınlık olarak tanımlanıp tanımlanamayacağı o ülkenin kararına bırakılmamakta, bu konuda kararı, azınlıklar meselesiyle ilgili oluşan içtihadı bakarak uluslararası yargı makamları vermektedir. Bu noktada, ülkelerin kendi içinde azınlık olmadığını iddia etmesini engellemek maksadıyla, hukuki azınlıklar ve sosyolojik azınlıklar arasında da bir ayrıma gidilmiştir.

Bu çalışmanın amacı da, azınlık meselesiyle ilgili yapılan tartışmaları ve bir grubun azınlık olup olmadığına karar vermekte kullanılan kriterleri göz önüne alarak, Türkiye'deki Alevilerin azınlık olup olmadığına dair kavramsal bir tartışma yürütmektir. Bu tartışma yürütülürken, özellikle uluslararası kurumlarda yapılan hararetli tartışmalar sonucunda vücut bulan belgelerden yararlanılacaktır. Bu amaç ve veri toplama yönteminden hareketle, ilk olarak, azınlığın ortaya çıkışı, türleri, hukuki ve sosyolojik tanımları, hakları gibi konular üzerinde durulacaktır. Ardından Türkiye'deki azınlık rejimi tartışılacak ve uluslararası camiada meydana gelen tartışmalar ışığında, Alevilerin sosyolojik açıdan azınlık olma kriterlerini ne ölçüde karşıladığından bahsedilecektir. Çalışmanın temel bulgusuna göre, Aleviler hukuki açıdan değil fakat sosyolojik açıdan dinsel bir azınlık konumundadır.

1973 Seçimine Doğru Türk Siyasetinde Cumhuriyet Halk Partisi ve Alevilik

Kerem Hocaoğlu*

Türk siyasetinde CHP'nin yeni ideolojik konumlanışında 'Alevilerin yeri' sorunu, doğrusu bunun bir 'sorun' olarak sorunlaştırmaları, aydınlar ve siyasî aktörler arasında çokça tartışılan ve merak edilen konu başlıklarından birisini oluşturmaktadır. CHP'nin siyasetinde, 'Alevi kimliği tartışmasının temelleri' Erken Cumhuriyet dönemine dayanmaktaydı. Mustafa Kemal ve arkadaşları, 'Yeni Türkiye'yi, modernleşmeci atılımları laiklik ilkesinin evrensel değerlerini de göze alarak inşa etme arzusunu taşımışlardı. Çok partili yaşamda (sistem) CHP ve Aleviler arasındaki etkileşim göstermesine karşın, Aleviler açısından CHP korunaklı bir liman olarak atfedilmiştir. Çok partili sistemde, 1970'li yıllarda özellikle CHP'nin yeni lideri

Bülent Ecevit'in laiklik paradigmasını farklı yorumlamasının Alevi kesiminin de dikkatini çektiği tahmin edilmektedir. 1973 yılında Ecevit partisinin lideri olarak girdiği ilk seçimde bilindiği gibi partisini birinci parti yapmayı başarmıştır. Ecevit ve arkadaşları Alevilerin yoğun yaşadığı yerleşim alanlarında da partilerini birinci parti konumuna oturtmuşlardır.

* (Hacettepe Üniversitesi)

SIYASİ İLİMLER TÜRK DERNEĞİ
XVI. LİSANSÜSTÜ KONFERANSI
7 Aralık 2018, Hasan Kalyoncu Üniversitesi – Gaziantep

Kadın Bedeni ve Doğurganlığının Biyo-Siyaseti: Tanzimat'tan Erken Cumhuriyet'e Bir Değerlenme

Kardelen Dilara Cazgır*

Kadın bedeni, cinsiyeti ve üreme kapasitelerinin düzenlenmesi ve buna yönelik müdahaleler, Türkiye'de iktidarın temel bir sorunu olmuştur. Kadın bedeni ile ilgili politikalar, sınıf, etnisite ya da dini inanç fark etmeksizin tüm kadınları olumsuz etkilemektedir. Bu çalışmanın temel amacı, dış düşmanlara, milli ve dini değerlere yapılan vurgular referans gösterilerek kadın bedeni ve anneliğe yönelik söylemlerin günümüz iktidarıyla başlayıp tarihselliğini ortaya koymaktır. Annelik söyleminin son yıllarda önemli bir tartışma konusu haline gelmiş olması önemli olsa da kadın bedenine ve doğurganlığın artırılmasına yönelik kaygıların kökenleri Osmanlı İmparatorluğu'nda Tanzimat dönemine dayanmaktadır. Osmanlı Devleti'nde Tanzimat sonrası yeniden tanımlanan devlet-toplum ilişkisinde demografik değişimlere yönelik ilgi ve nüfusu arttırmaya yönelik girişimler kürtaj/çocuk düşürmenin yasaklanmasına yönelik politikaları beraberinde getirmiştir.

1838'ün son aylarında İslam hukuku çerçevesinde başlayan ıskat-ı cenin tartışmaları modern iktidarın nüfusu arttırmaya yönelik dönemin ilk girişimlerini somutlaştırmıştır. Modern iktidarın kadın bedeni ve doğurganlığına yönelik müdahaleleri ülkemizde bir tarihsellik içinde var olmuştur ve dönemsel olarak toplumdaki hakim ideoloji ile bağlantılı olarak özellikle de nüfusun yeniden üretimi amacıyla ortaya çıkmaktadır.

Foucault'un biyo-siyaset ve nüfusun biyo-siyaseti kavramları, kadın bedenine yönelik politikaları ve söylemleri anlamak için işlevseldir. Michel Foucault'a göre, modern iktidar hayatlarımızı büyük ölçüde kontrol altında tutmaktadır ve bedenin yönetimi iktidar stratejilerinin bir parçası olmuştur. Bu noktada, modern iktidarın biyo-siyasetinin Osmanlı İmparatorluğu'nda Tanzimat dönemine kadar uzandığı söylenebilir. Bu dönemde demografik değişimlere ve nüfusun artışına yönelik kaygılar, Türkiye tarihinde ilk kez modern iktidarın biyo-siyaseti olarak değerlendirilebilir. Ekonomik ve politik kaygılar, bireysel olan cinselliği toplumsal hale getirmiş ve iktidarın biyo- siyaseti çerçevesinde politik olana dahil edilmesine neden olmuştur. Doğurganlık ve doğurgan olmamak ya da doğum ve kürtaj, politik alanda tartışma konusu haline gelmiştir. Kadın bedeni, cinselliği ve doğurganlığı ulusal meselelermiş gibi ele alınıp milli amaçlara hizmet etmek üzere araçsallaştırılmıştır.

Türkiye tarihine bakıldığında ideolojiler farklılık gösterse de Tanzimat'tan bugüne baktığımızda temel mesele değişmemiştir. Tanzimat sonrası Müslüman nüfusu arttırmaya yönelik kaygılar erken Cumhuriyet ile birlikte Türk nüfusunu arttırmaya yönelik olmuş, Erken Cumhuriyet'te doğurganlık milli duygulara içkin

* (ODTÜ)

olarak teşvik edilirken günümüzde dini referanslarla teşvik edilmektedir. Foucault'un tanımıyla modern güç bedenleri yönetimi altına almaktadır.

SİYASİ İLİMLER TÜRK DERNEĞİ
XVI. LİSANSÜSTÜ KONFERANSI
7 Aralık 2018, Hasan Kalyoncu Üniversitesi – Gaziantep

Toplumsal Yapıyı Gündelik Yaşam Fotoğrafları Üzerinden Okumak

Elif Bengi Akkuş Elmalı*

Toplumu ve toplumsal yapıyı bireyin haricinde bulunan bir dışsal gerçeklik olarak tanımlayan ana akım sosyoloji geleneklerinin aksine Weber ile güç kazanan yorumcu yaklaşım geleneği toplumu bireyin eylemleri sonucunda oluşan bir yapı olarak tanımlamaktadır. Toplum içerisinde yaşayan birey, diğerleri ile girdiği etkileşim sonucunda toplumsal kültürel anlamları inşa ederek, hayatının anlamsal boyutunu kurgulamaktadır. Bu sebeple yorumcu yaklaşım içerisinde yer alan fenomenolojik bakışın da vurguladığı üzere özne, yaşam süreci içerisinde fiziksel güdülerinin yanı sıra kurduğu anlam dünyasından beslenen toplumsal eylemleri ile toplumsal yapıyı inşa etmektedir. Daha açık bir ifade ile toplumsal yapı, fail öznenin o topluma ait anlamları, bilgi stoklarını ve normları içselleştirerek yorumladığı ve bu tahayyül sonucunda eyleme geçtiği zihinsel bir sürecin ürünüdür. Yani özne içinde yaşadığı yapıya ait anlamları zihninde yorumlayarak bir eyleme geçerek toplumsal yapıyı inşa ederken karşılıklı bir halde toplumsal yapılar da insan eylemleri üzerinde etki ederek insanları doğurur.

Bu çember içerisinde bir diğer önemli etki kaynağı ise iktidar kavramıdır. Modern anlamda iktidarın hegemonyası toplumsal rızanın kazanılması ile kurulabilmektedir. Öznenin fail olarak kabul edildiği yaklaşım çerçevesinde bakıldığında öznenin rızasını kazanmak onu dışsal bir şekilde inşa etmenin ötesinde, zihnine sızmayı ve onun eylemliliğini kendi lehine çevirebilmekle mümkün olacaktır. Daha açık bir ifade ile, toplumsal yapı, mevcut toplumsal anlamları yorumlayan öznelerin eylemleri sonucunda kuruluyor ve yeniden üretiliyor ise, egemen de öznelerin eylemlerini, kendi lehine kanalize edebilmek adına kendi anlamlarını toplumsal alan içerisinde dahil etmeye yada mevcut anlamları manipüle etmeye çalışmaktadır. Bu süreç içerisinde fail özne ise yeni sembol ve anlamları kabul ederek yeni toplumsal yapıya bir aidiyet geliştirmeye başlayacaktır. Dolayısıyla, topluma hakim olmak isteyen egemen anlam ve sembollerini öznelerle kabul ettirerek aşına hala getirmekte ve onların eylemliliğini kendine doğru çevirerek egemen olmak istediği toplumsal yapıyı öznelerle birlikte inşa etmektedir.

Bu çerçevede belirtilen üretim sürecinin sonucunda meydana gelen toplumsal gerçeklik, bireylerin gündelik eylemleri ile sürekli yeniden kurulmaktadır. Dolayısıyla gündelik hayat, insanların yarattığı sosyal yapıyı betimleyen bütün anlamları ve sembolleri içerisinde barındıran ve aynı zamanda bu yapıyı oluşturan toplumsal eylemleri de kapsayan öznelerarası bir etkileşim alanıdır. Bundan dolayı aynı zamanda iktidarın da asıl hedefinde olan gündelik hayatta egemen olabilmektir. Başka bir ifade ile toplumsal alandaki değişimler, değişen anlamların özneler tarafından içselleştirilip eylemlerini rutinleştirdiği noktada kurumsallaşmaktadır. Bu

---

* (Uludağ Üniversitesi)

nedenle değişim gündelik hayat eylemlerinde kendini gösterir ve yine gündelik hayatta deneyimlendiği ve rutinleştiği noktada yapılaşır. Dolayısıyla toplumsal yapıya hakim olmak isteyen egemen gündelik hayata etki edebildiği ve öznelere gündelik eylemlerini yönlendirebildiği ölçüde hegemonyasını sağlamlaştırmaktadır. Bu bakımdan gündelik hayattaki etkileşimler, ritüeller, giyim, müzik vb. birçok eylem toplumsal ve siyasal yapıyı anlatan göstergeleridir. Özellikle toplumsal referanslarla şekillenen kıyafetler, toplumsal ve siyasal yapıyı anlatan ve onlardan doğrudan etkilenen güçlü sembollerdir. Giyim, çevresel faktörlerden korunmanın ötesinde toplumsal bir eylem olarak ele alındığında öznenin içerisinde bulunduğu toplumsal yapıya göre şekillenmekte ve değişim göstermektedir. Toplumsal yapının öğeleri olan özellikle statü ve toplumsal roller kişinin kıyafetleri üzerinde belirleyici olmaktadır. Bu durumda ise öznenin eylemlerini çevreleyen yapı, bedenini çevreleyen dışsal somut göstergeler üzerinden kendini anlatmaktadır.

Belirtilen bağlamda bu çalışma içerisinde 1980li yılların ardından dünyada ve Türkiye’de etkisini gösteren neoliberal politikaların ve küreselleşmenin etkin olması ile değişen siyasal ve toplumsal yapı ile birlikte gündelik hayatta bireylerin giyim kuşam alışkanlıklarında da meydana gelen değişimler, o döneme ait gündelik hayat fotoğrafları üzerinden yorumlanmaya çalışılacaktır. Bu noktada gündelik hayat pratiklerini göstererek anlatımı destekleyen fotoğraflar güçlü sosyolojik kaynaklar olarak ön plana çıkmaktadır. Susan Sontag’ın da belirttiği gibi insanı, insana anlatmanın bir yöntemi olan fotoğraf ile bilinen bir olay anlatımların ötesinde görünür hale gelerek sosyolojik açıdan bir belge olarak ön plana çıkmaktadır. Bir başka ifade ile fotoğraf kareleri, belirli bir anı dondurarak o anın yaşandığı toplumsal ve siyasal yapı ile ilgili yorumlamanın yapılabilmesini sağlayacak görsel kanıtları sunmaktadır.

SIYASİ İLİMLER TÜRK DERNEĞİ
XVI. LİSANSÜSTÜ KONFERANSI
7 Aralık 2018, Hasan Kalyoncu Üniversitesi – Gaziantep

Erkekliği Anlamak

Elif Berfin Yağbasan*

Erkeklik, en genel tanımıyla bir toplumsal cinsiyet kategorisidir. Erkeklik, ataerkil normlar tarafından şekillenmiş normlarla öğrenilen ve pekişen bir kimliktir. Doğuştan sahip olunan bir şey değildir. Erkeklik pratikler bütünüdür, yaşam boyu sürecek bir performansa dayalıdır, performatiftir. Erkekliğin inşası tekrar yoluyla doğallıdır. Bu bedensel ve toplumsal inşa süreci, makbul erkeğe dönüşmek için nasıl düşünmesi, hissetmesi, konuşması, davranması gerektiğini içselleştirdiği bir sosyalizasyon sürecidir. Sürecin devamlılığı için sürekli bir muhafaza ve onaylama gerekir. Normların yeniden üretimi, onaylanması ve denetimi de aile, okul, devlet, askerlik, din, şirketler gibi kurumlar içinde gerçekleşir. Dolayısıyla erkekliğin etki alanı çok geniştir. Ancak, her zaman ve her yerde geçerli olan evrensel, tek ve ebedi bir erkeklik biçimi yoktur. Erkeklik kurgusu; bulunduğu topluma, kültüre, o toplumdaki toplumsal cinsiyet rejimine göre değişir. Her bir toplumsal cinsiyet rejiminde erkek egemenliği farklı stratejilere dayanarak inşa edilir. Bütün erkeklikler ataerkilliği aynı şekilde deneyimlemez, bireylerin yaş, sınıf, ırk veya habitusuna göre bu deneyim değişir. Çoğul deneyimler söz konusu olduğu için genel bir erkeklikten ziyade erkekliklerden söz edilmelidir. Connell'a göre bir kültürde var olan farklı erkeklik biçimleri birbirine alternatif yaşam biçimleri olarak bulunmaz. Hiyerarşik bir ilişkide birbiri ile mücadele eder. Bulunduğu toplum ve kültürel kodlara göre değişmekle birlikte, genel olarak hegemonik erkeklik, ataerkil cinsiyet rejiminde karşıtı olarak kurgulanan kadın ve queer bireylere atfedilen bütün özelliklerden olabildiğince uzaktır. Hegemonik erkeklik ile patriyarka arasında karşılıklı bir belirlenim vardır. Patriyarka, hegemonik erkekliğin ayrıcalıklarla donatıldığı bir cinsiyet rejimi kurarken onu aynı zamanda kurbanı haline getirir. Bu ayrıcalık bahsedilen bir şey olduğu için her an geri alınabilir. Dolayısıyla hegemonik erkeklik de ebedi ve ezeli değildir. Hegemonik konumuna gelebilecek tüm tehditlere açıktır. Bu kırılabilir ve erişilemezlik hali erkekliğin krizini yaratmaktadır. Dolayısıyla erkeklik, ataerkil cinsiyet rejimini anlamamız için oldukça önemlidir. Bu çalışmanın amacı, erkekliği bir mit olarak ele alarak sosyalizasyon sürecindeki kurucu vasfını ve patriyarka ile ilişkisini teorik bir çerçevede açıklamaktır.

* (Hacettepe Üniversitesi)

Çalışma ve Eğitim Alanında Afgan Kadını

Büşra Demiryürek*

Afganistan'da, 1992 yılında Taliban gelmeden önce, kadınların bir takım görelî özgürlükleri vardı. 1950 ve 60'lı yıllarda, Afganistan'daki okullarda karma eğitim yani kız ve erkek öğrencilerin bir arada eğitim gördüğü bir ortam vardı. Kız öğrenciler rahat şekilde okula gidebiliyordu. Üniversitelerin ise modern ülkelerdeki üniversitelerden hiçbir farkı yoktu. Kadınlar birçok alanlarda profesyonel kariyer yapabiliyordu. 1970'li yıllarda yine kızlar yüksek öğretim görmek amacı ile yurtdışına eğitim için gönderiliyordu. Kadınlar ülkenin gelişimine önemli katkılarda bulunuyordu. 1990'larda ise çalışma ve eğitim alanındaki kadınların sayısındaki artış yaşanmıştır. İnsani yardım kuruluşlarında da birçok kadın aktif olarak görev almaktaydı.

Afganistan'da Taliban yönetimin gelmesiyle beraber her şey değişti. 1992-2001 yılları arasında Taliban, kız çocuklarının okula gitmesini yasakladı. Afgan Eğitim Bakanlığı, Taliban'ın güçlü olduğu birçok vilayetteki okulları kapattırdı. Kızların sadece kısıtlı alanlarda eğitim almasına izin verdi. Bunlar hariç kızların ev dışında eğitim görmesi yasaklandı. Taliban yönetimi ayrıyeten kadınların kamu alanında çalışmalarını da yasakladı. Mecburiyetten birkaç yerde çalışmasına izin verildi. Bu iş alanlarından biri sağlık alanıdır. Bunun nedeni kadınların, hemcinsleri tarafından tedavi edilmesine izin verilmesidir.

Taliban yönetiminin 2001'in sonlarında Amerikan ve NATO güçleri tarafından iktidardan indirilmesiyle kadınlar yeniden umutlanmış ancak ortaya çıkan sonuç korkutucudur. Afgan kadınların çoğu okuma yazma bilmiyordur. Yeni geçici hükümetin kurulmasıyla beraber kadınların yeniden eğitim ve öğretime katılmaları sağlandı.

2005 yılında UNICEF' in desteği ile ülke çapında kız öğrencilerin okumasına yönelik kampanya başlatılsa da Taliban yüzünden aileler kızlarını okula göndermek istemiyordu. Bunların başlıcaları güvenlik sorunu, okulların uzak olması, okul yetersizliği, öğretmenlerin eksik olması gibi birçok nedeni vardı. Günümüze kadar da birçok okula roket saldırısı ve kız öğrencilere yönelik zehirli, gazlı saldırılarda bulunuldu. Ayrıca eğitim konusunda cinsiyet ayrımcılığına yönelik bir durum da vardı. Hemcinsleri tarafından ayrı sınıflarda eğitim verilmekteydi. Çalışma alanının da ise kadınların eğitimden uzak kalması ile kadınların birçoğunun kamuda görev almalarına veya en azından önemli bir yerde çalışmalarına engel teşkil etmektedir.

Bütün bunlara rağmen yıllar geçtikçe birçok şeyin Afganistan da değişmeye başlamış olduğunu görüyoruz. Bunların hem eğitim hem de çalışma hayatında olmuştur. Kadınlar bu değişim için ellerinden geleni yapıyorlar ve mücadele

* (Çukurova Üniversitesi)

SIYASİ İLİMLER TÜRK DERNEĞİ
XVI. LİSANSÜSTÜ KONFERANSI
7 Aralık 2018, Hasan Kalyoncu Üniversitesi – Gaziantep

etmekten korkmuyorlar. Tek korkuları bulunan kadınların, NATO'nun ülkeden çekilince kazandıkları haklarının elinden alınmasıdır.

Emek Paylaşım Sürecinde Yeni bir Mübadele Yöntemi: "Fıstıkkart" ve Gaziantep'te Fıstık İşçiliği Yapan Kadınlar

Nuray Korkmaz*

Yoksulluk, tarihten günümüze kadar her dönemin önemli bir toplumsal sorunu olmuştur. Yoksullukla mücadele için iktidar tarafından çeşitli politikalar uygulanmış ancak uygulanan bu politikalar kalıcı çözüm üretememiştir. Toplumda yoksulluktan en çok etkilenen kesim kadınlardır. Asgari geçimlerini sağlayabilmek adına kadınlar enformel sektörlerde çalışmaktadırlar. Enformel(kayıt dışı) istihdam, yasal koruyucu kuralların olmadığı iş ortamlarında, sosyal güvence olmaksızın çalışmaktır. Kadın emeğini erkek emeğinden ayıran en önemli özelliklerden birisi de kadınların kayıtdışı işlerde, düşük ücretlerle çalışmalarıdır. Feminist literatürde kadınların yaptıkları işlerin değerinin altında karşılık gördüğüne dair ortak bir görüş bulunmaktadır.

Toplumsal cinsiyet rolleri, kadınlara nasıl davranacağını, nasıl giyineceğini, tercihlerini, nerde duracağını(kamusal alan- özel alan) ve kadınlığı nasıl inşa edeceğini öğretmektedir. Bu öğreti ve beklentiler toplumsal inşa etmekte ve bu inşa sırasında kadınlar ekonomik, siyasal ve kültürel alanlarda ikinci planda kalmaktadırlar.

Gaziantep, sanayi ve ticaret bakımından Türkiye'nin altıncı büyük şehri olup, ülke ekonomisindeki yeri büyüktür. Ortadoğu, uzakdoğu ve Avrupa pazarlarına başta antep fıstığı olmak üzere çeşitli tarım ürünleri ithal edilmektedir.İthal edilen antep fıstıkları, kabuklu, kabuksuz, iç fıstık ve tuzlu fıstık şeklindedir. Çiy Antep fıstığının bu hale getirilmesi genellikle fabrika ortamında değil, küçük işletmelerde yapılmaktadır. Gaziantep'teki yoksul kadınlar bu işletmelerde bazen kayıt dışı olarak, yarı zamanlı çalışarak , bazen de aynı işi evde parçabaşı iş şeklinde çalışarak yapmaktadır.

Çalışmada, Gaziantep'in Şahinbey İlçesi'nin Narlıtepe Mahallesi'nde yaşayan, evde fıstık ayıklama işi yapan, yaşları 30 ile 45 arasında değişen, sosyal güvencesi ve düzenli geliri olmayan 10 adet kadın ile yoksulluk, parçabaşı iş, emek üretim süreci gibi konular dahilinde derinlemesine görüşme yapılmıştır. Öncelikle bir katılımcıyla derinlemesine görüşme yapılmış, daha sonra kartopu örneklem yöntemiyle diğer katılımcılara ulaşılmıştır.

Görüşmede katılımcıların ev içinde olduğu için bu işi tercih ettiklerini, paylaştıkları emek sürecinin sonunda nakit para alamadıkları bunun yerine o bölgede bir kaç markette geçerli olan "fıstıkkart" aldıklarını ve emeklerini temel gıda maddeleri ile mübadele ettikleri öğrenilmiştir. Connell (1998,s.181), sokağı,

* (Gaziantep Üniversitesi)

“erkeklerin işgali altında olan bir bölge” olarak tanımlamıştır. Türkiye’de kadınlara biçilen toplumsal cinsiyet rolleri kadının çalışma hayatında gerek kamusal alanda gerekse özel alanda formel veya informal biçimde emek paylaşım sürecinde bulunmasını belirlemektedir. Kayıt dışı çalışmayı teşvik eden esnek çalışma koşulları yoksul kadınlar tarafından tercih edilmekte bu durum düşük ücret karşılığı emek sömürsünü arttırmaktadır.

Türk Siyaseti ve Dış Politikası Tarım Politikalarında Nasıl Bir Rol Oynamaktadır?

İlknur Dede*

Tarım, Türk siyasetinin temel stratejik politikalarından biri olup, çiftçiler ve tarımla iştigal eden kırsal kesim siyasetçilerin seçimlerde başarılı olmak, meşruiyetlerini ispat etmek ve korumak ayrıca lobilerden güç kazanmak için kullandıkları araçlar olarak yerini korumaktadır. Bu perspektifte tarım, Türkiye’de ekonomideki payının halen yüksek olması ve son on yılda azalma eğilimi gösterse de istihdam sağlaması açısından Türk siyasetinde çok stratejik ve güçlü bir sektördür.

Tarım, Tek Parti dönemi, Demokrat Parti ve Adalet Partisi siyasetlerinde ekonominin ve sanayinin gelişmesinde lokomotif sektör olarak kullanılmıştır. Bununla birlikte, Türk siyasetinde tarımın önemi; Anavatan Partisi (ANAP) döneminde yapılan yapısal reformlar ve 1999 yılındaki Helsinki Zirvesi’nden sonra Türkiye’nin Avrupa Birliği’ne (AB) üyelik için aday statüsü olarak kabul edilmesinden sonra artmıştır. Bu çalışmada, tarım politikalarının Türk siyaseti ve dış politikasının en önemli saça ayağı olan Avrupa Birliği politikalarının etkileri ile nasıl bir dönüşüm izlediğinin analizi yapılmaktadır. Çalışmanın sonunda, Türk tarım politikasının ve dönüşümünün bir resminin çıkarılması ve yeni mevcut resim için bir argüman oluşturulması amaçlanmaktadır.

İlk beş yıllık Kalkınma Planı (1963-67) sonrasında ANAP’ın iktidar olduğu 1983 yılına kadar gelen dönem “kalkıncı politikaların” ağılığında gerçekleşmiştir. Sanayinin gelişmesinde tarımın önemli rol oynamış; ithal ikame politikaları ile girdi ve piyasa destekli müdahaleci politikaları eklemlenmiş, tarımın modernleşmesi ve kapitalleşmesinin adımları atılmıştır. Diğer taraftan 1980 sonrası politikalar; kalkıncı olmaktan çok, Dünya’daki “yeni sağ” ile uyumlu olarak liberalist bir çerçevede ithal ikame politikalarından vazgeçişin ve ihracata dayalı büyümenin uygulandığı serbest piyasa kurallarına şahitlik yapmıştır. Türk siyasetinde 90’lı yıllara damgasını vuran koalisyonlar süreci ve 1994, 1999 ve 2001 ekonomik krizler sonrası tarım neo-liberal sürecin etkisinde dönüşüm geçirmiştir. Ayrıca 2005 yılında Avrupa Birliği’ne üyelik müzakerelerinin başlaması ile AB Ortak Tarım Politikası’na uyum gereklilikleri sağlanırken “Tarımın Avrupalılaşması” söz konusu olmuştur. Ayrıca 2001

* (ODTÜ)

SIYASİ İLİMLER TÜRK DERNEĞİ
XVI. LİSANSÜSTÜ KONFERANSI
7 Aralık 2018, Hasan Kalyoncu Üniversitesi – Gaziantep

yılında yaşanan ekonomik kriz ardından Dünya Bankası ve Uluslararası Para Fonu (IMF) tarafından Türk Tarımında reform olarak uygulamaya konulan “Tarım Reformu Uygulama Projesi” (ARIP) ile tarım desteklerinin yapısı tamamen değiştirilerek üretimi hedef almayan Doğrudan Gelir Desteği uygulamaya konulmuştur. Tarımda Kamu iktisadi teşekküllerinin özelleşmesi ve Tarım Satış Kooperatiflerinin yeniden yapılandırılması’da kamunun ekonomik yükünün azaltılması amacıyla gerçekleştirilmiştir. Avrupa Birliği ve Dünya Bankası tarafından öngörülen dönüşümleri Adalet ve Kalkınma Partisi (AKP) siyasi meşruiyetini kanıtlamak ve güçlenmek amacıyla uyumlu bir şekilde uygulamıştır. Ancak, AKP siyasetinin AB üyelik sürecinde yapısal uyum gerekliliklerinden vazgeçmesi ve ilişkilerin iki taraflı bozulması sonucunda 2009 yılından itibaren Türk tarımında politikalar tekrar girdi ve piyasa destekli politikalara dönüşüm olarak seyretmektedir.

Sonuç olarak, devlet müdahaleci tarımsal kalkınma politikaları, 90'lı yıllardan başlayarak, “liberal politikalar ve küresel aktörlerin” etkisiyle kademeli olarak terk edilmiştir. Tarımsal sistemin yeniden yapılandırılmasına yol açan yasal değişikliklerin çoğu, uluslararası küresel aktörler ve özellikle Avrupa Birliği tarafından öngörülen politika gündemiyle uyumlu bir şekilde gelişme kaydetmiştir. Ayrıca, tarım politikalarında dönüşüm Türkiye siyasal iktisat değişim süreci ile paralel bir yapı izlemektedir. Devlet destekli korumacı ve kalkınma temelli politikaların değişime uğraması, ithal ikameci politikalardan ihracata dayalı büyüme politikalarına geçiş süreci ile geleneksel üretim modelinin yüksek değerli gıdalara dönüştürülmesi, yoğun tarım metotlarının kullanımının artması, tarım sektörünün ekonomideki ve istihdamdaki payının düşmesi, kırsal kalkınmanın önem kazanması öne çıkmaktadır. Ayrıca küçük bir değişim olarak göze çarpsa da Türk tarımının tipik/küçük geçimlik işletmelerinin azalması bir yapısal dönüşüm olarak kabul edilebilmektedir. Diğer taraftan siyasette popülist politikaların bir göstergesi olarak algılanan “tarım destekleri” ve üretime odaklı özellikle piyasa ve girdi desteklerinin yapısal ve miktarsal olarak değişimleri göstermektedir ki tarım siyasette özellikle kırsal alanlarda oy toplama aracı olarak kullanılmıştır.

Enerji Naklinde Türkiye'nin Önemi

Gizem Balcı*

Enerji insanlık tarihi boyunca yaşamın vazgeçilmez unsurları arasında yer almıştır. Sanayileşme ve kentleşmeyle birlikte enerji ihtiyacı artmış, ülkeler enerji güvenliklerini sağlamaya odaklanmışlardır. Enerji alanında ülkelerin belirleyici aktör olma rekabeti; mücadeleleri ve krizleri beraberinde getirmiştir. Enerji kaynaklarının düzensiz dağılımı enerji naklini zorunlu kılmış, böylece enerji akışının sağlandığı güzergâhtaki ülkeler de önem kazanmıştır. Hem enerji arz eden hem de talep eden ülkeler açısından enerji koridorunda bulunan ülkelerin istikrarı önemli hale gelmiştir.

Türkiye coğrafi olarak Asya ile Avrupa kıtaları arasında yer almaktadır. Doğusunda, güneyinde ve kuzeyinde olmak üzere üç tarafı enerji kaynaklarına sahip ülkelerle, batısında ise enerji talep eden ülkelerle çevrili stratejik öneme sahip bir ülkedir. Coğrafi konum her zaman jeopolitik önem arz etmemektedir. Doğal coğrafi konumun jeopolitiğe dönüşmesi için mevcut avantajların güç parametrelerine dönüştürülerek stratejiler ortaya konulması gerekmektedir. Bu anlamda Türkiye bahsedildiği üzere coğrafi olarak enerji akım haritasının merkezinde bulunsada Türkiye'nin buradan kazanç elde edebilmesi için doğru enerji diplomasisi yürütmesi gerekmektedir. Buna göre Türkiye'nin enerji naklinde ki jeopolitik önemini artırması ve bunu uluslararası arena da işler hale getirmesi için üç unsur ortaya konulmaktadır. Birincisi enerji arz eden ülkelerle enerji talep eden ülkeler arasında geleneksel dış politika söylemine göre köprü; günümüz dış politika söylemine göre ise enerji koridoru olması enerji naklinde elini güçlendiren bir unsurdur. İkincisi Türkiye'nin enerji hatlarının alternatif geçiş güzergâhlarından daha güvenilir olması jeopolitik önemi açısından kayda değer bir argümandır. Doğu-Batı yönünde Türkiye'nin kuzeyinden Avrupa'ya enerji naklinde Ukrayna ele alındığında; Rusya ile bitmek bilmeyen krizleri sebebiyle enerjinin kesintiye uğrama riskini taşıması; güneyinde Suriye gibi istikrarın yıllardır sağlanmadığı ülkeler göz önüne alındığında, Türkiye *primus inter pares* olarak nitelendirebileceğimiz eşitler arasında birinci durumdadır. Bahsi geçen güvenilir olma durumunun içeriğini ise Türkiye'nin iç politikada istikrarlı olması, hukuk devleti olması, enerji hatlarıyla ilgili oluşabilecek olası tehlike ve suçlarla mücadele edebilecek kapasiteye sahip olması, güvenlik güçlerinin teşkilatlanmış olması gibi birçok sebep sayılabilir. Son olarak önemli enerji pazarlarından birisi olan Amerika'nın Rusya ile tarihsel olarak süre gelen çatışma hali sebebiyle enerji akışında Rusya ve Ukrayna üzerinden güzergâha karşı çıkmıştır. Bu sebeple ABD'nin "Doğu-Batı Enerji Koridoru" kavramsallaştırması, Türkiye'nin adı geçen konumda bulunması enerji naklinde önemini artıran bir diğer etken olmuştur.

Enerji jeopolitiği ülkelerin çıkar maksimizasyonun da önemli argümanlarından birisidir. Türkiye bulunduğu coğrafyanın kendisine sunduğu olanaklardan yararlanma çabasını enerji alanında da sürdürmektedir. Kendisi de enerjide dışa bağımlı olan

* (Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi)

SIYASİ İLİMLER TÜRK DERNEĞİ
XVI. LİSANSÜSTÜ KONFERANSI
7 Aralık 2018, Hasan Kalyoncu Üniversitesi – Gaziantep

Türkiye'nin enerji koridoru olabilmesi kendi enerji güvenliğini sağlamak adına da önem arz etmektedir. Bu bağlamda değerlendirildiğinde Türkiye'nin güzergah ülke olması nakil hatlarından elde edebileceği gelirden daha fazla anlam ifade etmektedir. “Enerji arz ve talep eden ülkeler arasında bulunan ve enerji koridoru olabilecek diğer ülkelerle karşılaştırıldığında daha istikrarlı bir yapıya sahip olan Türkiye'nin enerji naklinde öneminin artacağı” denencesine dayalı olarak hazırlanan bu çalışmada Türkiye'nin enerji naklinde neden tercih edilen ülke konumunda olabileceği karşılaştırmalı olarak ele alınacaktır. Çalışmada tarihsel ve betimsel araştırma yöntemleri kullanılacaktır. Çalışma hazırlanırken kitap, makale, internet kaynakları, dergi vb. yazılı kaynaklardan yararlanılacak olup; bilgi işleme aracı olarak Sosyal Bilimlerde kullanılan nitel ve nicel bilgi işleme yöntemi esas alınmıştır.

Değişen Avrasya Dengelerinde Yeni İpek Yolu Projesi: Kazakistan

Beyzanur Aksoy*

Dünya tarihinin varlığından beri gerek bir çok medeniyete ev sahipliği yapması, gerek stratejik konumu nedeniyle bir cazibe merkezi haline gelen Orta Asya ve bununla bağlantılı olarak Orta Asya topraklarının jeolojik-siyasi-toplumsal bağlarının yanında ekonomik olarak da dünyanın geri kalanıyla bağlantısını sağlayan İpek Yolu'dur. İpek Yolu'ndan M.Ö 450 yılında bazı kaynaklarda bahsedilmektedir, bu insanlık tarihinin ne kadar zamandan beri ipek yolundan faydalandığını ve hatta etkilendiğini anlamak için yeterlidir. Çin'den başlayıp kağıt-ipek-porselen gibi medeniyetin yapı taşlarını avrupaya taşıyan bu yol yüzyıllar boyunca rotasında bulunan ülkelerin kaderinide etkile- miştir.

Bu tarihi mirasın içinde yoğurulan bölgede önemli iki ülke olan Çin ve Kazakistan yine kapsadığı ülkelerin ekonomik yapılarını derinden etkileyecek ancak bu defa çok daha kapsamlı ve Afrikayı da içine alan bir projeyi kamuoyuna 2013 de açıklamıştır. ONE BELT-ONE ROAD ismiyle duyurulan bu proje içinde Çin, Kırgızistan, Kazakistan, İran, Türkiye gibi eski ipek yolu ülkeleri- ni barındırması nedeni ile "YENİ İPEK YOLU" olarak nitelendirilmiştir. Demir yolu , 21.yy deniz yolu rotası, ipek yolu kuşağı ve petrol- doğalgaz boru hatları gibi oldukça kapsamlı bir rotaya sahip çin merkezli bu plan 60'ın üstünde ülkeyi içine almaktadır. 2014 yılında 40 milyar dolarlık bir alt yapı fonu oluşturarak projeye start veren Çin Kazakistan ile 30, Özbekistan ile 15 ve Kırgızistan ile 5 milyar dolarlık yatırım anlaşmaları yapmıştır. Böylece çalışmamızın yapılmasına neden olan : "Kazakistanın bu projedeki yeri nedir ? Kazakistanın bölgedeki durumunu olumlu yada olumsuz yönlerde ne kadar etkileyecek ? Belirtilen ekonomik gelişmelere ek olarak siyasi durumun da pozitif yönde gelişmesi mümkün mü ?" soruları bu anlaşmalar sonucunda ortaya çıkmıştır. Çalışmanın temel amacı bu sorulara uluslararası ilişkiler disiplinin içinde cevap bulmaktır. Bu nedenle çalışma 2013-2018 yılları arasındaki Çin-Kazakistan ilişkilerini ayrıca bu ilişkilerle bağlantılı olarak proje- de yapılan yatırım ve gelişmeleri kapsar. Çalışmada Gazprom, BM, Transneft, Yeni İpek Yolu Yatırım Bankası gibi kurumların projeye dair çalışmalarından ayrıca taraf hükümetler ve projeden bağımsız devletlerin kamuoyu açıklamalarından yararlanılacaktır.

Yazarın çalışmanın sonucunda elde ettiği temel bulgular: Kazakistan'ın bu projeden ekonomik olarak pozitif olarak etkileneceği ancak siyasal olarak çin ve bölgede ortağı olması nedeni ile rusyanın Nazarbayev tarafından dengelenmeye çalışılan etkisinin artacağıdır. Ayrıca Avrasya Ekonomik Birliği ülkelerinin içinde bulunduğu bu projenin ekonomik olarak başarısı " Asyada yeni bir AB mi oluşuyor ?" kaygısının tetikleyeceğinden Kazakistanın yürüttüğü denge ve hoşgörü siyasetini olumsuz yönde etkileyeceği yönündedir.

* (Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi)

SIYASİ İLİMLER TÜRK DERNEĞİ
XVI. LİSANSÜSTÜ KONFERANSI
7 Aralık 2018, Hasan Kalyoncu Üniversitesi – Gaziantep

Türkiye’de Temsili Demokrasinin Açmazları

Batıkan Aksoy*

Ulus devlet yapılarının modernleşmesi ve küreselleşme fenomeninin giderek hız kazanması neticesinde temsili demokrasi alanında da bazı sorunlar baş göstermiştir. Bu çalışmada, demokrasinin temsil krizi olarak değerlendirilen bu sorunlar Türkiye örneği üzerinden ele alınacak ve tartışılacaktır. Parlamento, siyasal partiler ve seçimler temsili demokrasinin sacayağını oluşturmaktadır. Bu bakımdan, Türkiye’de demokrasinin temsil krizini bu üç müessese temelinde incelemek yerinde olacaktır.

Türkiye’deki demokratik temsil krizini parlamento üzerinden okuduğumuzda, her şeyden önce parlamentonun kendi dinamikleri ile kanun yapma kabiliyetini yitirdiği gerçeğiyle karşılaşırız. Her ne kadar yeni sistemde yasama erkini oluşturan parlamento ve yürütme erkini oluşturan Cumhurbaşkanının katı biçimde birbirinden ayrıldığı varsayılsa da, Cumhurbaşkanlarının bir parti genel başkanı olması uygulamada mümkündür. Dolayısıyla parlamentoda yer alan bir partinin genel başkanı Cumhurbaşkanı olduğunda, söz konusu parti mensuplarının genel başkanlarının görüşünü ve onayını almadan bir kanun teklifi hazırlaması ve sunması (yahut sunulan bir teklifin kabul edilerek yasalaşması) mümkün görünmemektedir. Kuşkusuz Türkiye’de parti içi demokrasi – parti disiplini dengesinin disiplin lehine doğru gelişmesi bu durumun başat sebeplerinden biridir. Bu bağlamda temsil krizinin çözümünün, demokratik hayatın vazgeçilmez unsurları olan siyasal partiler içinde başlayacağını söylemek yanlış olmayacaktır. Parti disiplininin gevşetilerek parlamenterlerin daha özgür hareket etmelerinin sağlanması ve adayların belirlenmesi süresinde lider ve parti mekanizmalarının yerine parti üyelerinin ikame edilerek aday belirleme süreçlerinin siyasal tabana yayılması temsil krizinin giderilmesinde önemli rol oynayacaktır. Aday belirleme süreçlerinin tabana yayılması ve katılımcı mekanizmaların harekete geçirilmesi, seçmenleri de olumlu etkileyecektir. Zira Türkiye özelinde demokrasinin temsil krizine yol açan en önemli faktörlerin başında, demokratik hakların kullanımının yalnızca seçimlere özgülenmesi gelmektedir.

Temsili demokrasilerde egemenliğin gerçek sahibi halk olmasına karşın Türkiye’de seçmenler, bu egemenlik haklarını yalnızca seçim dönemlerinde kullanmakta, bir sonraki seçime dek pasif seçmen rolünü üstlenmektedir. Vatandaşların temsili demokrasiye yabancılaşmalarına yol açan bu durum, halkı politika oluşturma süreçlerinden hızla uzaklaştırmaktadır. Halkı, karar alma süreçlerine katılmaktan uzaklaştıran faktörlerin başında seçen ve seçilen arasındaki kopukluk ve yabancılaşma gelmektedir. Parti liderlerinin seçim listelerini hazırlamaktaki hegemonik üstünlüğü ve seçmenlerin aday belirleme süreçlerinin dışında kalması,

* (Hacettepe Üniversitesi)

seçilen kişilerle bölgedeki seçmen arasındaki kopukluğu arttırmaktadır. Günümüzde aday belirlenme süreçleri partiler tarafından gerçekleştirilmekte ve bu durum bir partiokrasiyi beraberinde getirmektedir. Bu durumun aşılmasını sağlamak için parti örgütlerinin tabana yayılması ve aday belirleme süreçlerinde ön seçim vb. mekanizmalara işlerlik kazandırılması yerinde olacaktır. Böylece seçmen ve aday arasındaki bağ yeniden tesis edilecek ve vatandaşın siyasal karar alma süreçlerine olan ilgisi artacaktır. Daha önce de bahsedildiği üzere parti içi demokrasi mekanizmalarının yok denecek kadar az olması ve siyasal partilerdeki katı disiplin uygulaması da seçmen ile seçilen arasındaki bağı zayıflatan faktörlerden biridir. Bu durum, seçilen kişileri seçmene hesap vermek yerine liderine hesap vermeye yöneltmekte, bu durum seçilen ile vatandaş arasındaki kopukluğu daha da arttırmaktadır. Katı parti disiplini yerine yumuşak parti disiplinini tercih etmek, dar bölge seçim sistemi gibi seçmen ve seçilen arasındaki ilişkiyi yakınlaştıran bir seçim sistemi benimsemek bu dezavantajların giderilmesinde yararlı olacaktır. Demokrasinin temsil krizinin Türkiye'deki bir başka boyutu ise ülke barajı ile ilgilidir. Yüzde 10'luk ülke barajı, Türkiye'de yapılan seçimlerde çok sayıda oyun parlamento dışında kalmasına yol açmaktadır.

SIYASİ İLİMLER TÜRK DERNEĞİ
XVI. LİSANSÜSTÜ KONFERANSI
7 Aralık 2018, Hasan Kalyoncu Üniversitesi – Gaziantep

Karadeniz’den Arjantin’e Göçler (1889-1979)

Cafer Sarıkaya*

Son yıllarda pek çok insan Türkiye’yi terk ederek göç etmek zorunda kalmıştır. 7 Haziran 2015 genel seçimlerinden 1 Kasım’da yapılan tekrar yapılan seçime giden süreçte patlayan bombalar, Ankara Katliamı, IŞİD saldırıları, 15 Temmuz Darbe Girişimi, OHAL süreci, Kanun Hükmünde Kararnameler, son 3 yıl içinde istikrarsızlık ve hayatı felç eden saldırılar pek çok kişinin Türkiye’den ayrılarak başta Avrupa olmak üzere diğer ülkelere gitmelerine neden olmuştur. İlhan Tekeli’nin de belirttiği gibi insanların gönüllü olmayan yer değiştirmelerinin üç farklı kaynağı olabilir. Bunlar; devletin belli amaçlarını gerçekleştirmek, savaşlar sonucunda yeniden uyum ve doğal afetlerin sonuçlarından kaçınmak olarak sıralanabilir. Bunların hepsinin bütün Türkiye’de olduğu gibi bu bildirinin coğrafya olarak odaklanacağı Karadeniz’deki göç hareketlerine sebep olduğu görülmektedir. Karadeniz Bölgesi’nde etnik kimlik, heterojen bir nüfus yapısı olan Osmanlı İmparatorluğu’nun yıkılmasının ardından Türkiye Cumhuriyeti’nin kuruluşundan itibaren hassas bir mesele olmuş, nüfusu homojenleştirmek amacıyla insanlar tehcir ve mübadele ile zorunlu göçlere tabi tutulmuştur. Bugün Orta Karadeniz Bölgesi’nde, Samsun ile Ordu arasında bulunan bölge, 1915 Ermeni Tehciri ve 1924 Nüfus Mübadelesi öncesinde bütün Karadeniz kıyısında olduğu gibi, Ermeni ve Rum nüfusun yoğun olarak yaşadığı yerlerden biriydi. Özellikle 19. yüzyılın ikinci yarısında Anadolu’ya yapılan göçlerin önemli bir kısmı Rusya’nın tesiri ile Kafkasya’dan gerçekleşmiştir. Bu göçlerle gelen topluluklar, Anadolu coğrafyasının etnik, kültürel ve siyasi hayatındaki gelişmelerde rol oynayan önemli etkenler arasında yer almıştır. Benim daha ayrıntılı olarak incelemiş olduğum Orta Karadeniz Bölgesi’nde 1915 Tehciri ve 1924 Mübadelesi öncesinde Ermeni ve Rumların göç etmelerine ilk sebep olan olay 1860’lardan itibaren Ordu-Samsun arasındaki özellikle Ünye, Terme ve Çarşamba bölgesine Çerkez muhacirlerin gelmiş ve yerleşmiş olmalarıdır. Daha sonrasında ise Balkanlar ve Kafkaslardaki geniş toprakların kaybedilmesiyle sonuçlanan 1877-78 Osmanlı-Rus Harbi (Rumi takvime göre 1293 yılına denk geldiğinden Osmanlı tarihinde 93 Harbi olarak bilinir.) sonrasında Osmanlı Gürcistan’ının Batum-Çürüksu bölgesinden Trabzon Vilayeti’ne gelip özellikle Ordu-Ünye-Samsun bölgesinde yerleşen Gürcü muhacirlerin iskân ve tutunma çalışmaları sonucunda, yerleştirildikleri bölgelerdeki yerli Müslüman ve gayrimüslim ahali ile yaşadıkları sorunlar neticesinde gelişen olayların ilk sonucu sıcak çatışma ve göç olmuştur. Muhacirler yerli Müslüman köylü ve büyük toprak sahibi ağa ve beylerle sık sık silahlı çatışmalara girerken, bölgenin hem kentlerde hem kırsalda yaşayan gayrimüslim ahali olan Rumlar ve Ermeniler Osmanlı ülkesi dışına, özellikle Yunanistan’a ve Rusya’ya göçe kalkışmışlardır. 19. yüzyıldan itibaren dünyanın her yerinden göç almaya başlayan Güney Amerika ülkeleri Brezilya ve Arjantin’e, Osmanlı İmparatorluğu ve Türkiye Cumhuriyeti zamanında da çok sayıda

* (Boğaziçi Üniversitesi)

insan göç etmiştir. Brezilya’da Sao Paulo ve Rio de Jenairo ve Arjantin’te ise Buenos Aires ve Cordoba şehirlerine yerleşenler, Lübnan ve Suriye topraklarından, yasal ve yasal olmayan yollardan Arjantine’e göç edenler genellikle gayri Müslim Osmanlılar olsa da, bunların içinde küçümsenmeyecek oranda Müslümanlar da bulunmaktaydı. 19. yüzyılın sonlarından itibaren bu ülkelerin çoğunun göçmen akınına desteklemesiyle, içlerinde yüz binlerce Osmanlı vatandaşının da bulunduğu milyonlarca Avrupalı bu ülkelere göç etmiştir. Örneğin, Arjantin’e 1880-1930 yılları arasında 150.000’i Osmanlı vatandaşı olmak üzere 9.300.000, Brezilya’ya 1850-1940 arasında 105.000’i Osmanlı vatandaşı olmak üzere 5.500.000 kişi göç etmiştir. Bu bildirinin amacı Arjantin’de bulunan 1889-1979 yılları arasındaki arşiv kaynaklarından yola çıkarak Karadeniz’in önemli şehirlerinden Samsun ve Ordu’dan Arjantin’e gerçekleştirilen bireysel ve toplu göçleri incelemektir.

SIYASİ İLİMLER TÜRK DERNEĞİ
XVI. LİSANSÜSTÜ KONFERANSI
7 Aralık 2018, Hasan Kalyoncu Üniversitesi – Gaziantep

**Milletvekili Aday Belirleme Yöntemleri ve Gençlerin Parlamentoda
Temsili: AK Parti Örneği**

Zeynep Özge Iğdır*

Bu araştırma, milletvekili seçimlerinde siyasi partilerin aday belirleme yöntemleriyle gençlerin parlamentodaki temsiliyeti arasındaki ilişkiye odaklanmaktadır. “Kimler temsilci olmalıdır?” sorusu siyaset bilimcilerin yanıt aradıkları sorulardandır. Pitkin (1972), parlamentonun, temsil ettiği nüfusun kompozisyonunu yansıtmasının parlamentonun temsiliyet kapasitesi açısından önemli bir ölçüt olduğunu vurgulamaktadır. Bu açıdan, gençlerin parlamentoda yeterince temsil edilmemesi küresel bir sorundur. IPU’ya göre, 20-44 yaş aralığındaki seçmenler dünya nüfusunun %57’sini oluştururken, bunların yalnızca %26’sı milletvekilliği yapmaktadır (Inter-Parliamentary Union, 2016). Seçilme yaşının genellikle seçme yaşından yüksek oluşu, bu trendin nedenlerinden biri olarak gösterilmektedir (IPU, 2016). Gençlerin siyasete ve kurumlarına duydukları ilginin azalması ve seçimlere katılım oranlarındaki düşüş diğer bir neden olarak vurgulanmaktadır. Parti elitlerinin genç adayları tecrübesiz olarak değerlendirmesi ve daha yaşlı adaya yönelmeleri de başka bir nedendir.

Türkiye’de de gençlerin parlamentoda temsiliyet oranı oldukça düşüktür. Son yıllarda buna yönelik iki önemli değişiklik yapılmıştır. 2006 yılında AK Parti hükümeti seçilme yaşını 30’dan 25’e düşürmüştür. Gençlerin parlamentoda temsiliyetini teşvik eden bu değişikliğe rağmen, parlamentoda yaşları 25-30 arasında değişen milletvekili sayısında kaydadeğer bir artış yaşanmamıştır. Araştırmamız bu soruya yanıt aramakta, partilerin aday belirleme süreçlerinin kritik bir öneme sahip olduğunu iddia etmektedir.

Bu amaçla, ilk olarak Hazan ve Rahat’ın (2010) siyasi partilerin aday belirleme yöntemlerini sınıflandıran teorik çerçeveleri kullanılarak AK Parti’nin milletvekili aday belirleme prosedürü incelenmekte, ardından AK Parti’nin milletvekili adaylarını belirleme yönteminin gençlerin TBMM’de temsil edilmesi üzerindeki siyasi sonuçlarını analiz edilmektedir. Bu amaçla, 2002, 2007, 2011, 2015 Haziran, 2015 Kasım genel seçimlerinde AK Parti’nin İstanbul bölgesi milletvekili adaylarının bilgilerini içeren bir veriseti analiz edilmiştir. Veriler, YSK tarafından her seçim öncesinde ilan edilen kesin aday listelerinden derlenmiştir. YSK listeleri adayların adını, eğitim seviyesini, mesleğini, hangi bölgeden aday olduklarını ve aday listelerinde kaçınıcı sırada bulduklarını göstermektedir. Ancak adayların yaşına ilişkin bilgi vermemektedir. Bu nedenle bu veri TBMM’nin web sayfası, yerel ve anaakım gazeteler, AK Parti’nin web sayfası ve adayların kendi web sayfaları aracılığıyla toplanmıştır.

* (Sabancı Üniversitesi)

Araştırma bulguları göstermektedir ki gençlerin parlamentoda temsil edilmelerini teşvik edici kurumsal düzenlemeler tek başlarına yeterli değildir. Siyasi partilerin aday belirleme yöntemleri kritik bir rol oynamaktadır. Türkiye, 1961 Anayasası ile nispi temsil sistemini benimsemiştir. Bu sistemde milletvekillikleri, aday listelerinde ilk sıradaki adaylardan başlayarak dağıtılmaktadır. Dolayısıyla, liste sırası kritik bir öneme sahiptir. AK Parti açısından bakıldığında, aday listeleri partinin merkez örgütü tarafından belirlendiğinden, adayların listelerdeki sıralarına parti elitlerinin karar verdiği açıktır. Bu nedenle, partinin milletvekilliğini elde etmesini istedikleri adayları üst sıralara yerleştirdiklerini iddia etmek yanlış olmayacaktır.

2006 yılında seçim kanununda yapılan bir değişiklikle seçilme yaşı 30'dan 25'e düşürülmüştür. Bu tarihten sonra il genel meclisi seçimleri 2007 yılında yapılmıştır. 2007 genel seçimlerinde AK Parti, İstanbul 'da 30 yaşının altında hiçbir aday göstermemiştir. 2011 genel seçimlerinde 30 yaşın altında 7 aday göstermiş, bunların yalnızca 2'si seçilmiştir. 2015 Haziran seçimlerinde 30 yaşın altında yalnızca 2 aday gösterilmiş, bunlardan biri seçilebilmiştir. 2015 Kasım seçimlerinde 30 yaşın altında yalnızca 1 aday gösterilmiş, o da seçilememiştir. 2006 yılında yapılan anayasal değişikliğin ardından 2002-2015 Kasım arasındaki beş genel seçime bakıldığında, AK Parti İstanbul milletvekillerinin yaş ortalamasının değişmediği (2002 seçimlerinin ardından 42.9, 2015 Kasım seçimlerinin ardından 42.6), seçilme yaşının 30'dan 25'e inmesinin AK Parti İstanbul milletvekillerinin gençleşmesine bir katkısı olmadığı görülmektedir.

SIYASİ İLİMLER TÜRK DERNEĞİ
XVI. LİSANSÜSTÜ KONFERANSI
7 Aralık 2018, Hasan Kalyoncu Üniversitesi – Gaziantep

Askeri Darbeden Milenyuma: Türkiye’de Popüler Kültür Tarihi

Ali Murat Aydın*

Popüler kültür, 1990 sonrası Sovyetler Birliği’nin çöküşü ile birlikte kapitalist zaferin yeni yaşam tarzının bir ifadesi olarak zihinlere yansımıştır. Kültürel ana temanın tüketmek, başarının zenginlikle ölçülebildiği yeni bir dönemdir insanlık tarihinde. İdeolojik güdülenmenin yerini sahip olmanın dayanılmaz ağırlığının yaşandığı 20. yüzyılın sonu ve 21. yüzyılın başı olan yeni çağ, pop-kültürün, tek arzunun yani tüketmenin çağıdır artık... Her gün mesai saati gerekçesiyle sabahın 6’sında kalkıldığı, şehrin keşmekeşinden bin bir güçlkle nerdeyse 12 saate varan, mesai ücretsiz ağır iş koşullarının yaşanmış olduğu yeni kapitalist düzende renkli dünyalar, kişinin kendisini yeniden üretmesinin tek çıkar yolu olarak karşımıza çıkmaktadır.

Tüketim toplumunun pratiğinin bir diğer ifadesi de gösteri toplumu olmuştur. Gösteri metası, tamamen normal ve sıradan şeyleri-bir araba, ayakkabı, sosyoloji doktorası-olağanüstü eşyalar gibi, üstün ve belki de elitist bir varoluşun anahtarı gibi sunmuştur. Başarılı olmanın tek algısı Debord’un belirttiği şekilde gösteri metasına indirgenmiştir. Yani paraya... Seçkinliği birkaç saatliğine tatmak, aldığı (güvencesiz) ücreti harcayarak konformizmin içerisinde kişilik bulduğunu düşünen beyaz yakalı için aşırılık çağı sona ermiştir artık. Üretim araçları içerisinde kendisini metalaştıran emekçi yığını için tüketim sistemin hegamonik yapısını kabulleniş biçimi olarak karşımıza çıkmaktadır. Tüketim toplumunun içerisine kavuşmak, -pop- olanı tüketmek bireyin tecrit koşullarını, kolektif olandan uzaklaşmasını pekiştirmektedir. Kişi edilgen kalıp başkalarının yaşam imajlarını izleyip tükettikçe kendi varoluşunu ve kendi arzularını o kadar az anlar. Bir yüzyıl öncesinin komple olan bireyi artık uzmanlaşmıştır. Uzmanlaşan birey kendi seçkinliğine ulaşmak adına toplumun geri kalanını kendisinden uzaklaştırır. Seçkinliğin ana beğçisi ise bu uzaklaştırmanın ta kendisidir.

Günümüzde, Türkiye’nin alt ve üst kültürel değerlerinde birbirine karşıymış gibi görünen kutupsal değerlere sahip gruplaşmalar tespit edilmektedir. Her kültür grubuna ait bir semt, tercih edilen mekân ve tüketim malzemeleri mevcuttur. Bu ayrışmanın nedenlerinin, dinamiklerinin tespiti bir yana; aslında her ne kadar farklı gibi görünse de Türkiye’de seçkincilik, süreklilik gösteren bir nitelik arz etmektedir. Yukarıda bahsedilen kültürel anlamdaki kutuplaşmanın kaynaklarını, 12 Eylül 1980 sonrası dönemde Turgut Özal iktidarıyla başlayan Türkiye’nin serbest piyasa ekonomisine eklemlenme sürecinde aramak mümkün müdür? Bu çalışma, popüler kültürün Türkiye’de tarihsel olarak nasıl geliştiğini (kapitalistleşme sürecine paralel olarak), daha sonra da bu gelişimin aktörlerini, Türkiye’nin sosyo-ekonomik dönüşümünde oynadıkları rolleri içerik analizi yöntemiyle açıklamaya çalışacaktır.

* (İstanbul Kültür Üniversitesi)

Çalışmanın çıkış noktası ve gelişimi, Rifat Bali'nin "Tarz-ı Hayat'tan Life Style'a Yeni Seçkinler, Yeni Mekânlar, Yeni Yaşamlar" adlı eserine dayandırılmıştır. Çalışma beş bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde Türkiye'nin 80'li yıllardan itibaren piyasa ekonomisine geçişi konu edilir. İkinci bölümde serbest piyasa sisteminin temel aktörlerinin Türkiye'de göstermiş olduğu gelişim; üçüncü bölümde bu aktörlerin oluşturmuş olduğu neo-elitlerin temel görüşleri açıklanmıştır. Dördüncü bölümde siyasal İslam'ın yükselişi karşısında elitlerin takınmış olduğu durum aktarılmıştır. Son bölümde ise organik aydınların basında nasıl zemin edindikleri belirtilmiştir.

12 Eylül 1980 darbesi sonrası serbest piyasa ekonomisi ile tanışan Türkiye toplumu batılı anlamda tüketmeyi öğrendi. 80 öncesi tasarruf yapan ve yerli malı kullanmaya hükümetlerce, sendikalarca, sivil toplum kuruluşu ve aydın olarak nitelendirilen entelektüelleriyle Türkiye toplumu 80 sonrası hayattan zevk alan ve tüketim ile kendisini yeniden üreten bir imaja büründü. 80 darbesinin politik ortamında gençler siyasetten uzak durdular. Apolitik bir toplumsal alt zemin içerisinde gençler seçkin elitlerin arasına katılmak için ya özel sektörü ya da siyaset arenasını kullandılar.

SIYASİ İLİMLER TÜRK DERNEĞİ
XVI. LİSANSÜSTÜ KONFERANSI
7 Aralık 2018, Hasan Kalyoncu Üniversitesi – Gaziantep

Türkiye’de Tüketim Kültürünün Gelişimi: Siyasal Bir Analiz

Nermin Kılıç Akoğlan* ve Ester Ruben**

Bir araştırma konusu olarak tüketime olan ilgi İkinci Dünya Savaşı’ndan sonra kapitalist sistemdeki yapısal gelişmelere bağlı olarak artmıştır. Savaş sonrası dönemde kapitalizm yeniden ve tüketim üzerine inşa edilmiş ve bu gelişmelerin günlük hayatta birtakım sonuçları olmuştur. Bildirinin konusunu oluşturan tüketim kültürü de savaş sonrası dönemde kapitalist ülkelerde yaygınlaşan ve günlük hayattaki pratikleri dönüştüren unsurların başında gelir.

Literatürde tüketim kültürü kavramının iki farklı şekilde kullanıldığı görülmektedir. Kavramın ilk kullanımında amaç toplumların tüketim geleneğini ve tarzını belirtmektedir, ikinci kullanımında ise kapitalist toplumların kültürünü ifade etmektedir. Çalışmada tüketim kültürü kavramı ikinci tanımlama üzerinden ele alınmaktadır. Bu bağlamda tüketim kültürü, modern kapitalizm ve bu sistemdeki tüketim sürecinin geliştiği ve kendini yaygınlaştırdığı süreç olarak anlaşılmaktadır. Tüketim kültürü en temelde gelişmiş kapitalist ülkelerde üretim sürecindeki gelişmelerin belirlediği tarihsel deneyimi yansıtmaktadır.

Kapitalizmin yapısal değişimleri bağlamında tüketim kültürü geliştiği coğrafi mekanı aşmış ve zamanla evrensel nitelikli bir hal almıştır. Tüketim kültürünün gelişiminde gelişmiş kapitalist ülkelerin deneyimleriyle, söz konusu kültürün yayıldığı ülkelerin tarihsel koşullarının benzerliği ya da benzemezliği de önemlidir. Bir toplumda tüketim kültürünün gelişmesini üretim ve uluslararası ticaret olmak üzere iki unsur etkilemektedir. Sanayileşmiş ülkelerde söz konusu kültürün gelişimini üretim alanındaki gelişmeler etkilerden, sanayileşmemiş ülkelerde ise uluslararası ticaret etkili olmaktadır. Bu açıdan Türkiye’de tüketim kültürünün gelişimini analiz ederken farklı unsurların da incelemeye dahil edilmesi gerekir. Tüketim kültürünün ortaya çıkış ve gelişim süreci ancak ekonomik, siyasal ve sosyokültürel alanlardaki oluşumların ilişkilendirilmesi aracılığıyla kavranabilir. Türkiye’de tüketim kültürünün gelişimi üzerine yapılan çalışmalarda konunun somut siyasal değişim süreçlerini göz önüne alarak araştırıldığı görülmektedir. Bunun temeldeki nedeni Türkiye’de tüketim kültürünün gelişmiş kapitalist toplumların aksine üretimdeki gelişmeler sonucunda değil, uygulanan politikalar dolayımında değişmiş olmasıdır.

Bildiride ana sorunsal ve odaklanılan husus; siyasi iktidarın uyguladığı iktisadi politikalarının ve buna eşlik eden söylemlerinin tüketim kültürünün gelişimindeki rolüdür. Perspektifin siyasal iktidara odaklanması, tüketim kültürünün yayılmasında maddi ve tutumlara dair koşulların siyasi iktidar tarafından oluşturulduğu düşüncesine dayanmaktadır. Yukarıda kısaca ifade edilen çerçeve ekseninde

* Yıldız Teknik Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü

** Prof. Dr., Yıldız Teknik Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü

çalışmanın amacı, Türkiye’de tüketim kültürünün gelişiminin ideolojik ve politik düzeyler üzerinden incelenmesidir. Literatürde İkinci Dünya Savaşı sonrası Amerikan tarzı tüketim kültürünün geliştiği dönem olduğu belirtilen 1950’li yıllar çalışmanın temel zaman birimini oluşturmaktadır. Sonuç olarak; Türkiye’de söz konusu kültürün gelişimi tarihsel arka planı göz önüne alan bir yaklaşım ve siyasal bir analiz yoluyla incelendiğinde, uygulanan iktisat politikalarının ve söyleminin değişim sürecinde belirleyici bir rol oynadığı görülmektedir.

SİYASİ İLİMLER TÜRK DERNEĞİ

XVI. LİSANSÜSTÜ KONFERANSI 2018

7 Aralık 2018
Hasan Kalyoncu Üniversitesi
Gaziantep

ISBN : 978-605-82965-1-0

www.siyasiilimler.org.tr
bilgi@siyasiilimler.org.tr
İLETİŞİM : SİYASİ İLİMLER TÜRK DERNEĞİ
İstanbul Bilgi Üniversitesi
Santral Yerleşkesi
Eski Silahtarağa Elektrik Santrali Mah. No:2/13
PK 34060 Eyüp / İstanbul